LIVIU FILIMON

STIINTA HIPNOZEI

Ediția a doua

SUGESTIE HIPNOZICA

SPIRITISM HIPNOZIC

TELEPATIE HIPNOZICA

EDITURA DIDACTICA SI STIINTIFICA

BACAU 2016

CUVÂNT ÎNAINTE

Titlul „Stiința hipnozei...” dat cărții de față are o semnificație aparte. El se înscrie în activitatea de fundamentare a ştiinţelor consacrate cunoaşterii realității: fizică - negată de teoriile relativiste (44); bionică - explicată eronat de teoria darwinistă (48) (42); psihică ocultizată de teoriile parapsihologice (14) şi realității vieții sociale deviată de politizarea educației (47).

Munca noastră din ultimele decenii a finalizat deja cu publicarea următoarelor cărți: Psihologie filosofică (14); Fundamentarea cosmologiei ca ştiință (44); Psihologie cosmică (46); Hipnoza (21); Pedagogia angajării educaționale (47).

In cuprinsul cărții am explicat mecanismul hipnozei, telepatiei, spiritismului... şi am formulat legile acestor fenomene - legi obiective dovedite pe baza cercetărilor experimentale organizate la animale şi oameni, la persoane normale şi la bolnavi.

Spre deosebire de programele analitice ale manualelor de psihologie, care ignoră hipnoza, noi am inclus în sfera psihologiei: „hipnoza ştiințifică” practicată de psihologi; şi „hipnoza empirică” utilizată de speculanți în cadrul: jocurilor frauduloase, spectacolelor trucate, cabinetelor de ghicit şi citit în ceaşca de cafea, prognozelor astrologice, şedințelor de magie, terapiilor yogine, descântecelor bunicii...

In comentariile filosofice am demonstrat că aşa zisele fenomene parapsihice sunt explicații eronate date unor fenomene psihice inconştiente şi subconştiente normale prezente la oameni şi animale. (In consecință e întemeiată propunerea noastră de a se include ştiința hipnozei în manualele de psihologie redactate pentru elevi şi studenți).

O atenție specială am dat telepatiei şi spiritismului – fenomene prin care se manifestă hipnoza pe planul psihicului inconştient ontogenetic şi filogenetic.

Dar cea mai importantă contribuție a noastră la creşterea autorității ştiinței o constituie demonstrarea existenței Divinității implicată în creşterea religiozității prezicând că secolul va fi religios sau nu va fi de loc prognozate de M....

Incheiem aici „Cuvântul înainte” cu încrederea că va fi citit cu prioritate, tocmai fiindcă nu-i un rezumat al cărții, cum se obişnuieşte, ci un şir de probleme cu semne de întrebare care te obligă să filosofezi.

AUTORUL

Partea întâi

I. CE ESTE HIPNOZA

I.1. HIPNOZA – NU ESTE UN FENOMEN OCULT

"Hipnoza a fost înţeleasă greşit ca
un fenomen misterios şi ocult".
Şt. Odobleja (2)

1. Dacă se admite că originea religiei începe de la piatra cioplită, se poate situa de asemenea, la această vârstă îndepărtată, apariţia primelor fenomene ale hipnotismului şi sugestiei. Religia şi magia, sunt la fel de vechi ca lumea. Ele au fost întotdeauna confundate de primitivi. Sanctuarele antice conţineau redutabile secrete. Anumite fapte comune vrăjitorilor din toate timpurile şi toate ţările, anumite procese ne arată că, sub aparenţa magiei, demonismului, vrăjitoriei, se ascund hipnotismul şi sugestia. Referindu-se la istoricul hipnotismului, Gh. Marinescu (3) afirmă că hipnotismul a străbătut, în evoluţia sa, cele trei stadii ale lui A. Comte: stadiul teologic, stadiul metafizic şi fachiric. Aceste secrete, pe care cu mare trudă le-au descoperit cercetătorii moderni, au pierit în Evul Mediu, în pofida lucrărilor lui Albert Le Grand, înmormântate de resturile civilizaţiei greco-romane.

Paracelse s-a străduit să salveze resturile acestui preţios patrimoniu, legat de civilizaţiile antice. Opera sa este impresionantă. Un alt ocultist notoriu din această epocă a fost Nostradamus.

2. Miracolul hipnozei a fost generat de lipsa explicaţiilor ştiinţifice şi caracterul singular al tămăduirilor. Faptul că numai anumite persoane puteau provoca stări de halucinaţii hipnozice şi opri, cu ajutorul lor, simptomele anumitor boli psihice, a contribuit la cultivarea incertitudinii asupra naturii acestui fenomen. Noi am aderat la punctul de vedere a lui Şt.

Odobleja care afirmă că „Hipnoza a fost înţeleasă greşit ca un fenomen misterios şi ocult” (2, p. 300). Am dovedit practic şi experimental că nu există vindecări miraculoase şi nici fenomene oculte.

I.2. HIPNOZA – NU ESTE O MAGNETIZARE

„Hipnoza nu e o magnetizare cu curge-
re de curent sau de fluide magnetice
de la hipnotizor la hipnotizat”.
Şt. Odobleja (2, p. 300).

1. O etapă importantă în utilizarea hipnozei la vindecarea unor bolnavi a constituit-o explicarea instalării hipnozei prin “scurgerea din corpul hipnotizorului spre corpul hipnotizatului a unui magnet (fluid magnetic) cu care acesta e supradotat”.

Cuvântul “magnet” vine din limba greacă (magnes – aimant) şi semnifică – atracţia între două corpuri. “Magnet este un material sau un obiect care produce câmp magnetic. Aceasta îi conferă proprietăţi particulare cum ar fi exercitarea unei forţe de atracţie. Dacă această atracţie se exercită între corpuri fizice capătă numele de <magnetism mineral>. Prin analogie s-a numit <magnetism animal> acţiunea de dominare psihică a unui om sau animal asupra altui om sau animal, benefică pentru vindecarea unor boli.

Influenţa magnetului (câmpului magnetic) asupra organismului se poate exercita: a/ temporar - prin pătrunderea subiectului momentan: într-o zonă cu câmp magnetic diferit decât cea cu care s-a obişnuit; b/ stabil – schimbări de durată legate de mutarea într-o altă zonă geografică; c/ ciclice – legate de perioadele zilei, fazele lunei şi de poziţia faţă de planete – schimbată odată cu rotaţia Pământului, împreună cu Sistemul Solar, în jurul axei galaxiei etc.; c/ artificial – câmpuri magnetice construite prin mijloace tehnice utilizate în magnetoterapie.

Dar, multitudinea formelor de magnetism şi a treptelor de intensitate măreşte aria împrăştierii deosebirilor individuale. Astfel, pentru unii indivizi acelaşi câmp magnetic supraangajează organismul (este supraliminar); îl subangajează (subliminar); sau îl angajează optim (suficient).

În acest sens trebuie interpretată reacţia benefică sau dăunătoare faţă de câmpul magnetic, diferenţiată de la un individ la altul. Datorită legii împrăştierii deosebirilor individuale, adaptarea variază, înscriindu-se pe toată aria, de la sensibilitate extremă cu perturbări declanşate de televizor, calculator…, până la mediul poluant cu concentrări de radiaţii industriale ce depăşesc limita normală.

La fel se pune problema şi în cazul magnetismului dictat de ereditate. Sunt supradotaţi energetic unii indivizi a căror organisme conţin, bunăoară, o cantitate mai mare de metale… şi astfel dispun de un câmp magnetic mai intens… şi subdotaţi alţii - cu deficit energetic şi predispuşi la anumite îmbolnăviri. Ne referim la acele boli la care capacitatea de apărare a organismului e diminuată datorită deficitului energetic. În timpul paselor cu mâna efectuate de magnetizor se provoacă subiectului o stare de normalitate care, asociată cu sugestiile şi chiar hipnoza, duc adesea la vindecarea bolnavului.

În consecinţă, de magnetoterapie beneficiază numai indivizii a căror boli au fost cauzate de carenţe energetice – de aici şi numărul relativ mic de vindecări prin magnetoterapie. Desigur, repetarea şedinţelor şi fixarea în subconştient a sugestiilor curative, prelungesc starea de sănătate, o stabilizează ducând la vindecare deplină. (Rolul sugestiei a fost demonstrat chiar de un colaborator a lui Mesmer care a obţinut dispariţia simpotomelor maladive ale unui isteric, prin atingerea unui alt obiect decât cel magnetizat). De fapt, sunt vindecătoare magnetizările însoţite de sugestii hipnozice.

2. Magnetismul a trezit interesul oamenilor încă din Antichitate. Numeroşi gânditori i-au atribuit calităţi oculte, rupte de realitate. Magneţii impresionau mai ales prin capacitatea lor de a atrage alte corpuri, de a indica nordul, îndrumând călătorii pe apă. Oamenii deosebeau “Piatra magnetică” de celelalte metale. Ea era socotită că provine din Cer. Caldeenii şi egiptenii considerau magnetul drept un corp ce “dăruieşte viaţă fără moarte”. Despre calităţile terapeutice vorbesc, în lucrările lor, şi înţelepţii Antichităţii Aristotel şi Pliniu. Medicul Galen recomandă utilizarea magnetului ca purgativ, iar Marcel din Bordeau – la durerile de cap. Albert cel Mare susţine că, magnetul purtat la mâna stângă, alungă visele neplăcute.

Epoca teologică a magnetismului şi a celorlalte practici oculte e urmată de alchimişti şi de către medici hipnotizatori, printre care trebuie să citǎm, în prima linie, pe Paracelse, Robert Fludd şi Anton Mesmer.

Secole de-a rândul, gânditorii Evului Mediu s-au străduit să demonstreze că magnetismul e capabil să scoată din corpul omlui bolile, aşa cum magnetul atrage metalele.

Este meritul lui Paracelse, "suveranul tuturor tainelor", de a pune capăt îndoielilor, declarând că "forţa magnetului e de natură astrală" şi o declară "leac fără greş". El afirmă textual: "În urma experienţelor pe care le-am făcut cu magnetul, susţin limpede şi făţiş că într-însul este ascunsă o taină negrăit de mare, fără care suntem cu totul neputincioşi faţă de anumite boli". Elevul său, Helmont, şi, mai târziu, Gloclenius, autorul cărţii "Tratatus de magnetica cura vulnerum", apără forţa terapeutică în forma prezentată de Paracelse. (Aprecierea exagerată a funcţiei terpeutică a magnetizării se datoreşte faptului că magnetizorii erau concomitent hipnotizori...).

3. Anton F. Mesmer (1734-1815) şi elevii săi studiază existenţa fluidului magnetic posedat de corpurile umane în cantităţi diferite. Ei au produs efecte magnetice cu ajutorul obiectelor magnetizate. Mesmer se hotărăşte să aplice metoda magnetizării la tratarea bolnavilor. Mesmer aplica bolnavilor câte doi magneţi, de-o parte şi de alta a organului bolnav, pentru ca fluidul să pătrundă trupul şi să formeze un circuit închis. El însuşi purta, în permanenţă, la gât, un magnet cusut într-un săculeţ de piele. Apoi, începe să magnetizeze apa, punându-i pe bolnavi să se scalde în ea.

Mai târziu, dr. Fere şi psihologul A. Binet au recunoscut influienţa magnetului asupra somnului hipnozic. O bară magnetică, spune Jagot, îndreptată spre frunte, ajută acţiunea personală a operatorului. El trebuie să o dispună în aşa fel încât polul pozitiv al magnetului să fie la dreapta, iar cel negativ, la stânga (4, p. 154). (De asemenea, e semnificativ şi faptul că urmaşii lui Mesmer n-au obţinut succese terapeutice deşi au împachetat pacienţii cu magneţi. Deci, magnetizărle în sine lipsite de sugestii hipnozice care crează halucinaţii nu vindecă nici pe isterici).

Adepţii lui Mesmer au continuat să exercite magnetoterapia, fără să aducă elemente noi. De exemplu, în „Les misteres du sommeils", sunt descrise cazuri de magnetizare a obiectelor: un tânăr a fost adormit, dându-i să bea apă magnetizată: altul, care s-a aşezat pe un fotoliu magnetizat, cu un album pe braţe, a adormit la a treia filă... Aşa cum se observă, aici sunt prezentate cazuri de hipnoză cu subiecţi în stare de somnambulism etichetate eronat magnetizări.

Noi am dovedit experimental că aceste activităţi, şi altele de acest fel, sunt efectuate numai dacă subiecţii respectivi au fost sugestionaţi în acest sens, în cadrul unor şedinţe anterioare de hipnoză. Deci, nu magnetul în sine provoacă "adormirile", ci sugestiile hipnotizorului... Anticipăm

explicarea acestui fenomen cu observaţia că magnetizarea poate determina, în anumite condiţii, instalarea hipnozei, dar ea însăşi nu este o stare de hipnoză. Stimulii magnetici (altenarea celor doi poli), dermici (mişcarea repetată monotonă a degetelor pe deasupra pielii), vizuali, auditvi etc., se înscriu, în anumite condiţii, ca metode de hipnotizare dacă sunt însoţite de sugestii sau autosugestii hipnozice (vezi capitolul mecanismul hipnotizării).

4. Pentru a respecta dreptul la opinie în problemele nesoluţionate, recomandăm prima ediţie a lucrării de faţă intitulată: „Ce este hipnoza", unde sunt reproduse, după Durville, tehnicile magnetizării obiectelor. Pentru a respecta sensul noului titlu: („Stiinţa hipnozei") le-am eliminat din această a doua ediţie.

În ultimul timp, tehnicile de magnetizare s-au perfecţionat. Magnetizările se efectuează cu ajutorul unor aparate care produc un câmp magnetic artificial. După afirmaţia unor autori de articole publicate în revistele de parapsihologie, cu un astfel de aparat numit polius, s-au tratat inflamaţiile şi rănile, s-au calmat durerile şi restabilit buna circulaţie a sângelui. Desigur, vindecările pot fi obţinute în mod natural, prin lupta organismului, autosugestii, tratamente naturiste... şi care adesea sunt atribuite eronat magnetoterapiei.

5. Capitolul pe care îl încheiem aici se referă la magnetismul mineral al corpurilor umane. În adevăr, fie că este vorba de corpuri fizice sau organisme vii, ele au un câmp magnetic propriu cu distribuţie polară. Potenţialul acestui câmp magnetic este diferenţiat corespunzător deosebirilor individuale. El se înscrie totuşi în limitele speciei datorită capacităţii organismelor de a-şi regla un mediu intern ce reproduce, la valori medii, elementele mediului extern.

Schimbarea acestui potenţial, în condiţiile perturbării echilibrului bio-psihic uman, poate cauza îmbolnăvirea individului respectiv. Natural, în asemenea condiţii, cel mai eficient mijloc de vindecare este tratamentul cu ajutorul magneţilor artificiali sau naturali. În acest sens, intervenţia magnetoterapeutului cu magneţi naturali sau artificiali, dar şi prin pase şi alte procedee, poate fi benefică pentru restabilirea echilibrului şi combaterea bolilor contactate.

Aceste forme de magnetism şi magnetizări nu fac parte din sfera hipnotismului, chiar dacă uneori determină instalarea somnului hipnozic la fel ca mulţi alţi stimuli vizuali, auditivi, tactili etc.

I.3. HIPNOZA – NU ESTE O INHIBIŢIE DE SOMN

1. În vorbirea curentă, fenomenul hipnozei denumeşte starea de somn [cf. gr. Hypnos = somn) provocat de o anumită persoană (hipnotizor) sau de subiectul însuşi (autohipnoză) cu ajutorul concentrării atenţiei la ideea de somn]. Această denumire a intrat în circulaţie graţie titlului lucrării publicate de James Braid în 1843. Deşi au trecut două secole de la iniţierea primelor cercetări ştiinţifice ale sugestiei şi hipnozei, „nimeni – afirmă Simone Schroeder – nu poate oferi încă o definiţie a acestui fenomen. ”Betherev consideră hipnoza o variantă, de un tip aparte, a somnului natural”. Şi în dicţionarul de psihologie (10), hipnoza e definită „o stare indusă asemănătoare somnului” iar V.A. Ghiorghiu, autorul cărţii „Hipnoza”, o caracterizează „o stare analoagă somnului” (11). Şi mai explicit este I.P. Pavlov (12) care afirmă că „somnul şi hipnoza fac parte din aceeaşi categorie de fenomene”. În timpul hipnozei, spune Pavlov, pe scoarţa cerebrală, aflată în inhibiţie, se menţin unele focare de veghe pe baza cărora este posibilă legătura dintre subiect şi hipnotizator, subiectul fiind capabil să execute comenzile date de acesta. În cartea „Probleme de psihiatrie”, scrisă de Gheorghe Preda, se afirmă că somnul este precedat de o fază iniţială care prin mecanismul său fiziologic este foarte apropiat de starea hipnotică şi pe care o denumeşte o fază cataleptică (13, p. 119). (Însăşi sugestiile formulate în practica hipnotizării, cuprind termenul somn (“Dormi, dormi…). Acest procedeu e justificat prin faptul că blocarea stimulilor senzoriali (închiderea ochilor, imobilitate, stoparea zgomotelor…), determină trecerea de la starea de veghe (conştientă) la somn (subconştientă).

2. Dar aşa cum se observă, considerarea hipnozei „o stare de somn” se bazează pe observarea empirică a unor asemănări dintre ele. În ambele cazuri subiectul are o poziţie imobilă, ţine ochii închişi, nu răspunde la stimulii senzoriali etc. şi nu-şi aminteşte la trezire ce discuţii, zgomote etc. s-au produs în preajma sa.

În figurile nr. 1 şi 2 sunt prezentate fotografiile a doi subiecţi hipnotizaţi de autor. Aceştia halucinează mimic starea de somn natural atât timp cât hipnotizorul repetă sugestii adecvate. Mimica se schimbă când li se sugerează alte halucinaţii: zgribulită de frig, încântată la audiţia unui cântec sau mirosul unei flori, înfricoşată la apropierea unui câine etc.

De reţinut că astfel de halucinaţii pot fi provocate şi în stare de veghe – fenomen pe care noi îl denumim hipnoză paţială. Ele se pot referi la toate actele psihice, intelectuale, afective, voliţionale. Spre deosebire de halucinaţiile provocate în stare de veghe, care sunt analizate critic de

subiect, halucinaţiile provocate pornind de la somnul hipnozic se înscriu în tabloul conduitei somnambulice, în care subiectul îşi construieşte o nouă personalitate, ruptă de starea de veghe cu un eu dependent de hipnotizor.

Fig. nr.1

Fig. nr.2

3. Cercetările mai noi au demonstrat că între hipnoză şi somn există deosebiri psihice importante. Voinţa individului care se hotărăşte să doarmă se limitează la efectuarea de acţiuni pregătitoare: dezbrăcarea, intrarea în pat, izolarea de stimuli externi prin stingerea luminii, închiderea ochilor, imobilizarea mâinilor şi picioarelor etc. Somnul natural începe când individul visează. Dimpotrivă, hipnoza e determinată de factori externi: concentrarea atenţiei la sugestiile "dormi, dormi..."; poziţia relaxată a corpului, direcţia privirii în ochii hipnotizorului... Hipnoza poate să nu se producă dacă subiectul se gândeşte în altă parte, analizează critic atitudinea, vorbirea hipnotizorului, continuă să mişte braţele, strânge degetele în pumn… reflectând în conştiinţă stimuli senzoriali... Totuşi, într-un anumit sens, şi hipnoza are un caracter autonom, se produce pe baza unor mecanisme fiziologice programate ereditar, fixate genetic. În momentul hipnotizării, se stopează recepţionarea impulsurilor primite de la stimulii senzoriali şi, în locul lor, se deschide activitatea subconştientă halucinată controlată de hipnotizor. În somnul natural subiectul visează sub influenţa eului oniric.

Şt. Odobleja (2), de asemenea, diferenţiază hipnoza de somnul natural. "Spre deosebire de somnul obişnuit, natural, provocat pe cale fiziologică, hipnoza - afirmă Odobleja - este provocată pe cale psihică, cu un puternic vis local provocat pe aceeaşi cale" (20 , p. 300). În acest sens „relaxarea" obţinută bunăoară prin metoda Schultz... de către „yogini" este mai mult o autohipnoză decât un somn provocat. Utilizările ei terapeutice merită să fie luate în seamă cu circumspecţiile stabilite pentru hipnoza propriu zisă. Ne referim la cartea "Autohipnoza pentru o viaţă mai bună"

(40), în care autorul, William H. Hewitt, recomandă formule de autosugestie repetate la magnetofon în stare de autohipnoză pentru prevenirea şi combaterea unor tulburări şi dezvoltarea trăsăturilor pozitive ale personalităţii. Noi am dovedit experimental că ordinele comandate în hipnoză sunt executate prin reintrarea în hipnoză (autohipnoză). Or, trecerile frecvente de la conştient la subconştient sunt dăunătoare sănătăţii mintale. În plus, condiţiile vieţii sociale sunt atât de dinamice încât comportamentul ghidat de formule fixe este practic imposibil. De fapt, "Decalogul lui Moise" nu cuprinde reguli de comportare pozitivă (Ce să faci…), ci reguli negative (Ce să nu faci…). Noi am construit o pedagogie bazată pe cerinţe negative (35).

4. Şi în privinţa activităţii, există deosebiri între subiectul adormit şi cel hipnotizat. Persoana care doarme este izolată de mediul ambiant. Pentru a face faţă unor situaţii eventual jenante ce au intervenit, trebuie să se trezească parţial sau total. Hipnotizatul este cu totul dependent de eul somnambulic. El vede, aude, simte, gândeşte... ceea ce hipnotizorul îi sugerează. Dacă stimulul hipnotizant, respectiv sugestia "dormi…" încetează, starea de hipnoză se întrerupe, hipnotizatul se trezeşte sau intră în somn natural. În plus, hipnoza poate avea un caracter parţial. Ea se poate limita la anumite acte psihice intelectuale (subiectul vede, aude, simte, etc. ceea ce îi spune hipnotizatorul), la motricitate (nu poate mişca braţul înţepenit de hipnotizor), la memorie (nu ţine minte ce a vorbit sau ce a făcut în timpul hipnozei), la afectivitate (trăieşte emoţiile şi sentimentele sugerate) etc.

5. Un alt plan de diferenţiere a somnului de hipnoză este analiza funcţiei lor adaptive. În timpul somnului natural se diminuează majoritatea funcţiilor organelor şi aparatelor, înscriindu-se în ritmul ciclic al activităţii şi odihnei. Ca rezultat al imobilizării corpului, se cheltuie o cantitate mai mică de energie şi se reduce viteza proceselor metabolice de asimilaţie şi dezasimilaţie.

Şi mai concludentă este compararea înregistrărilor biocurenţilor creierului din starea de somn natural şi hipnoză. "În hipnoză, afirmă V.A. Gheorghiu 11), undele electro-magnetice se succed rapid şi cu amplitudine mică (Vezi fig. 3).

Somnul, spune Paul Popescu-Neveanu (10), reprezintă un mecanism homeostatic în refacerea funcţiilor, având un caracter ritmic preventiv întrucât apare în urma unei uzuri personale şi a oboselii. Dimpotrivă, hipnoza generează oboseala, este urmată adesea de cefalee şi stări de somnolenţă ce diminuează capacitatea de muncă.

(Pentru a preveni astfel de stări, hipnotizatorul trebuie să repete, înainte de trezire, sugestiile: Te vei trezi complet…; Nu te va durea capul…; Te vei simţi bine…).

Hipnoza poate deveni dăunătoare şi în sensul slăbirii graniţei dintre conştient şi subconştient şi intrării facile în hipnoză şi autohipnoză. Subiecţii respectivi au privirea somnambulică, conduite necontrolate conştient... - tulburări caracteristice membrilor yogini, victimelor ghicitoarelor hipnotizoare, subiecţilor utilizaţi la demonstraţii publice de hipnotism... Deosebit de gravă este posibilitatea de a prelungi durata stărilor de halucinaţie hipnozică prin aşa-zisele tratamente psihoterapeutice, şedinţe de relaxare yogină, "meditaţii purificatoare"… în care instructorii Gurului programează normele de conduită obligatorii etc. Astfel, prin depersonalizare membrii sectelor... pot fi obligaţi să desfăşoare activităţi teroriste şi ilicite cum sunt: cerşetoria, traficul de droguri, prostituţia… (Este cunoscut cazul unei secte din S.U.A. ai căror adepţi s-au sinucis obligați de halucinația că începe "Sfârşitul lumii" sugerată de un Guru paranoic).

A

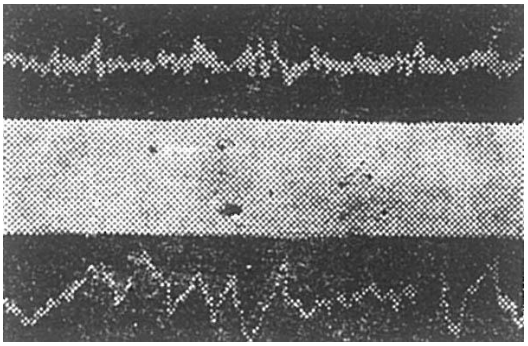

B

Fig. nr. 3 - înregistrarea biocurenţilor
în hipnoză (A), în somn (B)

Deosebit de periculoasă este racolarea, de către organizaţiile teroriste şi mafiote, a persoanelor cu funcţii importante în politică şi aparatul de stat. Faptul că adeptul depersonalizat se găseşte în stare de hipnoză în momentul când execută sugestiile hipnotizorului formulate direct sau prin telefon, dovedeşte că este iresponsabil justițiar. Deci, în aceste cazuri nu acţionează telepatia, ci hipnoza. In consecinţă, utilizarea necontrolată a hipnozei constituie un pericol social.

Partea a doua

II.ÎNŢEPENIRI HIPNOZICE LA ANIMALE

"Este posibil ca anumite fenomene hipnozice să se manifeste, din anumite motive, într-un mod mai evident la animal decât la om".
I.P. Pavlov (12)

1. Fenomenul înţepenirilor hipnozice la animale a fost semnalat pentru prima dată de medicul vienez Kirscher. El afirma, într-o carte intitulată "Ars magna – lucis et umbres", că la un cocoş aşezat cu picioarele legate pe o masă, dacă i se trage o linie cu o cretă albă începând de la cioc, acesta rămâne, după câteva clipe, complet nemişcat. Chiar dacă îl dezlegăm, el păstrează catatonic, poziţia ce i-a fost imprimată. Schuender a repetat împreună cu Khircher aceste experienţe, iar în comunicarea "Despre starea vrăjită a găinii", arată că e suficent să ţinem pasărea cu capul în jos, să-i apăsăm cu grijă capul pe podea şi s-o menţinem câtva timp în această poziţie, pentru ca găina să ajungă în stare de nemişcare, de slăbire, ca şi cum ar fi cuprinsă de un somn adânc, din care putem s-o trezim numai printr-un impuls sau sunet puternic.

În anul 1872, Czermak a repetat cu atenţie toate aceste experienţe, izbutind să provoace înţepeniri la găini, vrăbii, porumbei, iepuri, salamandre, raci.

Preyer – care a scris cel mai complet tratat despre acest subiect – a demonstrat că înţepenirea hipnozică la animale este provocată de spaimă, în majoritatea cazurilor. După acest autor, starea de înţepenire produsă prin hipnoză este o paralizie de frică ce ia naştere când se produc excitanţi puternici neaşteptaţi. Spre exemplu, dacă se apucă brusc coada unei salamandre sau laba unei broaşte, animalul rămâne înţepenit câtva timp.

Şi alţi cercetători au produs, în această epocă, stări de înţepenire la animale. Balaşa, în 1829 a creat astfel de stări la cal, Joly – la păsări,

broaşte, cobai etc. - dar ei n-au depăşit pe predecesorii lor în ceea ce priveşte metodele folosite sau explicarea stiinţifică a mecanismului de producere a acestor fenomene.

2. Experienţele asupra BROAŞTELOR sunt, de asemenea, foarte interesante şi foarte uşor de reprodus. M. Hendel a arătat că, dacă se ţine o broască agilă între degete, degetul gros pe burta şi celelalte 4 degete pe spinare, după 2-3 minute animalul rămâne complet înţepenit, i se pot da mişcări dintre cele mai bizare, fară ca ea să facă mişcări de fugă sau apărare.

Referindu-se la durata conservării stării de hipnoză, Eh. Richet, care a descris şi el tehnica înţepenirii broaştei, a afirmat că ea poate să depăşească, în unele cazuri, un sfert de oră.

Genialul psiholog român N. Vaschide (41) a explicat în articolul "L'hipnose chez les grenouilles" mecanismul fiziologic al hipnozei animalelor.

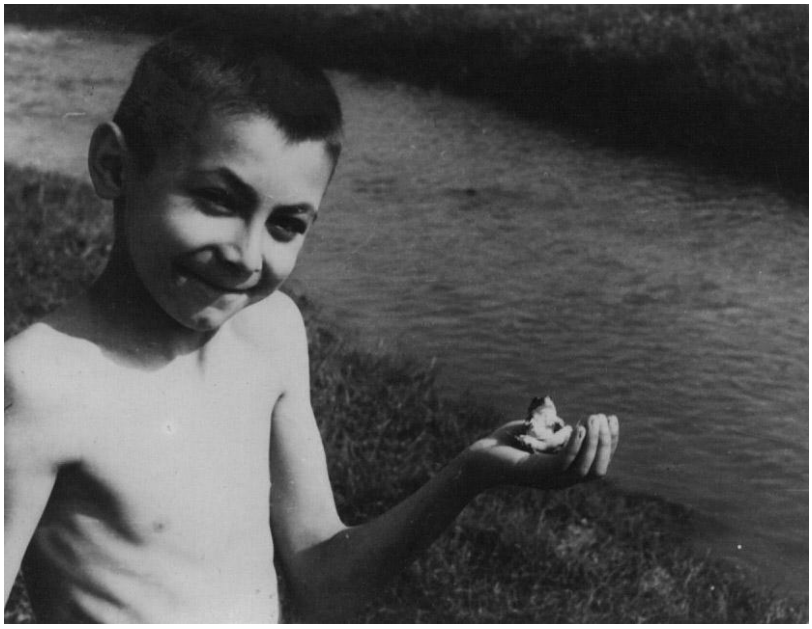

Fig. nr. 4. Broască înţepenită hipnozic de autor

3. IEPURELE – animal deosebit de fricos, este foarte agitat când încercăm să-l reţinem. Dacă îl apucăm cu capul între palme şi-l ridicăm în sus, în aşa fel încât picioarele să le mişte în gol, după câteva secunde, el rămâne ţeapăn de îndată ce e aşezat pe masă. În această stare, iepurele îşi pierde simţul durerii şi i se pot face operaţii fără să manifeste nici cea mai simplă împotrivire.

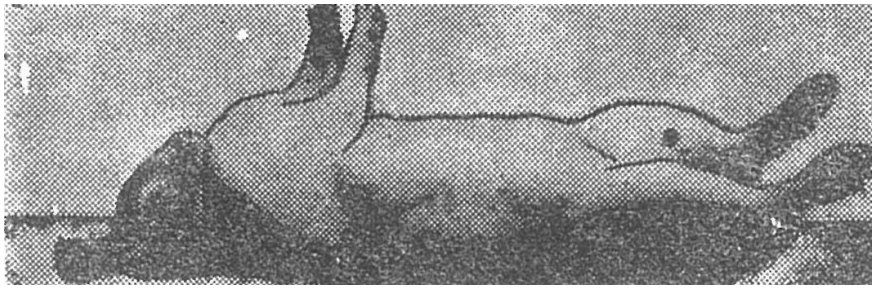

Fig. nr. 5. Iepure înţepenit hipnozic de autor

4. Hipnoza PĂSĂRILOR a fost cel mai amplu cercetată experimental. Barza neagră, spune Volgyesi (1), are înclinaţie să intre în înţepenire hipnozică, când i se trag trei linii cu creta, potrivit metodei descrise de Kircher: una mijlocie, de la cioc şi două alăturate, pornite de la cei doi ochi. Pasărea aceasta, foarte sperioasă şi mobilă, devine, dintr-o dată, ţeapănă şi se supune, moale, tuturor acţiunilor exercitate asupra ei.

BUFNITA, apucată în mâni, se agită încercând să se elibereze, devine brusc ţeapănă, în completă nemişcare (1, p. 59).

ŞOIMUL şoricar, după ce a renunțat la încercările de a se elibera , în momentul când a fost apucat în mâini, devine ţeapăn, cu capul în jos, fără nici un reflex de redresare a poziţiei. În această împrejurare, el se prinde, spasmodic, cu ghearele unui picior. Păsărea se supune mişcărilor experimentatorului, ca şi cum ar fi de ceară fără să aibă puterea să schimbe poziţia, în oricât de mică măsură (1, p. 63).

Hipnotizarea COTOFENEI, afirmă Volgyesi, a fost greu de realizat, datorită rezistenţei cu care s-a împotrivit în încercările noastre de a o apuca în mâini. Totuşi, a fost adusă în stare totală de înţepenire, prin agăţarea cu ghearele de deget şi atârnarea cu capul în jos (1, p. 119).

Fig. nr. 6. Găină înţepenită hipnozic de autor

Noi am înţepenit hipnozic: găini, raţe, gâşte, curci. În figura nr. 7 se văd 6 găini înţepenite hipnozic printr-o metodă originală. Ele sunt aşezate pe o stivă de rogojini, cu piciorele în sus. Starea de înţepenire s-a

întrerupt brusc, la cântecul cucurigu, lansat de un cocoş ce se găsea în apropiere.

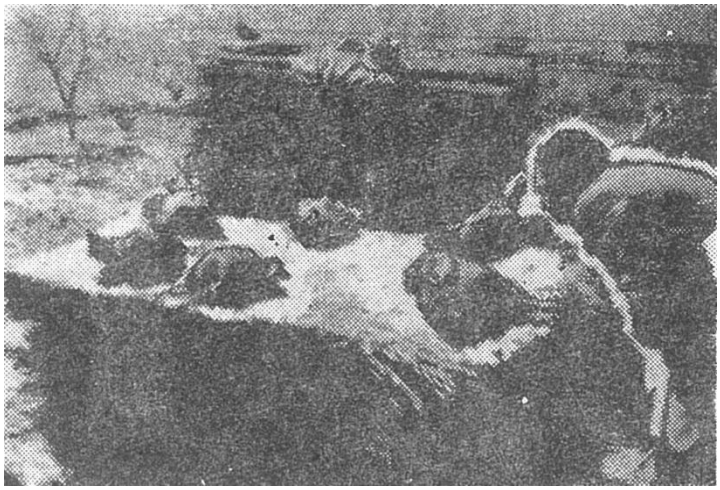

Fig. nr. 7. Găini înţepenite în serie de autor

Spre deosebire de găini, care, în înţepenirea hipnozică, ţin picioarele în sus şi capul ridicat, raţa hipnotizată de noi (vezi fig. nr. 9), ţine picioarele întinse şi capul sprijinit de masă, aşa cum le-am fixat noi după înţepenire.

Cea mai eficientă metodă folosită de noi în înţepenirea hipnozică a păsărilor a fost apucarea bruscă în mâni, ridicarea în sus, aplicarea unui impuls şi privirea fermă între ochi în momentul aşezării pe spate.

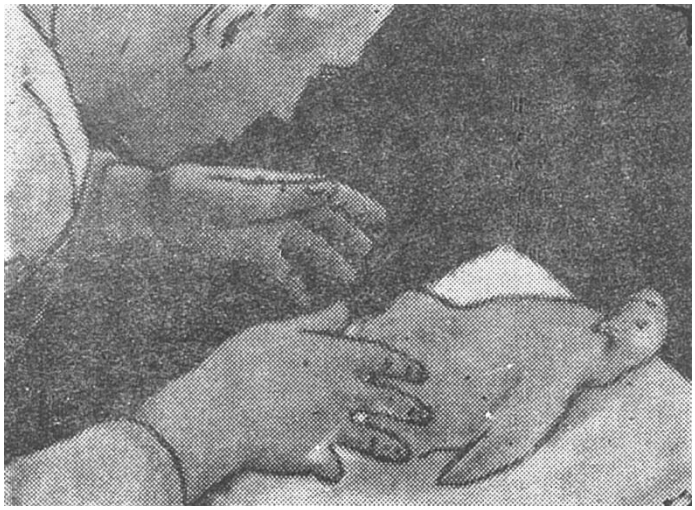

Fig. nr. 8. Curcă înţepenită hipnozic de noi

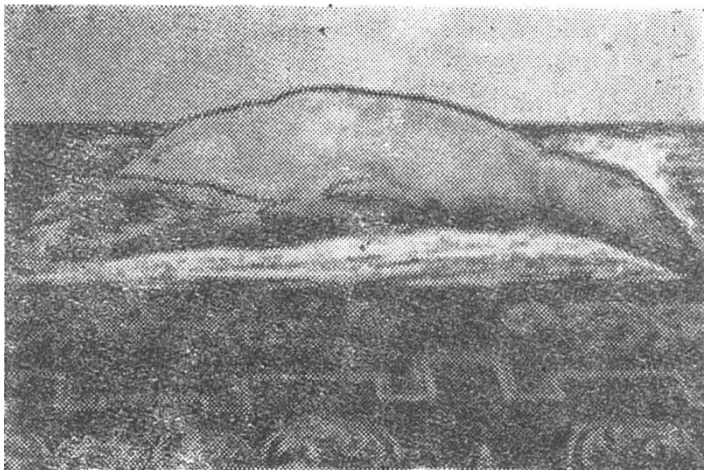

Fig. nr. 9. Raţă înţepenită hipnozic de noi

5. INSECTE. Într-o comunicare, ţinută la Universitatea “Al. I. Cuza” din Iaşi, am prezentat rezultatele unor cercetări consacrate înţepenirii hipnozice a insectelor: buburuze şi gândaci de bucătărie. Insecta era răsturnată cu picioarele în sus pe o sticlă lucioasă. După câteva secunde de încercări disperate de a se redresa ea rămânea ţeapănă câteva minute şi atunci când era readusă la poziţia normală.

Psihologul francez Pieron a publicat într-o lucrare intitulată „ De l’actinie a l’home” stări de înţepenire la fluturi.

6. Aproape toţi autorii care au explicat mecanismul înţepenirii hipnozice, au invocat spaima ca factor determinant. Pentru a dovedi rolul spaimei în producerea înţepenirii animalelor, Fabre a aşezat un scorpion în mijlocul unei porţiuni de teren înconjurate de foc. Când acesta încerca să fugă, în orice direcţie se îndrepta, îl oprea focul care-i producea dureri chinuitoare. Agitaţia scorpionului a crescut mereu până când, epuizat de spaimă şi de mişcările disperate, a căzut ţeapăn într-o stare de insensibilitate senzorială, din care şi-a revenit după o oră. Totodată, Fabre a afirmat că la animale este posibilă producerea de înţepeniri hipnozice fără prezenţa hipnotizorului. De altfel, sunt cunoscute numeroase specii de animale (şoareci, iepuri…), care la apariţia neaşteptată a unui duşman, înţepenesc, nu sunt în stare să se apere sau să fugă.

Totuşi, după părerea noastră, spaima şi epuizarea sunt factori favorizanţi (ajutători) ai înţepenirilor hipnozice, dar nu cauza lor directă. Ca şi la oameni, hipnoza animalelor este declanşată de mutarea activităţii psihice din conştient în subconştient - ca fenomen psihic halucinant. Fiziologic, în cazul spaimei, se declanşează inconştient reflexul de apărare care stopează activitatea receptorilor senzoriali supraangajaţi oprind recepţionarea, amplificarea şi transmiterea energiei stimulilor la scoarţa

cerebrală. Desigur, această întrerupere a fluxului de energie exterioară ce alimentează procesele psihice conştiente nu stopează derularea continuă a vieţii psihice – a cărei întrerupere, chiar şi pentru o clipă, ar echivala cu moartea individului. Deci, în sfera atenţiei conştientului, golită de energia receptorilor senzoriali, se proiectează ideea negativă: "Nu mă pot elibera" construită cu energia internă a halucinărilor subconştiente. În acest sens, fenomenul înţepenirii hipnozice nu e "un fel de somn", "o spaimă", cum s-a spus, ci o spargere a graniţei dintre conştient şi subconştient, o înlocuire a unor imagini (vizuale, chinestezo-motorii… alimentate energetic de stimulii exteriori), cu halucinaţii (alimentate cu energie internă…) care exprimă ideea (atitudinea) negativă a neputinţei de a se elibera… Această idee (atitudine) formată din halucinaţii subconştiente, onirice, stabilizată în sfera atenţiei conştientului, disfuncţionează activitatea psihică în sensul că legătura cu zonele chinestezo-motorii nu se mai stabileşte. Animalul nu mai proiectează mintal o atitudine stenică, de a iniţia noi acţiuni, ci una de renunţare la lupta de eliberare. Conştientul animalului nu poate da ordin muşchilor de a acţiona fiindcă legatura cu receptorii corespunzători este întreruptă de inhibiţia de protecţie declanşată inconştient. Aşa cum vom demonstra în capitolul consacrat hipnozei umane, noi vedem aici, în perturbarea activităţii conştientului (prin implimentarea unor idei subconştiete, halucinate), cauza fenomenelor psihice hipnozice.

În concluzie, oricât de limitate sunt experimentele ce pot fi organizate în lumea animală, noi le-am considerat suficiente pentru a dovedi că fenomenele psihice hipnozice, numite impropriu paranormale, sunt în realitate fenomene reale care reglează relaţile dintre principalele planuri ale conştiinţei: conştientul, subconştientul şi inconştientul.

La întrebarea: "Ce este hipnoza ?", răspundem împreună cu genialul Odobleja că „hipnoza nu este un fenomen miraculos-ocult sau un fluid magnetic" (2, p. 200). Hipnoza nu este nici numai un fel de somn, cum credea Pavlov). Hipnoza este o stopare a activităţii conştientului prin acte psihice halucinate subconştiente".

Partea a treia

III.ÎNŢEPENIRI HIPNOZICE LA OAMENI

"În hipnoză se observă fenomene
cataleptice, contracturi musculare".
A.V. Ghiliarovski (15)

1. În medicină înţepenirile sunt întâlnite la bolnavii de schizofrenie şi poartă numele de stupoare schizofrenică depresivă sau catatonie schizofrenică. Boala se manifestă prin paralizie totală sau generală. Mecanismul paraliziei a fost explicat de fiziologi şi psihologi. Paralizia, spune Paul Popescu-Neveanu, este o disfuncţie musculară ce se manifestă prin incapacitatea muşchilor de a se contracta şi apare în urma perturbării inervaţiei şi disocierii dintre aferentaţie şi eferentaţie. Poate fi organică, periferică (catatonică), centrală (spastică) în cazul lezării zonei piramidale, dar şi isteroidală, emoţională, de natură psihogenă. V. Behterev a dovedit că o serie de forme ale paraliziei sunt cauzate de întreruperea impulsurilor aferente de la muşchi, desensibilizarea acestora, ceea ce face imposibilă închegarea reacţiilor circulare.

2. În formă naturală, înţepenirea este întâlnită în somn şi în momente de groază. Când dormim, fizicul e relaxat, membrele, trupul, capul se sprijină pe pat, iar psihicul continuă să proiecteze imagini, să construiască idei, dar nu în conştient, ci în lumea subconştientă halucinată a visului. Activităţile conştiente corporale şi psihice sunt stopate în somn. Chiar dacă visăm că vorbim, mergem etc. corpul rămâne imobil. Receptarea stimulilor din mediul ambiant este stopată ca urmare a închiderii ochilor, acoperirii corpului cu plapuma, relaxării mâinilor şi picioarelor ... Înţepenirea din somn e cauzată de deconectarea de la zona motorie efectuare, a semnalelor senzoriale. În somnul natural, imaginile şi ideile conştiente cu conţinut motric sunt stopate. Conţinutul stării de veghe e înlocuit cu idei onirice halucinate, necuplate la zona motorie efectuare.

3. Mecanismul psihologic al înţepenirii este şi mai bine elucidat de experienţele cu subiecţi hipnotizaţi. În fig. 10 hipnotizatul nu-şi controlează conştient poziţia . El are corpul sprijinit pe scaun, capul aplecat şi mâinile relaxate pe genunchi. Subiectului hipnotizat din fig. 11 îi atârnă brațele pe lângă corp deoarece ce au fost desprinse de pe genunchi de experimentator. (Pornind de aici, noi utilizăm, ca metodă de verificare a instalării somnului hipnozic, ridicarea mâinii de pe genunchi şi lăsarea să cadă. Dacă subiectul controlează mişcarea deviind traseul sau modificând viteza, conchidem că hipnotizarea nu s-a produs).

Prin sugestie, hipnotizorul poate să accentueze înţepenirea, s-o limiteze la o parte a corpului sau să-i dea un caracter generalizat.

Fig. nr. 10

Fig. nr. 11

4. Înţepenirile parţiale se pot obţine şi fără somn hipnozic generalizat. (De fapt, înţepenirea care precede hipnoza este sugerată prin cuvântul dormi...care determină subiectul să mimeze halucinat înţepenirea de somn). În astfel de cazuri subiectul participă la experiment conştient, ţine minte faptele petrecute. Ne referim la incapacitatea subiectului de a desface degetele încleştate, de a coborî braţul întins, de a se ridica de pe scaun etc. De exemplu, la înţepenirea degetelor încleştate hipnotizorul spune subiectului: “Apropie mâinele şi încleştează degetele. Ele se strâng aşa de tare încât nu le mai poţi desface. Simţi cum ţi se încleştează degetele. Au înţepenit. Nu le mai poţi mişca. Încearcă să le desfaci. Nu poţi. Cu cât încerci mai mult ele se strâng mai tare… La încheierea demonstraţiei experimentatorul spune: “Acum înţepenirea a încetat. Muşchii s-au destins. Gata. Poţi desface degetele. Desprinde-le”...

Tehnica sugestionării este aceeaşi în toate felurile de hipnoze parţiale.

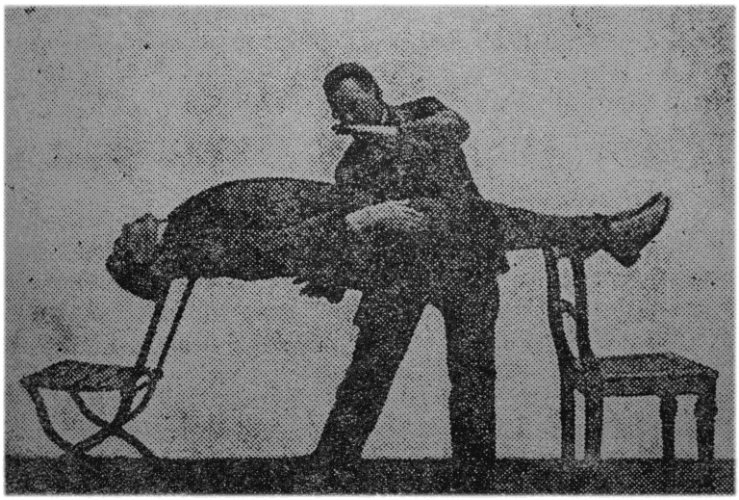

Fig. nr. 12. Hipnoză cu înţepenirea corpului (după Berling)

În figura nr. 12 se vede un subiect cu înţepenire generală efectuată de Berling. Înţepenirea e atât de accentuată încât subiectul stă suspendat cu ceafa şi gamba de spetezele a două scaune.

După Berling, înţepenirea generală se instalează astfel: „Aşezăm subiectul în picioare, cu mâinele întinse de-a lungul corpului, îi spunem să strângă picioarele unul lângă altul, apoi îi sugerăm: "Corpul îţi înţepeneşte. Devine tare ca fierul. Nimic nu te va putea face să te îndoi. Respiraţia rămâne calmă, inima continuă să bată normal, te simţi bine, dar corpul tău devine din ce în ce mai rigid, mai ţeapăn... Pentru a face să înceteze înţepenirea trebuie mai întâi să pui subiectul pe picioarele lui. Loveşte-l uşor cu amândouă mâinele pe gât, coapse, picioare şi spune-i: "Corpul nu mai este ţeapăn, el devine suplu, nu mai este rigid…". (Autorii tratatelor consultate consideră periculoasă efectuarea acestui experiment.)

5. La tipurile isteroide înţepenirile se pot instala spontan, „în urma unor zguduiri psihice grave, şi sunt numite stupoare psihogenă". Descriem pe scurt vindecarea prin hipnoză a bolnavei C.M. în vârstă de 40 ani, vânzătoare la un magazin, mamă a 3 copii. Deşi bolnava a fost internată la secţia neurologie a spitalui din B., paralizia braţului stâng s-a menţinut timp de o săptămână şi a dispărut după prima şedinţă de hipnoză. I s-a sugerat, în hipnoză: "Eşti sănătoasă, te-ai vindecat, poţi mişca braţul… Mişcă braţul, mişcă-l mai mult, eşti stăpână pe braţul tău...". Cu toate că la trezire nu i s-a spus ce tratament i s-a făcut, la câtva timp după hipnoză şi-a dat seama că poate mişca braţul (Eveniment apreciat de bolnavii din spital „o minune" ...).

6. În concluzie, înţepenirile hipnozice sunt fenomene psihice naturale, care pot fi provocate prin sugestie la persoanele hipnotizabile. Unii hipnotizori utilizează metode de înţepenire pentru depistarea subiecţilor sugestibili, care pot fi hipnotizaţi cu uşurinţă. Hipnozabilitatea este legată de hiperstezie mintală. Între vis şi realitate există un prag despărţitor bazat pe sursa energetică. Percepţile, gândirea, vorbirea se derulează pe baza energiei preluate din mediul ambiant de către receptorii senzoriali.

BALBAITUL se împiedică în vorbire fiindcă încărcătura sa energetică este dificitară. Noi am vindecat bâlbâiţi punând subiecţii să gesticuleze cât mai mult în timpul comunicării verbale. De exemplu, elevul C.M., în vârstă de 11 ani, i-a fost înregistrate răspunsurile bâlbâite la întrebările puse la începutul consultaţiei. In partea a a experimentului au fost înregistrate răspunsurile corecte, dateîn timp ce strângea repetat, rapid degetele de la ambele mână în pumni. Astfel a fost convins să cum să evite bâlbâiala la lecţie.... După o săptămâna a venit să mă întrebe dacă poate să spună la colegi cum s-a vindecat dintr-dată de bâlbâială.

Aceeaşi metodă a înregistrării am folosit-o şi în cazul unor conducători auto care gesticulau luând mâinele de pe volan în timpul răspunsului la întrebări care cereau concemntrarea atenţiei.

Totodată am constatat că înţepenirea hipnozică instalată prin metoda relaxării este precedată de imobilitatea mâinilor şi piciorelor. De fapt, însăşi hipnotizarea unui nou subiect începe cu sugestii referitoare la înţepenirea picioarelor, mâinilor, senzaţii de geutate…

Până în prezent, mecanismul înţepenirii a fost explicat: fiziologic (întreruperea legăturilor dintre căile aferente şi eferente, inhibiţie, inducţie negativă etc.); fizic (fluid magnetic); ocult (forţe miraculoase, parapsihice); etc.

Noi venim cu o teorie nouă, a stiinţei psihologică, încredinţaţi că ea exprimă adevărul. Înţepenirile sunt fenomene naturale ce se produc pe un suport fizic şi fiziologic şi cu o cauzalitate legică psihologică profilată prin halucinarea neputinţei de a acţiona. Cu alte cuvinte, cauza înţepenirii este ideea negativă (nu poţi desface degetele, nu poţi coborî braţul…) fixată în subconştient de către hipnotizor sau prin autosugestie - la tipurile isteroide.

Partea a patra

IV.HIPNOZA – FENOMEN PSIHIC SUBCONSTIENT HALUCINAT

"Hipnotismul trebuie să pătrundă în
cabinetul de lucru al psihologului".
Wundt (17).

IV.1. DEFINITIA HIPNOZEI.

Aşa cum s-a demonstrat în prima parte a lucrării hipnoza continuă să fie considerată un fenomen misterios, o stare tranzitorie „parapsihică" explicată prin definiţii contradictorii. De exemplu, Rolan Chemama afirmă, în Dicţionarul de psihiatrie, că hipnoza e "o stare modificată de conştiinţă tranzitorie şi artificială, provocată prin sugestie, de către o altă persoană zisă "hipnotizor", stare caracterizată de o susceptibilitate crescută la influenţa acestuia din urmă şi de o scădere a receptivităţii la alte influenţe" (38, p. 145). La rândul ei, conştiinţa nu e definită un proces psihic, ci "un loc al psihismului care primeşte informaţiile de la lumea exterioară şi pe acelea de la lumea interioară, însă fără a le păstra". In hipnoză, spune Rolan Chemama, psihicul se modifică devenind o conştiinţă artificială, tranzitorie.

In lumina ştiinţei hipnoza este un fenomen psihic obiectiv întâlnit la oameni şi animale. In această ipostază, conştiinţa e un plan de manifestare a psihicului conjugat cu subconştientul şi inconştientul. In stare de hipnoză conştientul e stopat, iar subiectul gândeşte halucinat ceea ce îi sugerează hipnotizorul.

Mai reţinem că definiţia lui Chemama e greşită şi fiindcă înscrie hipnoza ca gen proxim în sfera conştiinţei şi nu a subconştientului. Într-adevăr, hipnoza nu e "starea modificată a conştiinţei", cum afirmă R. Chemama, ci o componentă distinctă a psihicului subconştient, format, cum s-a spus, din 3 straturi: conştient, subconştient şi inconştient.

Deci, în definiţia hipnozei trebuie să se menţioneze, ca gen proxim, expresia „proces psihic” şi ca diferenţă specifică proces „halucinant subconştient”.

Noi am semnalat erorile teoriilor parapsihologilor în cartea “Psihologie filosofică” (14) consacrată fundamentării psihologiei ca ştiinţă pornind de la premisa că psihicul e o realitate obiectivă formată din procese intelectuale, afective şi voliţionale. Totodată, am considerat hipnoza un fenomen psihic obiectiv manifestat subconştient prin procese intelectuale, trăiri afective şi voliţiuni.

IV.2. HIPNOZA – FENOMEN PSIHIC INCONSTIENT.

Ne vom referi, în primul rând, la senzaţii şi percepţii. Ele sunt definite procese de cunoaştere a însuşirilor obiectelor şi fenomenelor în momentul acţiunii lor asupra receptorilor organelor de simţ. In hipnoză aceste procese se manifestă numai halucinat fiindcă depind energetic de ondele electro-magnetice subconştiente.

In somnul hipnozic, ca şi în somnul natural cu vise, subiectul nu recepţionează stimulii senzoriali. Imaginile pe care hipnotizorul i le sugerează hipnotizatului sunt proiectate mintal fără angajarea voluntară a receptorilor senzoriali. De exemplu, în momentul când hipnotizatul sugestionat vede obiectele, aude melodiile, simte gusturile alimentelor sugerate, el se găseşte în stare de somnambulism hipnozic.

Deci, este eronată afirmaţia că în hipnoză subiectul dispune de „abilităţi senzoriale” miraculoase. Imaginile halucinate în hipnoză nu sunt surse de informaţii utile. Dimpotrivă, în somnambulismul hipnozic reacţiile sunt bazate pe stereotipuri simple care nu se perfecţionează prin repetarea conduitelor respective. Nici un sportiv nu a ajuns la performanță prin antrenamente efectuate în stare de somnambulism hipnozic.

De asemenea, exemplul cu mama care aude plânsul copilului prin somn este evaluat greşit „o performanţă somnambulică”. În momentul când copilul începe să plângă, se stopează somnul natural, mama se scoală, schimbă somnambulic scutecele ude, se culcă, iar dimineaţa nu-şi aminteşte că l-a schimbat.

La fel de greşite sunt şi metodele unor pedagogi care recomandă INVATAREA IN SOMN a unei limbi străine. Când subiectul doarme, receptorii săi auditivi sunt inhibaţi şi el nu aude magnetofonul decât când somnul se întrerupe. Chiar şi atunci atenţia subiectului e atrasă de sonoritatea cuvintelor şi nu de semnificaţia lor logică legată de context.

IV.3. HALUCINATIILE HIPNOZICE – FENOMENE PSIHICE OBIECTIVE.

Pentru înţelegerea naturii hipnozei, este necesar să precizăm mecanismul halucinaţiei - fenomen întâlnit la toţi subiecţii hipnotizaţi, dar şi în : somnul natural cu vise; isterie; schizofrenie; spiritism; fachirism... Halucinaţia este trăsătura caracteristică tuturor formelor de hipnoză. De fapt, hipnoza e o halucinaţie din primul moment. De exemplu, dacă întrebăm subiectul, la prima hipnotizare: - Stii cine sunt eu ? El răspunde: - Nu ştiu cine eşti... Într-un caz de anchetă am spus subiectului să aibă încredere că eu sunt fratele lui... M-a crezut şi am obţinut astfel informaţia dorită.

Aşa cum s-a spus, pentru a demonstra că imaginile şi ideile sugerate în hipnoză sunt halucinate, subiectul trebuie adus, mai întâi, în stare de somnambulism hipnozic prin desţepenirea unor părţi ale corpului: mişcarea maxilarului pentru a vorbi, deschiderea ochilor... În această stare somnambulică subiectul simte şi execută halucinat toate sugestiile hipnotizorului. Muşcă dintr-un cartof şi simte gust de măr, aude cântecul sugerat, vede obiectul care nu există în mâna sa etc. (Aceste experimente sunt dovezi certe că anumite persoane trăiesc stări halucinate când: văd icoane lăcrimând; aud voci şi discută cu spiritele morţilor; ghicesc în cafea, cărţi şi ghioc; dezleagă farmece şi blesteme; recepţionează mesaje telepate; au dureri isteroidale şi iluzii schizofrenice).

Evaluate psihologic, halucinaţiile hipnozice sunt construcţii mintale subconştiente. De exemplu, când percepem un obiect, proiectăm mintal, bunăoară, imaginea lui construită dinamic, privindu-l din diferite părţi... Totodată, construim halucinat numeroasele sale calităţi pe baza experienţelor acumulate în trecut când l-am gustat, manipulat, mirosit... direct sau cu prilejul altor situaţii halucinate.

In consecinţă, pentru înţelegerea MECANISMULUI HALUCINATIEI este importantă diferenţierea ei de senzaţii şi percepţii. La halucinaţie lipseşte componenta fizică - ondele bio-electrice ale stimulilor externi. Ele sunt suplinite de imagini construite în subconştient şi deplasate prin onde electro-magnetice. Paul Popescu – Neveanu (10) afirmă că „halucinaţia este o tulburare a percepţiei, manifestată prin apariţia unor imagini de tip receptiv, fără să existe un obiect sau fenomen real care să stimuleze corespunzător organele de simţ. Reprezentarea este luată drept percepţie a unui obiect prezent”. Spre exemplu, subiectul bolnav aude voci, împuşcături, dar acestea nu sunt determinate de cauze reale. După Ball, o percepţie fără obiect este o cunoştiinţă falsă, întrucât nu reflectă ceva. Pentru bolnav, halucinaţia are un caracter de obiectivitate, îi dă impresia

realităţii, uneori el este convins de existenţa actuală a obiectului ei. **Nu au o natură fizică - sunt existenţe obiective cu conţinut subiectiv.**

În consecință, recunoaşterea existenţei obiective a psihicului este premisa explicării naturii halucinaţiei hipnozice şi nu numai.

IV.4. PARADOXUL „LUMILOR PARALELE HALUCINATE".

Unii parapsihologi au încercat să explice unitatea cosmosului prin deplasarea informaţiilor cu viteza „supraluminii". Fizicianul român Ionel Purica este autorul teoriei multitudinii universurilor publicată într-un articol intitulat: „Când vom călători în universurile paralele". George Cuşnarencu semnalează cercetările cosmologilor contemporani care au confirmat existenţa universurilor în cosmos. Desigur, ipoteza multitudinii universurilor e verosimilă. Paradoxală e doar afirmaţia că unitatea lor se bazează pe deplasarea supralimitară a particolelor elementare. Mai semnificativă pentru soluţionarea problemei e descoperirea, de către cosmologii de la universitatea Haward a unui „uriaş vid" cosmic situat în partea de sud a cerului (?).

Ideea multitudinii universurilor nu e contradictorie în sine. Postulatul infinităţii spaţiului ne îndreptăţeşte să admitem că într-un cosmos infinit pot exista un număr infinit de universuri. Totuşi, situate la distanţe enorme, măsurate în ani lumină, este dificil de explicat unitatea lor informaţională.

Din păcate, autorii teoriilor „lumilor paralele" nu iau în seamă că ele nu au o natură fizică - sunt existenţe halucinate, fără un suport real.

Unii parapsihologi au atribuit halucinaţiei calităţi telepate, anunţând implicarea lor ca mesaje de comunicare între „lumile paralele". De exemplu, Eugen Celan, autorul cărţii „Provocările paranormalului" (37), explică natura miraculoasă a halucinaţiilor trecând în revistă teoriile paradoxale formulate în ultimul timp. Ele se referă la: fotografierea imaginii halucinate (F. Grin şi Rogers); identificarea existenţei proprietăţilor topologice şi metrice ale imaginilor halucinatorii (J.R. Smithies); înregistrarea undelor electro-magnetice care poartă imaginile halucinate (Krohalev); imprimarea imaginii halucinate pe .film fotosensibil (Fukurai etc.") (37, p. 27).

Aşa cum se observă, E. Celan trece cu vederea adevărul că semnificaţia mesajelor nu poate fi cunoscută prin materialitatea creierului

sau energetica fenomenelor fiziologice corespondente. Ea e dependentă de anumite procese psihice preexistente. Nici un robot nu poate înţelege semnificaţia informaţiei chiar dacă acţionează corect la recepţionarea ei. Analiza naturii halucinaţiilor de către parapsihologi e eronată tocmai fiindcă procesele psihice nu au o natură fizică, ci spirituală – „sunt existenţe obiective cu conţinut subiectiv" - intelectual, afectiv, voliţional (11). În consecinţă, recunoaşterea existenţei obiective a psihicului este premisa explicării naturii halucinaţiilor hipnozice şi a implicării lor în relaţiile din universurile cosmosului.

Aşa cum s-a spus mai sus, problema comunicaţiilor dintre „lumile paralele" a primit soluţii paradoxale. Genialul Mihai Eminescu a semnalat în versuri că distanţa enormă dintre universuri e principala dificultate în cunoaşterea cosmosului. Până la locul unde se găseşte steaua celui de al doilea univers, spune în versuri Eminescu, „E-o cale atât de lungă, /Că mii de ani i-ar trebui, /Luminii ca s-ajungă". Afirmaţia lui Eminescu a fost confirmată prin descoperirea locului unde se găseşte (?!) cel de al doilea univers(25 000 de ani lumină) .

Deci, este imposibilă cunoaşterea directă, prin nave cosmice, a acestei lumi (numită impropiu paralelă). Evoluţia speciei umane, care a început să se dezvolte acum 4 miliarde de ani, după formarea sistemului solar, este efemeră. Se va încheia odată cu răcirea planetelor şi implozia Soarelui... Intr-adevăr, durata unei civilizaţii este prea scurtă pentru a permite parcurgerea drumului dus-întors între universurile Cosmosului. (De exemplu, ajungem în 47.000 de ani cu viteza navetelor cosmice de 17 Km/s la cel mai apropiat soare (Proxima Centauri) situat la 4,2 ani lumină.

Deci, halucinaţiile nu pot asigura unitatea dintre universuri nici în ipostază de mesaje telepate care se deplasează prin onde electro-magnetice cu viteza de 300 000 Km/s. în 25 000 de ani lumină.

Mai reţinem că este eronată şi teoria supraluminii. Afirmaţia că halucinaţiile se deplasează telepatic cu viteză mai mare decât viteza luminii e contrazisă de faptul că suportul energetic al halucinaţiilor (ondele electro-magnetice) se deplasează tot cu 300 000 km/s. (Şi totuşi, E. Celan afirmă, cu seninătate, că: „halucinaţiile sunt cheia care deschide poarta spre un univers paralel") (37, p. 26).

După convingerea noastră, lumina nu poate deveni combustibil pentru deplasarea navelor cosmice deoarece ea e formată din particole elementare indivizibile. Cu alte cuvinte, lumina nu poate deveni un fel de benzină care prin explozie (descompunere) generează energia implicată în deplasarea vehiculului. Deja lumina e generată de explozie, ardere, dezagregare. Fiecare foton e un vehicul luat individual. Ori, comunicarea la nivelul

vehiculelor fotonice se realizează deja prin lumină fiindcă telescoapele o recepţionează direct. Dar, informaţiile transmise de fotoni nu au semnificaţii în sine. Ele nu pot deveni mesaje telepate semnificate.

Răspunsul la acest paradox l-a dat religia prin conceptul de „Sfânta Treime". Poruncile date de Dumnezeu - Tatăl Cosmosului, învăţăturile date de Dumnezeu -Fiul pentru Lumea Terrei se împlinesc numai prin intervenţia „Duhului Sfânt", adică a legilor care guvernează natura fizică şi bio-psihică.

Partea a cincea
V.PROCESE PSIHICE HIPNOZICE

V.1. SENZATII SI PERCEPTII HIPNOZICE

Aşa cum s-a dovedit experimental, în hipnoză halucinaţiile pot fi produse prin sugestie la nivelul tuturor organelor de simţ. Cele mai frecvente sunt halucinaţiile auzului, urmate de cele ale văzului, mirosului şi gustului... Este suficient să priveşti în ochii unui subiect cu aptitudini pentru hipnotizare, să apropii mâna de nasul lui şi să-i spui: „Simţi miros de… Inspiră profund…" - pentru ca acesta să simtă mirosul sugerat. De asemenea, dacă îi spui că are în gură o bomboană… el mimează că o suge cu plăcere. Se deduce de aici că astfel de halucinaţii sunt hipnoze parţiale, limitate la nivelul unui anumit analizator senzorial - fără implicarea altor procese psihice.

Deşi mecanismul halucinaţiei nu a primit încă o explicaţie satisfăcătoare el se înscrie în sfera fenomenelor psihice naturale guvernate de legile ce reglează relaţiile dintre conştient şi subconştient. Când apreciem autenticitatea percepţiei şi realitatea obiectului perceput, prin suprapunerea imaginii senzoriale cu imaginea tipică profilată ca reprezentare, se identifică o verigă comună percepţiei şi halucinaţiei. În ambele cazuri, imaginea percepţiei şi imaginea reprezentării sunt activate de zona receptorilor senzoriali. De exemplu, când visăm că discutăm cu cineva, muşchii laringelui, buzelor şi limbii sunt înţepeniţi. Dacă totuşi, ei intră în activitate şi subiectul vorbeşte... prin somn el se găseşte în stare de SOMNAMBULISM NOCTURN. Noi am vindecat copii care vorbeau prin somn sugestionându-i în hipnoză să nu mai vorbească prin somn. De asemenea am sfătuit părinţii să nu discute cu copilul în stare de somnambulism, ci să-i poruncească ferm: ,, Să nu mai vorbeşti prin somn. Dormi adânc..."

Dimpotrivă, în stare de veghe, când avem o acţiune de îndeplinit, o proiectăm mintal, cu ajutorul analizatorului chinestezo-motor. Pornind de

aici, unii cercetători au reconstituit vorbirea după mişcările buzelor. In cazul imaginii vizuale, proiectarea mintală se realizează la nivelul retinei. Deci, în percepţia din starea de veghe receptorii senzoriali sunt activi, fapt ce explică cheltuiala mare de energie ce o implică gândirea.

V.2. MEMORIA HIPNOZICA

Definită didactic, memoria este un proces psihic de recepţie, păstrare şi reactualizare a informaţiilor proiectate mintal ca acte intelectuale, afecte şi voliţiuni. Memoria joacă un rol esenţial în toate planurile vieţii sufleteşti - conştient, subconştient şi inconştient. Din păcate, cercetările ştiinţifice consacrate psihicului s-au limitat la memoria conştientă şi au ignorat procesele subconştiente hipnozice, somnambulice, onirice... calificându-le impropriu „elemente parapsihice" incognoscibile. Ori, tocmai cunoaşterea acestor procese inconştiente ne ajută să explicăm natura şi mecanismul memoriei.

Stiinţa hipnozei afirmă că nu există deosebiri esenţiale între procesele memoriei conştiente şi subconştiente - deşi funcţia lor adaptivă e diferită. Intr-adevăr, sunt memorate, păstrate şi reactualizate deopotrivă, atât actele psihice conştiente, cât şi cele subconştiente. Evenimentele derulate, discuţiile purtate de către subiect cu hipnotizorul sunt memorate şi reproduse în stările de somnambulism următoare. Pe baza acestei memorări se dezvoltă un alt Eu, specific felului de halucinaţie. De exemplu, se dezvoltă la beţivul halucinat Eul unei noi personalităţi pe baza memorării evenimentelor trăite de el în timpul fiecărei noi beţii halucinate. Aşa se explică cum unii beţivi certaţi, hărţuiţi... la beţie pot deveni agresivi şi chiar criminali fără să-şi amintească la trezire ce au făcut. Stările de conştiinţă şi de somnambulism nu fuzionează. Cel mult se succed alternativ în modalităţi asemănătore crizelor schizofrenice.

In acest sens este paradoxală afirmaţia parapsihologilor că se poate dezvolta memoria conştientă prin exerciţii efectuate în stare de hipnoză.

Faptul că subiectul halucinat nu poate utiliza informaţiile recepţionate în hipnoză decât reintrând în hipnoză măreşte şi mai mult dependenţa subiectului de hipnotizor. Este cazul adepţilor sectelor yogine... care ajung la o dependenţă totală de Gurul hipnotizor. Adepţii sunt depersonalizaţi prin sugestii, predici... repetate zilnic în cadrul unor ritualuri, şedinţe de relaxare hipnozică etc. Ei pot fi determinaţi să efectueze munci istovitoare şi conduite antisociale, să doneze averea, etc.

De asemenea, considerăm eronată teoria „hipermneziei hipnozică" manifestată prin regresii de vârstă şi evocarea evenimentelor uitate... Adept al acestei teorii, A.V. Ghiorghiu afirmă că „În funcţie de capacităţile sale imaginiative, de receptivitatea sa la sugestii şi în funcţie de alte însuşiri încă insuficient cunoscute ale personalităţii sale, subiectul hipnotizat se poate apropia comportamental şi experenţial de specificul vârstei sugerate" (11).

Dar, aşa cum se observă, A.V. Ghiorghiu pierde din vedere legile psihicului potrivit cărora evaluarea comportamentelor caracteristice unei anumite vârste ţine mai mult de gândire decât de memorie. De exemplu, subiectul M.N. sugestionat de noi că este elev în clasa întâi şi îşi scrie lecţia s-a aşezat la masă şi a început să scrie în maniera unui elev începător: încet, apăsat, cu greşeli... Eroarea adepţilor teoriei hipermneziei hipnozică rezultă din neluarea în consideraţie a adevărului că memoria subconştientă este diferită de memoria conştientă. Abilităţile hipnotizatului sunt cultivate în stările de somnambulism hipnozic. Această idee e confirmată de comportamentul subiectului utilizat ca medium în şedinţele de spiritism. Mediumul construieşte vocea, mimica, ticurile decedatului, pe baza sugestiilor hipnotizorului.

Rezultă că soluţionarea problemei memoriei subconştriente necesită recunoaşterea rolului jucat de Eul somnambulic. Informaţiile memorate şi abilităţile dezvoltate în somnambulismul hipnozic sunt monitorizate de un alt Eu activat de intervenţia hipnotizorului. In plus, sugestiile memorate în hipnoză sunt executate în stare de desomnambulism hipnozic. In consecință, dezvoltarea memoriei prin exerciţii efectuate în hipnoză devine neproductivă datorită separării conştientului de subconştient.

Aceeaşi lege a memoriei acţionează şi în cazurile reproducerii cunoştinţelor uitate. Referindu-se la evocarea prin hipnoză A.V. Ghiorghiu afirmă că „este meritul clinicienilor de a fi relevat posibilitatea evocării, sub hipnoză, a unor evenimente aparent uitate. Freud, alături de Breuter, a fost unul dintre cei dintâi care au atras atenţia asupra acestei ,,manifestări hipermnezice" (11, p.100).

De fapt, dacă analizăm experimentele efectuate de parapsihologi, constătam că aici nu este vorba despre uitare propriu-zisă, ci de blocarea reactualizărilor..., fenomen întâlnit şi în crizele de lapsus. In experimentele noastre, subiecţii erau sugestionaţi că discută cu persoane de încredere... (Eu sunt... Nu trebuie să te jenezi... spune…). In astfel de cazuri, subiectul mărturiseşte, nu fiindcă hipnoza l-a hipermneziat, ci pentru că ideile, afectele care blocau reactualizarea au fost eliminate. (Şi mai concludent

este cazul descris de noi într-un studiu asupra lapsusului, publicat în Revista de Pedagogie). (20).

In concluzie, regresiile de vârstă provocate hipnozic nu constituie o metodă de creştere a memoriei. Ele sunt legate mai mult de imaginaţie şi gândire decât de memorie.

O ultimă serie de experimente invocate de partizanii hipermneziei hipnozică se referă la memorarea evenimentelor petrecute în hipnoză şi reproduse tot în hipnoză. Noi am observat, la subiecţii aduşi în stare de somnabulism, că aceştia pot fi antrenaţi în discuţii pe care le pot continua, în şedinţele următoare. Cu timpul, subiecţii respectivi se obişnuiesc să discute şi insistă (ori de câte ori reintrau în starea somnambulică), să reia discuţia începută în ziua precedentă. De asemenea, persoanele care în timpul consumului prelungit de alcool îşi pierd controlul conştient şi intră într-o stare asemănătoare somnambulismului hipnozic, cu timpul, se obişnuiesc să manifeste un comportament constant. Unii sunt lăudăroşi, alţii agresivi... – după cum au fost obişnuiţi de cei cu care trăiesc. De exemplu, o pacientă ne-a mărturisit că soţul ei o bătea de câte ori se îmbăta. Când se trezea din beţie, nu recunoaştea că a bătut-o, şi se ruga să-l ierte. (În acest sens, este adevărată înţelepciunea populară: „Omului beat trebuie să-i cânţi în strună"). Sunt şi mai semnificative discuţiile purtate de noi cu subiecţi aflaţi în stare de hipnoză. Ei şi-au amintit despre ce au vorbit în şedinţa precedentă...

Se poate, deci, concluziona, că procesul memoriei este implicat în mecanismul hipnozei, dar nu cu performanţe crescute, ci diminuate. În consecinţă, trebuie respinse teoriile care afirmă că hipnoza poate fi utilizată ca metodă de creştere a capacităţii de memorare şi păstrare a cunoştinţelor.

Dacă, prin hipnoză, nu se „hiperstaziază" memoria, cum s-a spus, ea, totuşi, poate contribui la combaterea tulburărilor de memorie. Ne referim, în primul rând, la persoanele care obţin rezultate slabe la examene, datorită emotivităţii şi temerii obsedante că nu vor reuşi. Ele pot fi ajutate prin sugestiile : „Vei şti la examen. Îţi vei aduce aminte lecţia. Nu-ţi este teamă de examen…". Dăm, ca exemplu, cazul unei învăţătoare, înscrisă la examenul de grad obsedată de teama că va cădea la examenul... M-am informat despre derularea examenelor susţinute şi, aflând ca la primele două probe scrise a luat notele 9 şi 10, am încetat să-i mai dau atenţie. În final însă, am aflat cu surprindere, că a căzut la examenul avizat. Când am întrebat-o cum s-a desfăşurat examenul, mi-a relatat că din momentul citirii biletului a „simţit un gol în cap" şi nu şi-a putut aduce aminte lecţia, cu toate că membrii comisiei de examen au încercat s-o

ajute. La un moment dat, i s-a părut că-i înţepeneşte maxilarul şi atunci a părăsit sala de examen. La sesiunea următoare a examenului de grad s-a prezentat, cu încrederea cultivată prin autosugestie... şi sugestii hipnozice, şi a obţinut nota maximă.

Un alt caz. O cursantă mi-a cerut s-o hipnotizez pentru a obţine o notă mai mare la... Am sugestionat-o în hipnoză că va şti la examen... Când a ieşit din clasă mi-a spus, cu convingere, că a ştiut foarte bine, deşi în realitate a obţinut nota 8. Reluând experimentul şi cu alţi subiecţi (20), am ajuns la concluzia că hipnoza nu măreşte capacitatea de memorare, ci aduce reactualizarea la pragul normal, prin îndepărtarea temerii şi blocajului emoţional – obiectiv realizabil prin autosugestii.

Noi am demonstrat experimental (21) că uitarea posthipnozică constă din proiectarea halucinantă a sugestiei negative: „Când te voi întreba pe ce stradă locuieşti n-ai să-ţi aminteşti numărul casei. La trezire când l-am întrebat ce numar are la casă nu a ştiut să răspundă, dar a scris corect adresa mai târziu când l-am pus să deseneze casa şi să scrie adresa.Totodată, acest experiment a dovedit că hipnoza nu acţionează direct asupra memoriei. Uitarea hipnozică este un blocaj al reactualizării, determinat de ideea negativă sugestionată: „Nu-mi amintesc…”. Dacă lipseşte întrebarea ce blochează reactualizarea, uitarea nu se mai manifestă.

Incheiem acest capitol cu observaţii critice despre utilizarea hipnozei la cercetarea reproducerii evenimentelor memorate în vieţile anterioare. „Parapsihologii” care susțin teoria reâncarnării psihicului se străduiesc, fără succes, să demonstreze existenţa capacităţii unor oameni de a vedea evenimentele înainte de derularea lor. Unii merg mai departe presupunând că în Univers există lumi paralele. Deci, prezicerile s-ar baza pe comunicări intercosmice efectuate de anumiţi indivizi supradotaţi. Recunoaşterea acestei calităţi presupune aderarea la teoria determinismului absolut, potrivit căruia, de-a lungul timpului infinit, toate evenimentele s-au repetat de un număr infinit de ori. Astfel, persoanele care au în memorie evenimente din viaţa anterioară pot să prezică viitorul. Dar această teorie este falsă tocmai fiindcă nu are nici o probă obiectivă care s-o confirme. Încercarea parapsihologului Traian Tanidin de a o susţine este nesemnificativă. În cartea sa „Paranormalul în criminalistică”, Traian Tanidin recunoaşte „că fenomenul deja-vue continuă să rămână o enigmă care, probabil, nu va ..fi dezlegată .niciodată” (39, p. 212). Din păcate, autorul, în loc să respingă existenţa unui fenomen care nu-şi probează realitatea, descrie cazuri de predicţii (deja-vue) fără să le dovedească autenticitatea. Prima prezicere este luată dintr-o scriere chineză de pe

vremea dinastiei Ming. A doua este citată dintr-o carte scrisă în 1907 de un căpitan participant la bătălia din Coasta de Fildeş (autor interesat să vândă cât mai multe exemplare). A treia previziune este preluată din amintirile unei actriţe care, la 12 noaptea, când se întorcea acasă de la un restaurant, a prezis că va fi violată. Faptul că violul s-a produs la altă persoană, anulează interpretarea propusă. Şi ultima e predicţia unui schizofren – deci şi mai puţin verosimilă.

V.3. AFECTIVITATEA HIPNOZICA

Afectivitatea e un proces psihic manifestat prin emoţii, sentimente şi pasiuni conştientizate ca atitudini adaptive. Emoţiile joacă un rol important în efectuarea conduitelor automatizate, sentimentele ne direcţionează atitudini stabile pe perioade lungi de timp, iar pasiunile ne ajută să progresăm în dezvoltarea anumitor predispoziţii.

Astfel, afectele sunt mesaje instinctive referitoare la condițiile adaptive din mediul intern şi extern. Ele stau la baza interelaţiilor conveţuirii humanoizilor. Omul e predeterminat comportamental pe baza sentimentelor sale de iubire, dragoste familială, dăruire patriotică, contemplaţie cultural-artistică, credinţă religioasă, etc.

Trăsăturile negative ale afectivităţii sunt cauzate de anomalii genetice referitoare la instinctul conservării speciei umane. De exemplu: devierea actului sexual (homosexuali), respingerea partenerului sexual (misogini), şi distrugerea congenerilor (terorişti).

Criminalul în serie misogin trăieşte halucinat plăceri intense în momentul când omoară în chinuri victima posedată sexual (cazul Râmaru).

Pedofilul este în stare de somnambulism hipnozic în perioadele de agresare a copiilor violaţi.

Teroristul construieşte arme, achiziţionează bombe ... şi le explodează în stare de somnambulism monitorizat hipnozic de către instructorii sectelor antisociale.

In concluzie, autenticitatea patologicului din afectele negative se probează prin prezenţa trăirilor emoţionale halucinate deosebit de intense în momentul crizei sexuale, agresive. Deci, tulburarea genetică se manifestă la nivelul psihicului inconştient preluat de la părinţi, bunici...

Deşi problema psihicului inconştient transmis filial de-a lungul generaţiilor este abia formulată, numeroşi specialişti au identificat gene implicate în dezvoltarea unor boli psihice cum sunt oligofrenia, schizofrenia, epilepsia... şi gene pentru însuşiri pozitive ale personalităţii. De exemplu, pacientul M.I. cu predeterminări instinctuale de a amâna

exagerat luarea hotărârilor importante. Ancheta noastră a dovedit că această teamă paranoică a fost moştenită de la bunică al cărui soţ era excesiv de sever şi agresiv.

V.4. VOINTA HIPNOZICA

Definită pe scurt, voința este acea latură a psihicului manifestată prin mobilizarea forţelor necesare îndeplinirii unei hotărâri luate deliberat şi continuată până la finalizare. In privinţa luării hotărârii diferenţiem mai multe însuşiri temperamentale: viteza analizei motivelor (flegmaticul este încet); angajarea emoţională (colericul e un entuziast); analiza temeinică a argumentelor invocate (sanguinul e un echilibrat); nesiguranţa finalizării (melancolicul e temător).

Puterea voinţei se probează prin capacitatea de a mobiliza optim forţele fizice şi psihice, de a persevera până la finalizarea acțiunii şi înţelepciunea de a abandona proiectele eronate.

Voinţa mai poate fi apreciată după felul cum sunt luate hotărârile. Măgarul lui Buridan a murit de foame şi de sete fiindcă nu s-a putut hotărî ce să facă mai întâi, să bea... sau să mânânce... La fel de paradoxală e situaţia românului care - spune Creangă – „Ii este greu până se apucă de o treabă, că de lăsat, îndată se lasă".

Halucinaţia hipnozică volitivă e cel mai mult implicată în încăpăţânare, negativism şi sugestibilitate.

Incăpățânarea are la bază o autohipnoză parţială. In momentul menţinerii pe poziţie încăpăţânatul nu înţelege semnificaţia îndemnurilor altora de a renunţa la acţiuni inutile fiindcă el atribuie realitate ideilor sale.

Negativismul e o blocare subconştientă a percepţiei prin care subiectul se apără de solicitările externe.

Raportată la aptitudinile hipnotizorului, voinţa este cel mai mult implicată în dezvoltarea capacităţii de a sugestiona. In momentul când hipnotizorul provoacă somnul hipnozic la subiect, el trăieşte stări de autohipnoză Nu poţi să devii hipnotizor dacă nu ai o voinţă puternică. Este semnificativă recomandarea autorilor cărţilor de „Hipnotism practic" (8). Ei recomandă efectuarea zilnic de exerciţii de dezvoltare a voinţei. Desigur, forţa hipnotizorului se exprimă senzorial prin mimică, timbrul vocii şi e percepută de hipnotizat prin concentrarea supraliminară a atenţiei.

De asemenea, un rol hotărâtor în dezvoltarea voinţei hipnotizorului îl au predispoziţile ereditare. Observaţia e confirmată de

numărul destul de mare de indivizi care practică empiric hipnoza , fără o pregătire pedagogică, adesea fără să ştie că sunt hipnotizori.

V.5.VULNERABILITATEA TIPULUI SUGESTIBIL

Incheiem acest capitol, consacrat voinţei hipnozică, prin analiza a trei exemple de fraudare hipnozică. Ele sunt descrise simplu, fără explicaţii bio-psihice deoarece sunt adresate persoanelor naive, dar sugestibile, care cad victime sugestionatorilor frauduloşi. Totodată, aceste exemple demonstrează că hipnotizorii nu sunt supradotaţi de către Divinitate, cum credea Parmenides, şi nici nu au un altfel de psihic („parapsihic") cum se consideră unii „psihoterapeuţi".

a/. VANZATORUL DE LOZURI IN PLIC. L-am cunoscut înainte de Revoluţie pe o stradă din B. la o masă mobilă încărcată cu lozuri în plic. Era înconjurat de curioşi care se minunau cum o tânără a cumpărat unul după altul lozuri de toţi banii (care de fapt erau destinaţi altor cumpărături). După fiecare plic extras, vânzătorul repeta convingător: „Mai ia unul"... - iar tânăra executa sugestia fără să se poată împotrivi. In calitate de psiholog m-am convins, pe baza perceperii fizionomiei şi a discuțiilor purtate... că victima era un tip sugestibil, uşor de hipnotizat.

b/. ROATA NOROCULUI. Intr-o manieră asemănătoare vânzătorului de lozuri a acţionat şi proprietarul jocului „roata norocului" din bâlciul anual al oraşului B. El convingea vizitatorii că pot câştiga cu un leu unul din obiectele scumpe agăţate pe un panou atractiv. Indemnurile sale repetate energic („Mai trage odată...") acţionau ca sugestii hipnotizatoare. Din când în când, apărea câte un subiect sugestibil care îşi pierdea banii urmând îndemnurile infractorului.

c/. ALBA - NEAGRA. La jocul „alba neagra" situaţia e mai complicată. Infractorul sugestionator lucrează în echipă. Un membru supraveghează strada pentru a semnala apropierea unui poliţist... Jocul se derulează pe trotuar, la un loc ales strategic, care să permită evacuarea în mai multe direcţii...

Liderul fixează pe trotuar masa demontabilă şi începe jocul aşezând într-un anumit loc tablele în aşa fel încât asistenţii să poată vedea unde este ascunsă tabla cu bulina albă. Al treilea membru al echipei intervine ca un străin amator de joc şi începe să câştige până când intră în joc o persoană din public. Dacă acesta e sugestibil soarta îi este pecetluită. Continuă să joace până pierde toţi banii fiindcă e sugestionat hipnozic prin cuvintele liderului: "Mai joacă odată''... In final, victima începe să protesteze dar fără rezultat deoarece patronul jocului dispare între timp (E

semnificativ faptul că victima a mărturisit că şi-a dat sema de gravitatea pierderii banilor... a încercat să nu mai mizeze dar nu s-a putut opri).

In concluzie, apărarea sugestibililor de hipnotizorii empirici infractori intră în atribuţiile instituţiilor (Parlament, Justiţie, Poliţie, Invăţământ...) şi a psihologilor care trebuie să descopere legile pshicului implicate în combaterea acestor infracțiuni. Acest aspect social al problemei l-a tratat magistral Gh. Marinescu într-o comunicare intitulată: „Despre hipnotismul terapeutic şi medico-legal", pe care o reproducem integral în continuare (43).

V.6.GH. MARINESCU – DESPRE HIPNOTISMUL MEDICO-LEGAL (3).

Capitala ţării şi alte oraşe mari sunt vizitate periodic de nişte oaspeţi nedoriţi care poartă titlul pompos de ,,doctori în ştiinţele oculte. Aceşti ocultişti dau reprezentaţii de magnetism animal, de sugestie mintală, de telepatie cu sau fară contact şi descoperă crime simulate. După ce au căpătat încrederea asistenţilor în cercuri restrânse şi asigurându-se de bunăvoinţa presei , aceste exchibiţii sunt oferite unui public mai numeros şi îi vedem producându – se la Ateneu, la Teatrul Lyric, etc. Afluența publicului e mare la aceste reprezentaţii nesănătoase. Doctorul de ştiinţe oculte apare precedat de reclama făcută. Un juriu se numeşte spre a-i controla experienţele, un juriu compus întotdeauna din oameni nepregătiţi pentru cercetări de psihologie normală şi patologică. Experienţa începe, curiozitatea mare de la început, ajunge la paroxism când ,, doctorul" fascinează sau hipnotizează persoane din public sau aduse întradins de dînsul. Nevrozaţii sunt neliniştiţi, crimele fictive sunt descoperite, telepatia e demonstrată, aplauze entuziaste răsplătesc pe magnetizator care pleacă cu buzunarele pline, jubilînd de succese datorate naivităţii publicului, nepregătirii comisiei de control, pasivităţii autorităţilor administrative şi deseori indiferenţei cu care autorităţile sanitare privesc aceste reprezentații. Este de datoria mea, în calitate de profesor de neurologie, care a studiat ani întregi chestia hipnotismului, în toate fazele sale, şi fost elev al lui Charcot, care a reabilitat hipnotismul, de a protesta în contra acestor ,,doctori în ştiinţe oculte"- căci asemenea ştiinţe nu există, ştiinţa fiind lumină şi adevăr- de a denunţa pe aceşti ocultişti care maschează adevărul, care propagă curente nesănătoase, întreţinînd un spirit de obscurantism. De aceea am crezut că e nimerit să aduc chestia în sînul Academiei Romîne, căci, tot în o Academie, aceea de ştiinţe din Paris, Charcot a avut curajul să se ocupe de hipnotism, care devenise apanajul diletanţilor, credulilor şi şarlatanilor şi tot în academiile din Paris s-a dezbătut altă dată cum se va vedea, chestia magnetismului animal.

La congresul din Paris (1900), secţia de medicină legală, Dupre şi Rocher au susţinut că practica hipnotismului, chiar în mîinile unui medic competent, să nu mai vorbim în mâinile unui ignorant, poate să aibă urmări de ordin patologic destul de variate, unele imediate, alte mai depărtate; unele uşoare şi trecătoare, altele serioase şi tenace. Aceste accidente psihopatice, provenite din cauza experienţelor nesocotite cu hipnotismul, sunt de trei feluri: isteric, neurasthenic şi vesanic.

Accidentele isterice cuprind diverse manifestări ale nevrozei (atacuri convulsive, paralizii şi contracturi, crize de somnambulism spontan , etc, a căror cauză a fost hipnotizarea. Accidentele neurastenice sau istero-neurastenice, secundare şedinţelor hipnotice, sunt foarte dese (cefalee, insomnie, astenie neuromuschiulară, abulie, incapacitate de muncă mentală, etc.) Accidentele vesanice sunt acelea care rezultă din tulburarea produsă prin hipnotizare, echilibrului instabil al mentaliţlor degeneraților. Mărind emotivitatea dezechilibraţilor, deşteptând atitudini delirante la debili sau predispuşi, hipnotismul le poate pricinui accidente episodice, care au drept bază comună degenerarea mintală şi drept cauză ocazională zguduirea psihică, datorită magnetismului (stări de obsesie, de anxietate, de abulie, fobii, idei fixe, accese delirante, etc.). Aceste accidente psihopatice se întind în proporţie directă cu repetarea hipnotizării, cu predispoziţia nervoasă a subiectului şi cu publicitatea şedinţelor de hypnotism.

Această primă categorie de tulburări datorite hipnotismului rezultă din incompetența hipnotizatorilor fără diplomă, care manipulînd fără socoteală, un agent terapeutic primejdios ale căror urmări nu le cunosc, fac din medicină un exerciţiu nelegal şi aduc clienţilor lor , prin imprudenţă şi uşurină, un prejudiciu de cele mai multe ori inconştient şi involuntar.

O a doua categorie de rele datorite hipnotismului rezultă nu din incompetenţă, dar din necinstea hipnotizatorilor, acestea sunt faptele criminale. Hipnotismul a fost în toate timpurile, practicat de către magnetizatori, vindecători, şarlatani, amatori de salon, somnambuli de bâlci sau de cabinet. Toate aceste categorii de hipnotizatori formează o lume cu moralitate suspectă; observarea faptelor vădeşte că un număr oarecare de atentate, fizice sau morale, pot fi săvârşite de către hipnotizatori asupra hipnotizaților. Crima hipnotică, prin excelență, este violul, atentatul la pudoare. Două idei capitale ies în relief din istoricul violului făptuit prin mijlocirea hipnozei: realitatea faptului, stabilit ştiințificeşte prin afacerile Castellan şi Lewy, de pildă; în urmă, extrema raritate a faptului, probată prin puţinele documente medico-legale asupra chestiunii. In afară de atentate fizice, viol şi

atentat la pudoare, mai există atentate morale pe care le comite hipnotizatorul în paguba hipnotizatului, punându-l să facă destăinuiri şi mărturisiri, pe care să le exploateze în urmă. Există, în literatura hipnotismului exemple care stabilesc posibilitatea acestor atentate.

Se poate oare sugera - în înţelesul hipnotic al cuvântului – o crimă?

Dupa răspunde, foarte just, că este posibil să se sugereze la anume indivizi ideea şi săvârşirea unei crime (furt, incendiu, asasinat).

Dar, pentru realizarea experienței, e nevoie de mai multe condiţii. Cea dintîi[ca subiectul să mai fi fost adormit, ca sugestibilitatea lui să fi fost cultivată, dezvoltată şi mlădiată de către acelaşi hipnotizator; a doua este ca acţiunea criminală să se reducă la un simplu delict (furt, minciună, etc.) sau la o crimă de laborator. In cele două cazuri (simplu delict sau crimă fictivă) rezistenţa morală a hipnotizatului nu se deşteaptă şi fapta se săvârşeşte.

Dimpotrivă, în cazul unei sugestii criminale în toată puterea cuvântului, hipnotizatul rezistă; sugestia prin hipnotism, la crima adevărată, reală, nu e probată.

Printre delictele care rezultă din experienţele de hipnotism, făcute de persoane nediplomate, se cuprind încă şi faptele de abuz de încredere, săvârşite de către somnambuli şi hipnotizatori de profesie în paguba clienţilor. Aceste rezultate de altfel nu provin direct decât foarte puţin din practica hipnotismului şi trebuiesc puse pe socoteala debilităţii mentale a clientelei magnetizatorilor şi nu din cauza practicii hipnotismului propriu – zis. De cele mai multe ori, hipnotismul nu are nici o legatură cu punerea în scenă a exploatării clientului; hipnotizarea, când intervine, este practicată de catre un hipnotizator asociat, asupra somnambulei zisă lucidă şi nu asupra clientului, a cărui credulitate este exploatată, în stare de veghe, prin complicitate şi în folosul celor doi şarlatani.

Rocher afirmă că interesul social cere, neapărat, ca să se interzică maniera hipnotismului oricărei persoane care nu ar prezenta garanţiile indispensabile de ştiinţă şi de experiență. Pe ce cale să lovim şi cum să reprimăm (reprimînd, prevenim) practicile indivizilor de toate felurile amatori, filantropi sau întreprinzători interesaţi, lipsiţi de titluri, străini de arta de a vindeca şi din această cauză, capabili să facă din hipnotism un agent vătămător pentru sănătatea publică? Rocher crede că aci delictele de urmărit sunt de trei ordine:

1. Delict de exercitarea nelegală a medicinei;

2. Delict de excrocherie;

3. Delict de imprudenţă.

El crede ca tribunalul poate totdeauna să lovească pe şarlatanul magnetizator, cu unul din aceste 3 puncte de acuzare.

Raportul lui Dupre şi Rocher a dat loc la o discuţie în care au luat parte medici şi jurişti; medici ca Motez, Szigeti, etc. care au semnalat cazuri de moarte consecutivă experienţelor de hipnotism făcute de şarlatani ; juriştii şi-au exprimat părerea asupra celei mai bune modalități de a pedepsi pe magnetizatori. Avocatul Demange a dat sfatul să se declare că hipnotismul este un proces terapeutic; cînd faptul va fi bine stabilit, Curtea superioară va avea o bază ca să se pronunţe în ultimă instanță şi să pedepsească pe hipnotizatorii achitaţi aiurea.

Secţiunea de medicină legală, drept concluzie a discuţiei, a adoptat următoarea hotârîre:

,, Hipnotismul şi magnetismul sunt nişte adevăraţi agenţi terapeutici, a căror întrebuinţare nesocotită poate poate avea consecinţe grave.

,, Practica hipnotismului trebuieşte rezervată persoanelor care au diplomă de doctor în medicină.

,, Al Xlll-lea Congres internaţional de medicină (secţia de medicină legală) emite dorinţa ca, în toate ţările, legislaţia să fie amendată sau completată aşa ca să împiedice exerciţiul nelegal al medicinei, sub orişice formă şi sub orişice titlu sub care se ascund practicile de psihoterapie".

La rîndul sau, un hipnologist foarte competent, Schrenck-Notzing, ajunge la concluziile următoare:

1. Crima comisă asupra persoanelor hipnotizate şi aceea săvîrşită cu ajutorul persoanelor hipnotizate (Posthypnose) este aproape exclusiv limitată: a) la delictele sexuale (de ex. cazul Czynski, 1894) ; b) la vătămări corporale făcute din imprundenţa unor persoane hipnotizate (reprezentaţii publice, cultul miracolelor).

2. Sugestia, în stare de veghe, are o importanţă medico-legală care nu este destul de recunoscută, căci : a) ea poate să facă pe nişte persoane cu mintea

normală să mărturisească sub jurământ fals, însă de bună-credință (cei 18 martori falşi în procesul Berchtold, 1896, influenţa sugestivă a presei) ; b) poate face ca persoane extraordinar de sensibile la sugestie să săvîrşească fapte rele (cazul Sauter, 1899).

3. In general, sugestiile criminale nu prezintă primejdie pentru indivizii normali care au o putere de rezistenţă morală bine dezvoltată ; dimpotrivă sugestia este ascultată cu usurinţa de către copii, psihopaţi, isterici, slabi de minte, şi indivizi cu defecte morale, la care, posibiltatea de a rezista este micşorată prin o slabă dezvoltare a ideilor morale potrivnice sugestiei criminale.

4. La Congresul internațional de hipnotism, care a avut loc la Paris în august 1900, Henri Lemesle şi Th. Julliot s-au ridicat în contra exerciţiului liber terapeutic al hipnotismului, chiar dacă s-ar admite că hipnotismul este o metodă incapabilă de a produce leziuni organice sau psihice.

Dupa Lemesle si Julliot, producerea stării hipnotice necesită o adevarată pozologie, căci fiecare bolnav este înzestrat cu o sugestibilitate particulară, cu o receptivitate personală ; pe de altă parte, bolnavul care se află în tratament poate să se găsească pe cale de a face tulburări mintale, pe care un tratament nepotrivit le-ar face să izbucnească. In scurt, practica hipnotismului este o ramură a medicinei. Pentru acest motiv, autorii menţioați propun Congresului internațional de hipnotism să se ia următoarea hotărîre:

,,Congresul internaţional de hipnotism, respingînd de altfel asimilarea hipnotismului cu magnetismul, emite dorinţa ca hipnotismul terapeutic să fie supus legii din 30 noiembrie 1892 asupra exerciţiului medicinei".

Iar pentru reprezentaţiile publice de hipnotism şi de magnetism, ar fi locul să se menţină concluziile adoptate de către primul Congres de hipnotism din 1889 şi astfel concepute :

,, Sedinţele publice de hipnotism şi de magnetism trebuiesc interzise de către autorităţile administrative, în numele igienei publice şi a poliţiei sanitare. "

Aşadar, practica magnetismului animal şi şedinţele publice de hipnotism sunt legiferate în ţările din Occident şi chiar în Bulgaria (după informaţiile ce mi-au fost date de către colegul meu, prof. Minovici). ,,Doctorii în ştiinţe oculte", opriţi de lege să facă experiențe publice în țările lor de origine, emigrează în ţările în care asemenea practici sunt tolerate şi ţara noastră e printre acestea din urmă. De zeci de ani publicul românesc asistă la

aceste reprezentaţii, unde ,,doctorul în ştiinţe oculte" face experienţe, în aparență cu caracter ştiinţific şi-şi dă aerul că posedă proprietăţi misterioase. Publicul naiv şi credul, neştiind că e vorba de fenomene naturale al căror mecanism magnetizatorii se feresc să-l explice, nefiind degeaba ocultişti, rămâne tot aşa de ignorant ca mai înainte. Oameni, pretinşi luminaţi, devin partizani ai magnetismului, ai ocultismului, iar adevarata ştiinţă suferă. Aceasta nu trebuie să ne mire, lupta dintre ştiinţă şi erezie, între minciună şi adevăr, între obscurantism şi lumină, datează de secole. Un Giordano Bruno a fost ars pe rug şi Galileu închis, pentru că au avut curajul să susțină adevăruri ştiinţifice. Dar adevăratul apostol al științei, ca eroul lui Ibsen, e tare fiindcă luptă singur şi în contra tuturor.

Este momentul suprem, însă, ca opinia publică să fie luminată, că şarlatanismul să fie demascat, ca practicile publice de hipnotism să fie interzise, iar magnetizatorii, când comit infracții, sa fie pedepsiți.

Nu mai e timp de ezitat între Franklin, Lavoisier, Bailly, Faria, Braid, Charcot, Bernheim, etc. şi între masa ,,doctorilor în ştiinţe oculte", Mesmer şi partizanii lui, care cu ştiinţa şi fară ştiinţă, exploatează naivitatea publicului.

N-am citit oare la pagina a patra a ziarelor, anunțuri concepute în următorul mod :

,,SPIRITISM-MAGIE-HIPNOTISM"

,,Stiinţa de a reuşi în orice întreprindere. Arta de a deveni iubit, stimat, fericit. Vindecarea beţiei, fumatului, lenei, paraliziilor, neuroasteniei şi a tuturor bolilor nervoase prin psihoterapie şi magnetism, telepatia – Fachirismul –Francmasoneria. – Prestidigitatea, etc. etc.

Oricine poate învăța ştiinţele oculte câştigând 50-100 lei pe zi prin practicarea lor.

Cereți desluşiri la ,,BIROUL PSIHIC", la Bârlad".

Si tot la pagina a 4-a, la mica publicitate, se citeşte următoarele:

,, Tratați-vă sufletul, căci mai întâi există maladia psihică şi apoi fizică. Prin ajutorul forțelor neurice face miraculoase tămăduiri ca: neurastenia, nevralgia, maladiile inimii, paralizia nervoasă, etc. şi viții ca: patima băutului, fumatului, jocului de cărți şi patima venerei.

,, Ridică moralul, oţeleşte voința, limpezeşte gândirea, redă buna dispoziție si dureroasele amintiri dispar pentru totdeauna în umbra uitării vrăjită de celebrul psihiatru şi magigican, Fanu Bello. In curand în Bucureşti. ”

Si n-am citit oare în ,,Buletinul Bibliografic al Institului de cercetări psihice’’, anul l, nr. 1, decembrie 1921, următorul proces-verbal oficial al unei autorități româneşti, care, în loc de a interzice experiențele de telepatie, fachirism, hipnotism, din contra, le aprobă în mod vădit, după cum rezultă din acest ,,Proces - Verbal”

,,Astăzi 21 iunie anul 1921.

,,Subsemnații, Lt.-Colonel Olteanu, prefectul poliției Craiova si G. Tescoveanu, directorul prefecturii poliției – asistați de d-nii Colonel Camil Olteanu, prefectul județului Dolj ; I. B. Georgescu, preşedintele comisiei interimare a oraşului; I. Th. Bădescu, inspector de poliție; Marinescu, jude instructor pe lângă trib. Dolj; d. Stoenescu, decanul baroului avocațiilor din Dolj ; d-nii doctori Martin Hrisch şi Georoceanu, din Craiova, cum şi alte persoane oficiale, întrunindu-se la prefectura poliției, în fața întregului personal, am luat parte în şedința privată ținută de d-l prof. Eug. De Gyn şi am constatat că experiențele sale, atît cele de telepatie, cît şi cele de fachirism şi hipnotism, au avut un succes desăvârşit.

,,D-l Eug. De Gyn s-a remarcat şi în descoperirea unor cruci de morminte ce fuseseră furate şi erau depozitate în o magazie a cimitirului protestant. D-l Gyn, deşi străin de oraş şi ca atare necunoscător al străzilor, a condus singur trăsura la cimitir.

Drept care am dresat prezentul proces-verbal, în dublu exemplar, din care unul s-a oprit în arhiva acestei prefecturi, iar altul s-a dat d-lui profesor Eugene de Gyn“.

Aşadar, la noi în țară există autorități care nu numai că nu împiedică propagarea ştiințelor oculte, dar favorizează pe față impostura şi obscurantismul. Nu este dar de mirare dacă ştiințele oculte vor găsi mulți partizani şi dacă, pe de altă parte, exercițiul ilegal al medicinei va fi practicat pe o scară întinsă. De mult timp lupt în contra acestei stări nenorocite.

Incă în luna mai 1906 am făcut o comunicare: ,,Hipnotismul şi sugestia în fața justiției şi societății" la Soc. română de neurologie şi psihiatrie în care am arătat consecințele dezastruase provocate de şedințele publice de hipnotism. Era de față regretatul nostru coleg Delavracea, pe atunci ministru de justiție, înalți magistrați precum şi avocați; pe de altă parte, în 1899 cand Pickmann, un foarte abil magnetizator, a voit să dea în Bucureşti reprezentații, am intervenit la prof. Petrini-Galati, pe atunci director al serv. sanitar, ca să i se interzică reprezentațiile publice de hipnotism. Prof. Petrini-Galați a numit o comisiune compusă din prof. Obreja, prof. Paulescu şi cu mine, care a redirijat un raport motivat în care denunță pericolul acestor reprezentații şi indică măsurile de luat. Cu toate acestea, reprezentațiile au continuat aproape în fiecare an, de atunci până astăzi, şi rezultatele le cunoaştem noi, specialiştii la care se adresează familia nevrozaților care au avut să sufere din cauza reprezentațiilor de hipnotism.

Acum câteva zile, un pretins profesor şi privat docent, Kara-Iki, reluând procedeele cunoscute, după ce a făcut experiențe de magnetism, telepatie, etc. în mic comitet, a voit să dea o reprezentație publică la Liedertafel. Directorul serv. sanitar. prof-Proca, prevenit de mine prin o scrisoare, a intervenit, pe lîngă prefectura poliției Capitalei, ca să oprească această reprezentare. Magnetizatorul însă mai abil, cum sînt toți aceşti ,,profesori în ştiințe oculte" a replicat că el face experiențe nu pe om, ci pe animale, încît a putut da două reprezentații publice, magnetizînd cocoşi şi iepuri, animalele aduse de el şi făcînd câteva experiențe banale de ghicirea gîndurilor, întrebuintînd trucuri de prestidigitatori, şi impresionînd publicul bucureştean iar, spre marea mea mirare, s-au găsit oameni culți care să ia apărarea acestui oculist.

Aşteptând legiferarea reprezentațiilor publice la noi în țară şi aplicarea unor măsuri riguroase asupra exercițiului ilegal al medicinei, se pare că serviciul sanitar, ca şi autoritățile administrative vor fi în stare de acum înainte, să pună capăt acestei stări anormale, care nu mai dăinuieşte decît în țările cu desăvîrşire inculte. Serviciul sanitar autorizat de decizia luată în 1899, cand exhibițiile lui Pickmann nu au avut loc, va putea în mod legal, cu ajutorul autorităților respective, opri toate reprezentațiile de magnetism, hipnotism, telepatie, etc., la orice moment. Pe de altă parte, luînd în considerare deciziunile congreselor internaționale de medicină legală şi hipnotism, din Paris, din 1900, credem că serviciul sanitar trebuie să intervină pe lîngă guvern, ca legislația să fie amendată sau complectată în aşa fel, încât să împiedice

exercițiul ilegal al medicinei, sub orice formă şi sub orice titlu s-ar ascunde practicile de psihoterapie.

Incă în 1866, după cum am văzut, consiliul sanitar din Roma a interzis reprezentațiile publice de hipnotism, iar consiliul sanitar din Lisabona a adoptat aceeaşi măsură.

Am convingerea fermă că exhibițiile de magnetism, din acest an, nu se vor mai repeta de către ,,doctorii în ştiințe oculte", iar dacă aceştia se consideră ca fiind înzestrați cu o putere supranaturală care le îngăduie să descopere crime, să citească gînduri ascunse, etc., n-au decît să-şi pună serviciile lor la dispoziția autorităților polițieneşti, căci crime rămase nedescoperite există în toate țările, precum şi la noi. In loc ca autoritățile administrative să facă experiențe copilăreşti, ca cele de la Craiova, ar fi mai bine ca aceşti detectivi sui-generis să fie supuşi la probe serioase, făcute în fața unui juriu de oameni de ştiință, care cu siguranță, vor fi în stare să descopere frauda ,,doctorilor în ştiințe oculte", care induc publicul în eroare.

In concluzie, aşa cum rezultă din lectura lucrării academicianului Gh. Marinescu, dezvoltarea ştiinţei hipnozei se înscrie şi ca o cerinţă a protecţiei indiviuale. Spre deosebire de autorii care au elogiat meritele hipnozei în tratarea unor bolnavi, cunoaşterea ştiinţifică a legilor care stau la baza acestui fenomen se înscrie în tabloul obiectivelor protecţiei sociale.

In concluzie, Gheorghe Marinescu explică stări miraculoase care nu sunt înțelese de oamenii obişnuiţi. Noi am izbutit să reproducem astfel de minuni asistaţi de subiecţii hipnotizaţi care în stare de somnambulism vedeau, auzeau şi memorau evenimentele miraculoase sugestionate.

Partea a şasea

VI. B.P. HASDEU – DESPRE „HIPNOTISM IN SPIRITISM” (7)

“Intre hipnotism şi spiritism - afirmă B.P. Haşdeu - există o legătură mult mai strânsă de cum s-ar crede la cea dintâi vedere, atât de strânsă, încât doi luceferi ai hipnotismului, Charles Richet şi dr. Liébeault, au devenit deja pe nesimţite spiritişti, iar luceafărul Charcot este pe cale..

În ce anume se curprinde acea strânsă legătură?

Altceva este o lege, altceva e un fenomen, şi se poate foarte bine ca o lege să fie învederată fără a fi cunoscute încă fenomenele ei, precum şi – viceversa- fenomenele pot fi cunoscute înainte de a se fi învederat legea de care ele atârnă.”

„Ca lege firească specială, adică un raport necesar între o sumă de lucruri, spiritismul face parte din legea firească cea generală a evoluției: planta devine dobitoc, dobitocul devine om, omul, dar, devine la rândul lui ceva și mai sus. Pe acest temei poate cine teoretic să creadă cu tărie în spirite, adică în ființe superioare omului în aceeași măsură în care omul e superior dobitocului, să creadă teoretic fără a avea sau fără a cere vreo dovadă practică”.

(Haşdeu deduce existenţa spiritului din legea evoluţiei darwiniste. Spre deosebire de celelalte specii de veţuitoare omul se situează pe treapta superioară în ceea ce priveşte cunoaşterea psihică. El dispune de conştiinţă în sensul cunoaşterii propriei sale cunoaşteri. El este dotat cu cunoaşterea adevărului şi erorii, deosebirea binelui de răului, a dreptăţii de nedreptate... Deci, superioritatea omului stă în calităţile sale).

„Desigur, iarăși, de câte ori ne întâmpină niște fenomene neobișnuite de același fel, noi începem printr-însele a bănui o deosebită lege. Dar, încă o

dată, o adevărată lege firească se învederează nu neapărat prin fenomenele ei, ci se impune minţii vrând-nevrând prin imposibilitatea de a nu fi".

(Haşdeu porneşte de la autonomia adevărurilor absolute care se impun de la sine, chiar şi fără fapte. El era convins că lanţul evoluţiei e continuu deşi corpurile indivizilor care se succed filial se descompun când mor. De exemplu e adevărat că psiho-fizicul lui M există dar numai în trecutul nepoţilor, strănepoţilor care l-au succedat. Astfel, dacă telepatic poate fi contactat spiritul unui individ el are o natură psiho-fizică în sensul că este conţinut de corpurile indivizilor în viaţă care sunt descedenţii lui M.).

„ Ajunge a dovedi această imposibilitate de a nu fi, fără a avea dovezi că este, căci dovezile că este pot lipsi într-un moment dat, nefiind încă gata sau limpezite, pe când imposibilitatea de a nu fi se cuprinde deja dovedită în antecedente. Când noi ştim că alfabetul nu se isprăveşte cu A-B-C, deşi am învăţat deocamdată numai pe acestea, noi ştim deja că există un D oarecare, deşi nu l-am învăţat încă."

„Astfel, darwinismul este prin sine-însuşi o demonstraţie că nişte fiinţe supraomeneşti nu pot fi, măcar că el nu vorbeşte despre aceste fiinţe supraomeneşti, oprindu-se la A-B-C din totimea alfabetului.

Oricine e darwinist - înţelegem evoluţionist - este şi spiritist în acelaşi timp: spiritist în teorie. Şi poate să rămână numai această teorie, care - e mai sigură decât oricâte fenomene, după cum mecanica raţionată e mai sigură, decât mecanica aplicată.

Chiar înainte de darwinism, adică înainte de o temelie pe deplin ştiinţifică, şi totodată înainte de rodnica grămădire a fenomenelor pe o cale experimentală ca acea din zilele noastre, minţile cele mai alese ale omenirii, de la Socrate şi până la Victor Hugo, simţindu-se ei înşişi sufleteşte nemuritori, ştiau că nici sufletele altora n-au murit; o ştiau, fără a cunoaşte legea evoluţiunii şi fără a căuta dovezi, precum nu caută cineva dovezi că vede când vede".

(Haşdeu se referă la legea evoluţiei care guvernează continuitatea legăturilor filiale dintre generaţii. Viaţa pe Terra s-a instalat prin diferenţierea organismelor unicelulare şi a evoluat adaptiv transformând succesiv sămânţa în corp generatoare de alte sămânţe. Viaţa e eternă tocmai prin regenerare evolutivă -şi nu fiindcă fiecare individ are un spirit care e nemuritor. Nemurirea stă în continuitatea vieţii prin copii, nepoţi...).

„Printr-un asemenea simţământ intim, prin acest fel de autopatie, eu unul am fost spiritist totdeauna, spiritist totdeauna a fost tatăl meu Alexandru, spiritist a fost totdeauna bunicul meu Tadeu, ambii adăpaţi, în ştiinţe sociale şi filosofice, dar neclintiţi în spiritismul lor, şi... cum să zic? Nu-mi vine a crede că va fi fost vreodată un Haşdeu nespiritist”.

(In informaţia genetică din sămânţă -spermatozoid, ovul- trăieşte psiho-fizicul tuturor strămoşilor mei care s-au succedat filial de-a lungul a milioane de generaţii).

„Citisem în copilărie pe Helvétius şi pe Cabanis, citeam mai târziu pe Büchner, pe Moleschott, pe Carl Vogt, pe câţi alţii, după cum şi fie-mea urma în Paris la *Ecole des hautes études* cursul lui Jules Soury; şi totuşi ei n-au fost în stare de a ne zgudui pe noi, căci briceagul lor zgândăra scoarţa, iar nicidecum pe eul cel ascuns sub scoarţă, în scoarţă şi peste scoarţă”.

(Este adevărată observaţia lui Haşdeu că spiritul –psiho-fizicul- transmis genetic de la o sămânţă la corp şi de la corp la sămânţă de-a lungul evoluţiei nu se demonstrează prin chirurgia creierului. Deja funcţiile esenţiale au fost semnalate în structura celulei).

„ Nu aveam însă nici o teorie asupra spiritismului; nu cunoşteam legea, pe care numai Darwin putea să mi-o dea; şi nu alergam deloc după fenomene, până ce fenomenele au venit ele însăşi la mine, au venit pe neaşteptate, întocmai ca vedenia cea luminoasă de care se izbise Apostolul Pavel pe calea Damascului.

Sunt mulţi – unii mi-au spus-o în faţă, alţii mi-au şoptit-o la ureche, unii mi-au spus-o că o şoptesc alţii, ba un oarecine a şi tipărit-o - sunt mulţi care susţin că eu m-aş fi făcut spiritist numai după moartea, adică aşa-zisa moarte a fiicei mele. Am scris în viaţă mult, foarte mult; de aceea, poate, printre cele multe scrise de mine vor fi destule prostii; aş ruga dară pe oricine şi pe acel oricine, printre acele destule prostii, să găsească o singură cârteală contra lui Dumnezeu, o singură îndoială despre nemurirea sufletului. Îi pot încredinţa că până la o asemenea prostie eu nu m-am pogorât niciodată.”

„N-am trebuinţă decât de a reâmprospăta aci următoarele cuvinte prin care, sunt acum douăzeci de ani, eu încheiam primul capitol din prima făscioară a Istoriei critice:

Totul fiind relativ, afară de Dumnezeu; totul fiind bun şi rău, afară de Unul carele singur reduce antagonismul la armonie; istoria se sileşte a-şi da

socoteală de raporturile lucrurilor sub conducerea Providenţei, adică de acţiunea legilor fizice şi bio-sociologice concordate de către o supralege....

Ce credeam eu atunci?

Ce cred eu acuma?

E adevărat că numai de la moartea fiicei mele încoace, către acea nestrămutată credinţă spiritistă s-au adaos fenomene, ceea ce însemnează că pomul a pornit să rodească , dar el n-ar fi putut să scoată roade dacă nu era pom din fire, nu un copac ateist altoit mai târziu printr-o creangă spiritistă.

Odată cu fenomenele începe critica, care e de prisos pe cât timp noi avem a face numai cu legea".

„Orice lege firească fiind un raport necesar, necesitatea nu se discută, pe când orice fenomen nefiind decât o eventualitate, eventualitatea trebuie supusă controlului. Faţă cu fenomene, dară eu mă văzui silit a-mi pune cea dintâi întrebare critică:

Oare prin ce mijloc netrupesc un suflet poate să intre în comunicare cu un alt suflet?

Şi putem noi oare s-o ştim sau ba?

Şi până la ce punct o putem şti?

Fenomene spiritiste s-au manifestat şi nu puteau să nu se manifeste de când se pomeneşte omenirea pe faţa pământului. De aceea, întrebarea noastră de mai sus nu o dată a fost deja pusă în trecut de către cugetători, şi nu o dată ei au ajuns la aceeaşi încheiere, la încheierea că omul, şi chiar făptura îndeobşte, nu este un singur organism, ci două organisme: unul inferior, altul superior, adică ceea ce noi am numit suborganism şi supraorganism".

(In cartea „Psihologie cosmică" (46) noi am demonstrat că duhul sufletesc, informaţia legică e o componentă a particulelor elementare care populează Cosmosul de un timp infinit. Deci, materia e o componentă obiectivă care împreună cu energia, materia şi psihicul formează natura realităţii).

„Cel mai vechi filosof al Indiei, adâncul Kapila, numeşte supraorganismul „çuksma-çarîra", adică „corp vaporos", şi-i dă epitetul de „ativâhika" – „mai iute decât vântul"- (Colebrooke).

„Peste vreo zece zile după răposarea fiicei mele, înainte de a fi început măcar să studiez literatura spiritistă, eu avui prima intuiţie foarte limpede despre acest supraorganism, acest *ativâhika*, într-un vis pe care l-am descris atunci în versuri (*Revista nouă*, 1888, 15 nov. P. 418):

Şi am murit fără s-o ştiu;

Părea că-i adormire,

Căci nu eram nici mort, nici viu

Simţind o nesimţire;

(Starea aceasta de nesmţire am trăit-o adesea şi eu în timpul visului când constatat că m-am trezit dar nu-mi simțeam mâinile şi picioarele . Voiam să le mişc dar ele nu ascultau de îndemnul Eului oniric).

„Apoi o clipă n-a trecut

Şi două firi depline,

Doi eu întregi s-au desfăcut

Dintr-unul singur mine."

(Haşdeu semnalează pentru prima oară în psihologia visului coexistenţa celor două Euri: eul stării conştientului şi eul stării subconştientului.)

„Eram un eu încremenit

Jos, cu condeiu-n mână;

Sus, eu celălalt priveam uimit

La faţa-i de ţărancă;

Şi mă-trebam: cum de putui

Să-ndur, o, Doamne sfinte!

Cincizeci de ani în pielea lui,

Eu- inima şi minte!

Dar ce sunt eu - Şi m-am văzut

Icoană mult mai vie

A eului meu din trecut

Plăpândă, străvezie,

Elastică neînchipuit,

Neînchipuit de fină...

Un vis, de Mircea zugrăvit

Din abur şi lumina!

Ochirea-mi pătrundea uşor

Din zare până-n zare:

Citeam făţiş a tuturor

Ascunsa cugetare:

Eram stăpân să mânuiesc

Acel curent subţire,

Pe care oamenii-l numesc

Prevăz şi presimţire...".

(Noi am constatat că visele din genul celui descris de Haşdeu mai sus se produc la sfârşitul somnului profund. Ele se manifestă la persoane care s-au obişnui să analizeze cu Eul conştient derularea visului halucinat subconştient. In acest somn hipnozic subiectul are corpul înţepenit, deci scos de sub controlul Eului conştient).

„Un termen foarte la modă astăzi, datorită lui Hartmann şi pe care filosofii, filologii, medicii şi mai cu seamă diletanţii de tot soiul îl întrebuinţează mereu, adesea fără a-l pricepe, este: „Inconştient", „das Unbewusste", „l'Inconscient".

Acest „Inconştientul” este el oare în fond altceva decât ceea ce înţeleg eu prin supraorganism?”.

(Este important de reţinut că Haşdeu pune semnul egal între spirit, supraorganism şi inconştientul genetic. Deci, Haşdeu nu este un mistic, ci un geniu care a demonstrat prin hipnoză şi telepatie eternitatea vieţii...).

„Lăsăm să vorbească însuşi Hatmann (*Phil. D. Unbew*. Ed. 10, t. 1, p. 433):

Legătura care uneşte organismul şi conştiinţa într-o singură individualitate organico-psihică; izvorul cel dătător de viaţă, de unde porneşte norma făpturii celei materiale şi conştient-spirituale într-un acord vecinic reînnoit; fiinţa care se dă pe faţă în ambele laturi ale fenomenului este *Inconştientul*. (Dar Band aber, weches Organismus, und Bewusstein zur einheitlichen organischen organischpsychischen Individualität zusammenschliesst, - die lebendige Quelle, aus der die Gesetzmässigkeit des materiellen und bewusstgeistigen Geschehens in ewig neu gesetzter harmonischer Ueberein-stimmung entströmt, - das Wesen, welches in beiden Seiten der Erscheinung sich offenbart, das ist *das Uberurusste*)”.

„Supraorganismul” la mine, ca şi „inconştientul” la Hartmann, este o fiinţă superioară, fără care trupul omenesc n-are nici viaţă, nici individualitate, nici conştiinţă, dar: care fiinţă – împrumutând trupului viaţă, individualitate şi conştiinţă – nu-i împrumută totuşi decât foarte puţin, căci partea cea mai mare, cea mai bogată, cea mai bună, rămâne cu desăvârşire străină organelor trupeşti.

(In viziunea lui Haşdeu, supraorganismul este partea psiho-fizică prin care se continuă existenţa individului de-a lungul evoluţiei filiale. Primul hominoid a apărut ca fiinţă unicelulară pe Terra acum cca. 3 miliarde de ani când nebuloasa s-a închegat învârtindu-se şi în jurul axei proprii. Deci, supraorganismul meu trăieşte pe Pământ fără întrerupere. Intr-adevăr, deşi corpul moare şi se dezagregă, supraorganismul continuă să existe în sămânţa produsă de el. Acest supaorganism mai stabil şi mai autonom decât psihicul şi fizicul corpurilor pe care le-a monitorizat este numit de Hajdeu SPIRIT. Deci, când Haşdeu comunica prin spiritism cu fiica sa, el introspecta trecutul său cu amintiri memorate conştient de-a lungul vieţii. După moartea fiicei supraorganismul ei a încetat de a mai exista. Desigur, viaţa Iuliei a cunoscut-o nu numai conştient, dar şi inconştient – telepatic. In consecinţă, trebuie să facem deosebire între comunicările spiritiste a copilului cu părinţii, bunicii, strbunicii... care se bazează pe introspecţii directe şi comunicările spiritiste colaterale cum e cazul Hajdeu – Iulia. Comunicarea lui Hajdeu cu Iulia este tot o

cunoaştere introspectivă bazată pe comunicările telepate stopate când ea a murit).

„Să mai adaug că „inconştientul" la Hartmann, ca şi „supraorganismul" la mine, nu este localizat nici în creier, nici în nervul marele-simpatic, nici în vreo altă parte a trupului, ci alcătuieşte o „totalitate a funcţiilor psihice a individului celui organico-psihic" (Totalität der psychischen Functionen des organischen Individuums)".

(Se ştie că nu există un centru al memoriei şi nici câte un anumit fel de celulă nervoasă pentru fiecare emoţie sau voliţiune pe care o trăim. Totuşi, astăzi sunt delimitate zonele la nivel celebro-spinal diferenţiate pentru activitatea conştientă şi subconştientă. De asemenea sunt identificate formaţiunele celulare genetice pe care se bazează inconştientul denumit de Haşdeu supraorganism).

„La Hartmann, însă, acest „inconştientul", acest „supraorganism" trăieşte numai atâta cât trăieşte trupul. Nemurirea individuală nu există. Şi de aici, pe de o parte, pleacă non-sensul întregului sistem a lui Hartmann, iar pe de alta, sperietoarea galimaţie, prin care el răstălmăceşte de-a-ndoaselea fenomenele spiritiste.

(Nemurirea individuală, respectiv eternitatea vieţii, există prin deplasarea psiho-fizicului dintr-un corp muritor într-o sămânţă, generatoarea unui nou corp viu –idee ilustrată magistral de legenda păsării Pheonix).

„Mai întâi, se poate oare caracteriza printr-un atribut negativ o foarte pozitivă fiinţă, „ein Wesen", tocmai aceea prin care, numai şi numai printr-însa, omul este, după însuşi Hartmann, o „individualitate organico-psihică"?

„Un termen mai nepotrivit ca „inconştientul" e peste putinţă, de vreme ce supraorganismul, departe de a fi inconştient, e mai mult decât conştient: el este bi-conştient, tri-conştient, pluri-conştient. Pluri-conştientul e singurul atribut ce i se cuvine acestui supraorganism, prin care suborganismul, adică organismul cel trupesc, capătă viaţă, „normă, conştiinţă, organizare sau organicitate".

(Intr-adevăr, cele trei straturi ale psihicului, conştientul, subconştientul şi inconştientul se întrepătrund. De exemplu, o emoţie pe care o conştientizăm e o semnalizare venită din subconştient bazată pe instincte inconştiente genetice).

„Din dată ce supraorganismul se demărgineşte mai mult sau mai puţin prin adormirea sau desputernicirea trupului, în visul obişnuit şi-n cel anestezic, în somnambulismul firesc şi-n cel meşteşugit, în cazuri de extaz şi de telepatie, omul priveşte cu ochii închişi, aude, cu urechile astupate, miroasă fără amestecul nasului, simte gustul unei substanţe închise ermetic, înţelege şi ascultă porunca hipnotizorului la depărtare de mai mulţi kilometri, străbate distanţe colosale către acela care-l iubeşte, ştie lucruri necunoscute sau cu desăvârşire uitate etc., etc., etc., şi, în acelaşi timp ţine minte ceea ce făcuse în stare de veghere, deşi în stare de veghere, când nu este adică desmărginit, el le pierde toate acestea din memorie."

(Este genială această prezentare a relaţiilor dintre trup şi psihic, conştient, subconştient şi inconştient monitorizate prin Euri specifice hipnozice, telepatice, onirice...).

„Cu toate astea, noi nu respingem termenul „inconştientul", şi iată de ce. Dintâi, el a căpătat deja dreptul de cetăţenie în ştiinţă şi, prin urmare, e mai bine înţeles decât orice termen nou. Al doilea, el este destul de potrivit dacă noi nu cercetăm supraorganismul în sine, căci în sine acest supraorganism e pluri-conştient, ci îl privim numai din punctul de vedere al trupului omenesc. Pentru trupul omenesc, adică pentru creierul nostru uni-conştient, cuprinsul cel mare al supraorganismului rămâne necunoscut. Deci, noi vom întrebuinţa „inconştientul" de câte ori va fi vorba anume de cuprinsul cel necunoscut al supraorganismului.

(Mai precis, inconştientul -supraorganismul haşdeuan- din corpul meu este preluat din psiho-fizicul sămânţei care de asemenea are cele 3 laturi ale oricărei vieţi sufleteşti: conştient, subconştient, inconştient. In acest sens este mai justă propunerea lui Haşdeu de a se numi supra-organism psiho-fizicul din trecut, prezent şi viitor).

„Nu dară în negativitatea atributului „inconştientul" zace păcatul cel neiertat al lui Hartmann. Dânsul mărturiseşte că a luat-o din Kant, şi cuvintele celui mai mare cugetător german merită de a fi reproduse aci: „noi putem fi conştienţi mijlocit de a avea o idee de care dintâi nemijlocit suntem inconştienţi (wir können uns doch mittelbar bewusst sein, eine Vorstllung zu haben, ob wir gleich unmittelbar uns ihrer nicht bewusst sind)". Iată „inconştientul" cel kantian, pe care-l înţelegem şi noi, adică: putinţa pentru om într-un mod mijlocit de a străbate propriul inconştient.

(Dar noi cunoaştem inconştientul fiindcă psihicul nostru se manifestă concomitent pe toate laturile sale. In procesele intelectuale colaborează

procesele afective şi voliţionale şi, nu e posibiă activitate voluntară fără angajarea intelectului şi afectivităţii... Deci, procesele inconştiente instinctuale, bunăoară, sunt cognoscibile prin conştientizarea afectelor şi impulsurilor care le însoţesc).

„Păcatul lui Hartmann, de unde izvorăşte păcătoşenia sistemului lui peste tot, este de a da individului durata unei singure vieţi. Fiecare om, oricât de înaintat sau oricât de genial, fiind numai o dată conştient şi de cele mai multe ori inconştient, ciudată făptură ar mai fi omul, omul lui Hartmann, dacă întreaga lui existenţă în univers s-ar restrânge în cei câţiva ani de inconştienţă pe pământ, fără nimic înainte şi nimic înapoi!”

(Viaţa şi psihicul ei există de un timp infinit şi nu va dispare niciodată fiindcă particolele elementare eterne din care e alcătuită lumea sunt constante, nu se multiplică şi nici nu se reduc numeric) .

Darwin a demonstrat că natura se descarcă cu încetul de tot ce-i de prisos... ,,Cum dară de nu ne-a descărcat natura şi pe noi de acel „inconştient”, dacă el nu ne trebuieşte? Sau în ce chip el ne trebuieşte, deoarece natura nu-l lasă povară?”

„Trecem aci peste o sumă de cazuri foarte interesante: când un somnambul vorbeşte o limbă străină pe care niciodată n-o învăţase sau dezbate cu îndemânare nişte probleme ştiinţifice despre care în stare de veghere nu avea nicio idee sau cântă dintr-un instrument de care n-a luat de la nimeni nicio lecţie. Aceste cazuri se mai pun încă la carantină de către ştiinţa cea oficială şi urmează a mai fi scotocite.”

(Din păcate, astfel de cazuri sunt foarte puţine pentru a fi verificate şi evaluate ca manifestări legice ale psihicului).

„Dar să luăm un exemplu recunoscut şi privitor la intervalul unei singure vieţi. Un duşman înverşunat al spiritismului, dr. Dechambre, citează după Macnish (*Dict. Encycl des sc. med*., X, 374) pe o fată care aiurând în friguri, vorbea dialectul celtic din Walles. Însănătoşindu-se, ea nu ştia nicio vorbă celtică. Făcându-se cercetări, s-a aflat că dânsa se născuse în Walles, dar vorbise dialectul de acolo numai în copilărie şi apoi l-a uitat cu totul. Cine l-a uitat? Fireşte, l-a uitat creierul cel trupesc sau conştiinţa. Cine nu l-a uitat? iarăşi fireşte, nu l-a uitat inconştientul. Inconştientul nu uită niciodată nimic.”

„Dar la ce-i foloseşte aceasta conştiinţei, de vreme ce dânsa uită? Ce-i trebuia bietei fete din Walles dialectul celtic, pe care ea nu-l mai ştia decât

numai atunci când aiura, pierzând adică conştiinţa? Să presupunem că, fiind în stare normală, acea fată ar fi auzit doi hoţi sfătuindu-se în acel dialect ca s-o pândească seara şi s-o omoare; conştiinţa ei nemaiînţelegând nicio vorbă, deşi inconştientul ei nu uitase nimic, la ce-i mai slujea acest inconştient atât de netrebnic?

Menirea şi utilitatea inconştientului, iată problema cea mare, pe care una singură viaţă „ à la Hartmann" nu poate s-o descurce.

Goethe, acel Goethe care ghicea atâtea şi atâtea, până şi darwinismul, prevăzuse această enigmă şi modul de a o dezlega, deci el nu întrebuinţează termenii „conştient" şi „inconştient". Într-un loc din *Memoriile* sale (*Aus meinem Leben*, B. XI) el zice: „Toţi oamenii mai de soi când încep a se coace la minte, simt că ei trebuie să joace în această lume un rol îndoit (eine doppelte Rolle): un rol real şi un rol ideal, şi-n aceast simţământ îşi are temelia orice pornire nobilă. Ceea ce ni s-a dat din fire pentru rolul cel real, noi o aflăm îndată foarte limpede; întrucât se atinge însă rolul cel ideal, rareori suntem în stare a ne dumiri asupră-i (darüber können wir ins Klare kommen)."

(Goethe se referă aici la rolul predispoziţiilor înscrise în informaţia genetică, informaţie preluată de fiecare corp de la sămânţa corpului anterior. Ele influenţează instinctual Eul conştient în dezvoltarea aptitudinilor profesionale, cultural-artistice pozitive, dar şi a conduitelor negative).

„Rolul cel real" îl joacă omul o singură dată în viaţă, o singură întrupare, şi de aceea îl cunoaşte, fiindcă-l joacă pe de-a-ntregul. „Rolul cel ideal" nu este un rol, ci un nesfârşit repertoriu nu numai de roluri jucate în trecut şi uitate, dar şi de acelea care, necunoscute încă, urmează a fi jucate în viitor: uitare dintr-o parte, necunoscut din alta, de aici greutatea „de a ne dumeri", „ ins Klare kommen"; „rolul cel real", cel conştient este persoana cea muritoare; „rolul cel ideal", cel inconştient este nemuritoarea individualitate."

(Cu alte cuvinte, dacă privim viaţa eternă a individului diferenţiem două perspective: existenţa momentană corporală care durează de la naştere şi până la moarte; şi existenţa eternă manifestată prin treceri filiale de la organism la sămânţă. Rămâne de dovedit ce se adaugă la nivelul fiecărui corp şi sămânţe care se succed... ce se comunică şi ce se uită. Dar şi în această ultimă perspectivă avem stadii evolutive. Se schimbă însăşi informaţia genetică prin noi achiziţii sau deteriorări adaptive).

„Să ne oprim un pic pentru a înţelege cu amănuntul acel „rol îndoit", la care ne îndrumă sublima cugetare a lui Goethe.

Fiecare *eu*, individualitate neîntreruptă în lanţul tuturor transformărilor sale succesive, la fiecare nouă întrupare face pe o nouă persoană, adică joacă un rol nou."

(Este firesc să joace un rol nou fiindcă s-a restructurat informaţia prin cuplarea spiralelor genelor celor doi părinţi).

„În acest nou rol eul are făţiş uni-conştiinţa personajului pe care-l joacă, păstrând activă conştiinţa tuturor personajelor jucate în trecut. Un actor care face pe Hamlet, caută să fie numai Hamlet în răstimpul jocului, uitând că în culise el este Rossi sau Salvini sau Sully, căci dacă nu o uită, va juca prost. Plecând de pe scenă, adică desmărginindu-se de rolul lui Hamlet pentru a-şi pregăti în viitor un alt rol mai însemnat, el îşi dă seama că a fost cutare şi cutare, amintindu-şi un lung şir de întrupări trecute din ce în ce mai înainte, şi apoi iarăşi devine uni-conştient când intră de iznoavă pe scenă. Numai prin darwinism, numai prin marea lege a evoluţiei ni se dă chiar inconştientului, voi să zic a pluriconştientului celui latent, a cărui latenţă, comoară fără întrebuinţare, ar fi o nerozie dacă eul omenesc n-ar avea decât o singură întrupare.

(Un alt plan de diferenţiere a eurilor rezultă din multiplicarea descendenţilor. De exemplu, viaţa psihică a tatălui meu, decedat acum 30 de ani, continuă vieţuirea prin cei 3 fii; 5 nepoţi; 7 strănepoţi - în total 15 indivizi. Deci, nu se poate vorbi de o acumulare de abilităţi pe un singur fir al lanţului evoluției. Eul psihic etern evaluat la un moment dat există simultan în milioane de sămânţe şi în zeci de corpuri ai descendenţilor familiali...).

„Un actor nu poate să joace bine, nu poate să creeze decât acele roluri care se potrivesc până la un punct cu propria lui individualitate. Oricâte roluri ar juca el unul după altul, în toate va rămâne acelaşi eu, după fondul cel caracteristic al cărui însuşi rol capătă o deosebită nuanţă individuală. În acelaşi Hamlet, Rossi se deosebeşte de Salvini şi Salvinii de Sully. Ceva mai mult: primele roluri jucate vor lăsa totdeauna o urmă asupra rolurilor ulterioare, şi un observator isteţ va putea să dibuiască din când în când în Hamletul de astăzi al lui Rossi vreo trăsătură care se potrivea mai binişor cu Othello de ieri sau cu Macbeth de alaltăieri. Pentru însuşi Rossi însă acea trăsătură va fi inconştientă, până ce i-o vor spune alţii. Ceva şi mai mult: într-un mod excepţional se poate întâmpla o confuzie, o ciocnire între două roluri succesive, o „dublă personalitate", ca la faimoasa *Felida* a dr. Azam... dar despre acest fenomen, foarte rău înţeles până acum, noi vom vorbi pe larg într-un alt studiu.

„În fiecare nouă existenţă, omul simte conştient al său liber-arbitru şi totodată simte inconştient o fatalitate care îl mână înainte. Liberul arbitru cel conştient aparţine prezentului personal; fatalitatea cea inconştientă este linia trasă de la început prin întregul trecut individual. Dacă eu am fost deja *A'*, *A''*, *A'''*, trebuie fatalmente să devin *A''''*, şi nu altceva, nu B, nici C; dar în cercul acestei inconştiente fatalităţi de a putea fi numai A, eu mă bucur de un liber-arbitru personal conştient de a sta pe loc, de a mă putea îndrepta, de a propăşi, de a mă înălţa mai cu spor în sfera mea individuală A. În marginea unei singure vieţi fără o înverigare de mai multe întrupări una după alta, liberul arbitru conştient al *eului* n-are nici un sens fatalitatea cea inconştientă a *eului*, căci fatalitatea individuală din prezent este suma tuturor liberelor arbitre personale din trecut.

(Această succesiune de euri inconştiente este valabilă pentru fiecare specie. Hominoizii au mers pe drumul lor care a început pe Terra de la organisme unicelulare).

„Înainte de a fi persoană omenească N, individul X fusese persoana omenească M; înainte de a fi fost om în genere, el fusese animalul cutare şi cutare; înainte de a fi animal iarăşi în genere, el fusese o plantă oarecare, şi altă plantă, şi alta, şi tot aşa mai jos. Deja în animal conştiinţa începe prin evoluţie a se desfăşura din instinct, iar instinctul la rândul său se arată deja la plantă prin desfăşurare din impuls. În ceea ce se numeşte „inconştientul" se cuprind, dar nu numai toate conştiinţele din existenţele omeneşti anterioare ale individului, ci se mai păstrează şi straturi de instinct şi de impuls din existenţe biologice, botanice, poate chiar mineralogice, pe când ceea ce se numeşte „conştiinţă", adică ceea ce ar trebui numit „uni-conştiinţă", aparţine numai existenţei omeneşti actuale a fiecăruia.

(Haşdeu a preluat integral teoria darwinistă a evoluţiei potrivit căreia speciile s-au dezvoltat unele din altele. Noi am demonstrat în cartea Psihologie cosmică adevărul că fiecare regn biologic a pornit de la organisme unicelulare şi s-a dezvoltat pe un drum propriu).

„Nimic nu poate să ştie decât ceea ce a învăţat şi nimic nu se poate învăţa decât foarte încet, căci imperceptibilitatea înaintării este ceva care caracterizează mecanismul evoluţiei universale. Când, dar, un copil învaţă o limbă, o artă, o ştiinţă, un meşteşug cu o iuţeală uimitoare, măcar că e tot greoi pentru alte limbi, alte arte, alte ştiinţe sau meşteşuguri, este de crezut că pe cele uşor învăţate el nu şi le reaminteşte, cunoscându-le dintr-o întrupare de mai înainte. Orice precocitate a unui copil într-o oarecare direcţie – despre

ereditate şi atavism vom vorbi altădată – nu îşi are deloc rădăcina şi creierul suborganismului acelui personaj, propriu unei singure întrupări, ci numai în totalitate nedezmembrată a supraorganismului celui individual. O asemenea precocitate este întotdeauna o lucrare a inconştientului, care depune în conştiinţă mult sau puţin, puţin sau mult, cât poate şi cât trebuie, adică:

1.cât poate el însuşi după propria sa treaptă de înaintare în evoluţie;

2.cât trebuie actorului în noul său rol, pentru ca nici încurcat prin prea mult, nici împiedicat prea puţin să nu fie.

Inconştientul fiind albia de trecere într-un trup, din care se desmărgineşte de tot prin moartea trupului şi se desmărgineşte în parte prin somn şi prin alte graduri de amorţire, urmează, dar, pentru dânsul trei stări cu putinţă:

a) Inconştientul mărginit cu totul în trup, ca în vegherea obişnuită, când lucrează în om numai uni-conştiinţa;

b) Inconştientul mărginit în trup, care fără el ar fi mort, dar, totodată, desmărginindu-se în parte pentru a se manifesta şi în afară de trup, ca în cazuri de telepatie;

(Haşdeu recunoaşte că psihicul nu poate exista desprins de organismul trupului sau sămânţei în care e integrat).

c)„ Inconştientul desmărginindu-se întreg din trup, care rămâne mort, pe când dânsul devine ceea ce se înţelege prin spirit.”

(Existenţa psihicului în afara trupului e contrazisă de postulatele cosmologiei (44). Noi am demonstrat că de la început că psihicul e cuprins în trup în sensul că particolele elementare eterne sunt formate din fizic, energie şi informaţii psihice-duhul cunoaşterii)

„inconştientul” încetează de a mai fi la locul său, căci supraorganismul îşi redobândeşte atunci toate conştiinţele pe care le avusese în întrupările sale trecute, toate sau mai toate, o sumă de conştiinţe, mai mare sau mai mică, dar totuşi o sumă, încât este în orice caz pluri-conştientul.

În natură, totul fiind treptat cu treceri pe nesimţite dintr-o stare în alta, între a şi b, ca şi între b şi c, se înşiruiesc o mulţime de stări mijlocii. Între b şi c, de exemplu, sunt unele momente, în care nu se poate şti, dacă trupul a murit deja sau mai trăieşte încă, adică dacă inconştientul s-a retras sau numai se retrage. Între a şi b, pe de altă parte, nu e lesne uneori de a ne încredinţa,

dacă omul doarme sau veghează, şi de nu cumva doarme şi veghează, şi de nu cumva doarme şi veghează în acelaşi timp. Tocmai aceste cazuri cam nehotărâte între a şi b ne vor interesa aci mai cu deosebire, căci ele formează sfera aşa-zisului hipnotism, iar prin hipnotism, după cum vom vedea îndată, se aruncă o vie lumină asupra fenomenelor spiritismului.

(Din păcate Haşdeu nu ştia că între starea conştientă „a" şi starea subconştientă „b" există deosebiri esenţiale. Deşi ambele sunt procese psihice umane, suporturile lor energetice sunt diferite. Actele psihice subconştiente se bazează pe onde electro-magnetice, iar actele psihice conştiente se bazează pe ondele bio-electrice, generate de acţiunea stimulilor asupra receptorilor senzoriali. Când receptorii stenzoriali sunt inhibaţi, se instalează somnul natural...).

„Vorbind de hipnotism noi vorbim şi de magnetism în acelaşi timp.

Între magnetism şi hipnotism nu este în fond mai nici o deosebire: oricare ar fi mijlocul de a meşteşugi într-o fiinţă un fel de adormire, fie prin atingerea mâinilor, fie prin oarecare gesturi, fie prin puterea privirii, fie prin aţintirea unui lucru luminos sau sclipicios, fie prin orice alta, e destul ca urmările acestei adormiri să fie aceleaşi, iar urmărite – întrucât priveşte pasivitatea subiectului – sunt aceleaşi în magnetism, ca şi în hipnotism, adică în ambele forme ale „somnambulismului provocat".

Ei bine, studiul hipnotismului împinge vrând-nevrând la recunoaşterea spiritismului, căci aproape toate fenomenele spiritiste, cel puţin fenomenele cele mai însemnate după noi, fenomenele cele, se explică întocmai prin aceleaşi trei elemente, ca în hipnotism:

1. Un om care inspiră sau agentul;
2. Un om care se inspiră sau pacientul, numit altfel *medium* sau *subiect senzitiv*;
3. Însăşi inspiraţia sau - cu termenul cel mai devenit tehnic - sugestia.

(Traduse în vorbirea comună în hipnotism avem: un sugestionator hipnotizor care înţepeneşte, adoarme, somnambulează... subiecţii sensibili; un subiect care e înţepenit, halucinat, somnambulizat... hipnozic; şi sugestia („agentul") care declanşează hipnoza şi somnambulismul).
„Neapărat, în hipnotism, agentul este un om întrupat pe care noi îl pipăim.

(Sugestia nu trebuie identificată cu omul care sugestionează. Atât în hipnoză, cât şi în spiritism sugestia e o poruncă formulată verbal halucinată atât la hipnotizor, cât şi la hipnotizat).

„pe când în spiritism el este un om destrupat, nepipăit pentru simţurile noastre; dar totuşi este un om, atât de om încât scepticii tăgăduiesc nepipăirea lui, încredinţându-ne că este şi el vreunul dintre acei întrupaţi ce iau parte la un fenomen spiritist.

(Noi am creat înţepeniri, stări halucinate şi somnambulice prin propoziţii formulate ferm: Ai în mână un măr, mânâncă-l...; Se aude un cântec, ascultă-l...; Eşti un cocoş, cântă cucurigu....).

„Acuma, înainte de a păşi mai departe, să constatăm din capul locului un lucru de căpetenie, cel mai de căpetenie: în fenomenul sugestiei pacientul este totdeauna inconştient, căci altfel nu poate fi sugestionat, iar agentul, dimpotrivă, e totdeauna conştient, fiindcă numai printr-o voinţă hotărâtă a conştiinţei sale el are puterea de a da pacientului o sugestie.

(E adevărat că hipnotizorul e conştient când discută cu subietul hipnotizat dar pătrunderea iniţială în subconştientul acestuia se face intrând el însuşi în hipnoză parțială, dar sugestia sa devine hipnotizatoare când devine un mesaj subconştient).

„Aceasta este un fapt cunoscut de toţi magnetizorii, de toţi hipnotizorii, de toţi specialiştii de astăzi, şi de un fapt atât de important pentru noi încât nu credem de prisos a-l mai formula încă o dată:

1. Pacientul sau subiectul senzitiv sau aşa-numitul medium trebuie să fie inconştient în momentul sugestiei;
2. Agentul sau hipnotizorul sau acela care dictează trebuie să fie conştient atunci când dă sugestia.

(Hipnotizorul e conştient când monitorizează activitatea somnamblică dar, în momentul când emite sugestia, aceasta e o halucinaţie ce se deplasează prin onde electro-magnetice).

„Dacă Hartmann ar fi voit să cunoască această lege a sugestiei, lege din care noi am dori să ni se arate o singură abatere, atunci el nu s-ar fi înecat într-o prăpăstioasă anatomie a fenomenelor spiritiste, după cum o face, în lucrarea sa cea din urmă (*Die Geisterhypothese*, 1891, p. 26):

„Se poate ca în acelaşi strat cerebral, organul din dreapta să enerveze mâna stângă şi organul din stânga să enerveze mâna dreaptă, pentru ca fiecare mână să scrie în altă limbă şi cu alte slove, astfel că nici una din cele două conştiinţe somnambulice juxtapuse să nu ştie de ceea ce face cealaltă. Se mai poate ca o conştiinţă somnambulică de gradul întâi să enerveze o mână pentru a scrie pe când în acelaşi timp o conştiinţă somnambulică de gradul al doilea să producă bătăi alfabetice. În ambele cazuri se poate, iarăşi, ca totodată conştiinţa cea nesomnambulică să nu fie împiedicată de a ţine o conversaţie cu cei de faţă...".

Înţeleagă cine poate pe aceste trei „se poate"! În acelaşi creier şi în acelaşi moment lucrează două conştiinţe somnambulice deosebite şi o a treia conştiinţă nesomnambulică, fiecare conştiinţă inconştientă, întrebuinţând fiecare câte o parte a trupului pentru a face un alt lucru!

Ce fel de creier trebuie să aibă cineva pentru a înţelege un asemenea creier!

E mai puţin ciudată teoria profesorului F. W. Myers de la Cambridge, care susţine că în creierul nostru emisfera din stânga cuprinde o conştiinţă bună, iar în emisfera din dreapta o conştiinţă rea „(*Automatic writing, în Proceedings of the Society* f. *Psych. Research*, t. II şi III), adică două conştiinţe, pe când Hartmann nu se mulţumeşte cu mai puţin de trei. Şi ce zic „trei"! În opera sa cea mai mare (*Ph. D. Unb* II, 468) el ne asigură că în stare somnambulică este un loc în om „ nu numai pentru o a „doua conştiinţă, ci încă pentru o a treia, o a patra, o a cincea etc. (nicht nu für ein zweites, sondern auch für ein drittes, viertes, fünftes u. S. W.)".

„Und so weiter!!!"

Cele două emisfere ale creierului sunt mai unite între ele decât cele două braţe, cei doi ochi, cele două picioare, cele două nări, cele două buze. Dacă, dară, în acestea, mai puţin unite, totuşi fiecare pereche are o singură menire, ajutându-se cei doi membri ai fiecăreia unul pe altul, apoi cu atât mai vârtos identitatea menirii trebuie să lege ambele emisfere ale creierului.

Sistemul localizărilor cerebrale, fie ea nimerită sau ba, începând de la Gall şi până la Broca, este foarte logică când în părţile corespunzătoare din ambele emisfere aşază aceeaşi facultate. Chiar deosebirea între doi membri omologi – căci o deosebire are în vedere lucrarea lor laolaltă mai cu spor, după cum arată măiestreşte Helmholtz în privinţa ochilor.

A pune în creier binele la stânga şi răul la dreapta, este ca şi când am presupune că un ochi vede galben şi altul verde, un braţ poate numai să se ridice în sus şi altul numai să se plece în jos, un picior umblă pe vârful degetelor şi altul pe călcâie, o nară miroasă trandafir şi cealaltă amoniac, o ureche aude vals, pe când cealaltă ascultă polca, o buză nu vrea să ştie de cealaltă şi dinţii de sus nu dau ajutor celor de jos.

Fireşte, între cei bolnavi se văd unele nepotriveli cam apropiate de acest soi: damblagiul, de exemplu, târăşte un picior, pe când celălalt se mişcă bine. Ştim iarăşi că unii psihologi ca Pierre Janet (*Automatisme psychologique*, 1889, p. 8) clădesc volume de câte 500 de pagini pe două duzini de isterici, de epileptici şi de nebuni: „sur quatorze femme hystériques et hypnotisables, sur cinq hommes atteints de la méme maladie, sur huit autres individus atteints d'aliénation mentale ou d'épilepsie", fără a se întemeia pe un singur om sănătos. Dar, a ajunge de acolo, de la excepţii , până la teoria generală a celor două emisfere ale lui Myers, este a face ca acei copii care se joacă, silindu-se a învârti roată braţul drept într-o direcţie şi braţul stâng în cealaltă; iar cele cinci şase-şapte conştiinţe simultane divergente inconştiente ale lui Hartmann întrec orice copilărie.

Ne pare chiar rău de a fi alăturat pe Hartmann cu Myers. Myers este un adevărat om de ştiinţă, care ne spune el însuşi în studiul său că teoria dezbinării morale a celor două emisfere nu e decât o ipoteză şi că dânsul este orişicând gata s-o revadă; pe când Hartmann nu vrea nimic să revadă, ba nu vrea nici măcar să vadă.

Oricâţi creieri ar avea omul, el nu poate avea în acelaşi moment decât numai una singură conştiinţă a sa, pe lângă care însă prin sugestie poate să intre într-însul o parte din conştiinţa altuia, adică a agentului care sugestionează şi această conştiinţă a altuia, nu a sa proprie, este aceea care alcătuieşte atunci pentru pacient sau medium un element inconştient.

(Psihologia ştiinţifică actuală delimitează la psihicul normal: conştientul cu eul stării de veghe, subconştientul cu eul oniric; şi inconştientul genetic –numit de Haşdeu supraorganism. Ca forme patologice avem euri halucinate subconştiente la somnambulismele: nocturn, isteric, alcoolic; şi inconştiente somnambulism schizofren, pedofil şi misogin sexual, terorist... In anumite condiţii, toate aceste euri generează treptat personalităţi specifice –se „depersonalizează" . Hipnotizatorul poate interveni prin sugestii terapeutice. De exemplu poate sugestiona istericul să nu mai simtă simptomele halucinate. De asemenea, poate să schimbe deznodământul visului terifiant).

”În odaie, afară de hipnotizor şi de cel hipnotizat, se află dd, *A*, *B* şi *C*, iar dl. *D* lipseşte; hipnotizorul zice hipnotizatului: „după ce te vei deştepta, vei vedea şezând şi fumând pipă pe dl. *D*”; hipnotizatul se deşteaptă şi prin propria sa conştiinţă, vede pe dd. *A*, *B* şi *C* aşa cum sunt ei de fapt, iar prin conştiinţa hipnotizorului, de care e inconştient, vede pe dl. *D* şezând şi fumând.”

(Mediumul vede, la deschiderea ochilor pe dd halucinat fiindcă nu s-a trezit complet. Este în stare de somnambulism hipnozic tot timpul cât va halucina sugestia hipnotizorului. De fapt, în această stare se derulează şedinţele de spiritism. Spiritologul aduce medium în stare de somnabulism şi îi dictează telepatic ce să vadă, spună, facă sau ce să nu vadă, spună, facă. Noi am reprodus experimental în hipnoză această situaţie la subictul M care a văzut halucinat o pisică, pe care a mângâiat-o mişcând mâna în gol - aşa cum i s-a sugerat.

„Întrebăm: sunt oare aci două conştiinţe personale în acelaşi timp? Nu, căci una din ele nu e personală, ci a altuia, dată prin sugestie din partea agentului, care totdeauna este şi nu poate fi pe deplin conştient de ceea ce sugestionează. Când hipnotizorul zice: „vei vedea şezând şi fumând pe dl. *D*”, el îşi dă seama cu deplinătate de fiecare cuvânt rostit, pe când hipnotizatul e cu desăvârşire inconştient când vede pe dl. *D*, care lipseşte. Să mai adăugăm că conştiinţa personală a celui hipnotizat, uniconştiinţa sa, lucrează aci ca totdeauna prin creier, pe când conştiinţa altuia, cea sugestionată, fiind o inconştiinţă personală, nu este localizată nicăieri în trup, ci lucrează prin supraorganism, prin Inconştientul cel mare, ca în toate cazurile somnambulice”.

(Intre sugestia hipnotizorului şi halucinaţia hipnotizatului nu avem contradicţia dintre conştient şi subconştient fiindcă sugestia e hipnozică în momentul când a devenit o halucinaţie transmisă prin onde electro-magnetice).

„Sugestia poate fi orală sau mentală, adică spusă sau gândită. În stare de întrupare, tocmai din cauza corpului celui grosolan, sugestia cea mentală e foarte grea şi rară. Astăzi, prin lucrările şcolii de la Nancy, ale lui Charles Richet şi altora, ea este pusă afară din orice îndoială. Un hipnotizor poate să se gândească numai: „scoală, du-te în grădini, rupe un măr şi adu-mi-l aici”; şi hipnotizatul îndeplineşte din punct în punct această poruncă. Dar într-o asemenea sugestie mentală agentul trebuie să fie şi mai conştient decât în cea orală, căci orice şovăire a gândului, orice nelămurire a cugetării împiedică şi nimiceşte sugestiunea.

(Astfel de demonstraţii nu au fost efectuate în hipnotism şi nici descrise în lucrările despre magnetism. Ele pot fi întâlnite numai în spiritism fiindcă se bazează pe telepatie. Ori, mesajele în telepatie nu sunt dialogate ca în hipnoză unde subiectul răspunde la întrebările hipnotizorului. In telepatie mesajele sunt rezonanţiale, se recepţionează prin reproducere.... In consecinţă, mediumul vede, înţelege sugestia aşa cum o gândeşte telepatul, ca pe o construcţie a eului propriu).

''În sfârşit, există un fel de autosugestie, în care omul este agent şi pacient totodată. Ce se întâmplă atunci? Ca agent, el este conştient; ca pacient, e inconştient: dar nu e conştient şi inconştient în acelaşi moment, ci dintâi conştient când îşi face sugestia, şi apoi inconştient când o execută. Eu vreau să mă deştept la 5 ore dimineaţa, deşi sunt deprins a mă scula la 9; „eu vreau" este o sugestie pe care , ca agent, mi-o fac eu însumi foarte conştient; apoi mă deştept punct la 5 ore, supunându-mă, ca pacient, într-un mod inconştient al sugestiei pe care singur mi-am făcut-o. Şi aici sugestia e cu putinţă numai prin deplina conştiinţă a agentului şi deplina inconştiinţă a pacientului."

„Inconştiinţa pacientului, conştiinţa agentului, formează deci, încă o dată, legea cea mai imperioasă a oricărei sugestii.

„Ştiind aceasta, să luăm dar una câte una manifestările cele de căpetenie ale spiritismului şi să arătăm că ele nu se deosebesc de cele hipnotice sau de cele magnetice decât numai şi numai prin natura cea destrupată a agentului.

„Să începem cu învârtirea meselor.

Sunt acum câţiva ani, la Viena, într-un birt din Döbling, aşezându-mă şi strigând: „Kellner!" m-a umflat râsul când am văzut deodată răsărind înaintea mea pe Napoleon cel Mare.

Chelnerul era în frac şi cu tradiţionalul şervet pe umăr, dar la statură şi la chip, la frunte, la nas, la ochi, la barbă – leit Bonaparte.

Puteam oare să nu râd faţă cu o asemenea glumă a naturii?

„Cu câteva săptămâni înainte, călătorisem de la Geneva la Lzon în acelaşi vagon cu Prinţul Napoleon, despre care ştiam de mai înainte cât de mult seamănă la figură cu marele împărat. Ei bine, vestitul Plomplon era nimic pe lângă chelnerul din Viena! Şi tocmai de aceea îmi venea a râde şi mai cu poftă.

„Dar, după ce am râs cât am râs, iată că îmi săgeată prin minte o idee: de ce adică adevăratul Napoleon ar fi ridicol în haine de chelner? Califul

Harun-al-Raşid se travestea în cerşetor pentru a afla ce se face şi ce se vorbeşte pe străzile Bagdadului; Petru cel Mare slujea ca un meşteşugar de rând în marina olandeză. Dacă, dar, la un moment dat, Bonaparte s-ar fi prefăcut în chelner pentru a ajunge prin acesta la o ţintă, pe care altfel îi era cu neputinţă să o atingă, în loc de ridicol ar fi ceva sublim.

„Tot astfel îi era iertat orişicui să râdă cât de bine de acele spirite care se manifestă prin învârtirea meselor; la cea dintâi vedere, de bună seamă, nimic nu poate fi mai comic; după ce însă va râde cât va râde, să stea puţin şi să cugete.

„Se ştie că prima propagandă spiritistă s-a născut în America la 1846, într-o localitate de lângă New York, la familia Fox, prin bătăi în perete care răspundeau foarte limpede la întrebări, bunăoară: „de câţi ani este cutare?" sau care se repetau după poruncă, de exemplu: să baţi de zece ori", fără a se fi putut descoperi acela care bătea, deşi zecimi de oameni îl căutau şi îl pândeau în casă şi afară.

De aci s-a tras încheierea cea mai apropiată, cum că comunicările cu spirite trebuie să fie prin bătăi, adică tipologice, şi – ca mijlocul cel mai lesnicios – americanii au început a întrebuinţa pentru aceasta mescioare, ale căror picioare, drept răspuns la întrebări, lovesc în duşumea un număr de ori, sau fac alte mişcări convenţionale: „tables tournantes", „tables parlantes","Tischklopfen", „Tischrücken", „wandernde Tische", „magnetische Tische" etc.

„Prin aceste mescioare s-au căpătat nu numai comunicări scrise, dar până şi note muzicale de la fiinţe omeneşti nevăzute, neauzite, nepipăite, nesimţite.

„Melodii dictate printr-o masă, melodii de tot originale şi chiar frumoase, şi apoi dictate anume unor nemuzicanţi, este fără îndoială ceva mult mai greu decât semne alfabetice; şi totuşi să ascultăm ceea ce ne spune în această privinţă Eugène Nus (*Choses de l'autre monde*, ed. 5, p. 95 sqq.):

„Unul din noi, Allyre Burreau, era muzicant la îndelete, chiar un muzicant bun şi învăţat, care publicase câteva frumoase melodii, între altele Primăvara pentru răpitoarea poezie a lui Théophil Gautier, şi care a lăsat nepublicate mai multe altele. Masa îi era încredinţă lui cu sarcina de a face acompaniamentele la cele dictate de dînsa, dar cu tocmeala ca el să nu ia parte la dictare, nici să nu se apropie măcar de masă decât numai în rarele momente de îndoială asupra vreunui amănunt al acestei ciudate compoziţii. Eu şi ceilalţi

dintre noi nu ştiam din muzică nimic, afară doar de ceea ce, cu cinci ani înainte, învăţarăm într-un curs de câteva luni de la Emil Chevé, care începuse a răspândi minunata sa metodă. Noi ne înţeleserăm dar cu masa că, pentru comunicările sale muzicale, ea se va servi anume de metoda Galin-Paris-Chevé, şi nici n-ar fi putut să se servească de vreun alt mijloc pentru a ne transmite acest nou gen de improvizaţie. O bătaie însemna do, două bătăi *re*, trei bătăi *mi*, patru *fa* şi aşa înainte. Obişnuit, masa începea prin a ne spune de mai înainte din câte note se va alcătui melodia, aproape totdeauna treizeci şi două, numărul său favorit pentru fraza muzicală, pe când douăsprezece era numărul favorit al cuvintelor pentru fraza vorbită. După această preambulă, masa dicta una după alta notele, pe care noi le scriam cu cifre; după aceea, le împărţea în măsuri, arătându-se, iarăşi una după alta, cantitatea fiecărei; pe urmă ne dădea valoarea unităţii, albă, neagră sau cârlig, apoi ne dădea valoarea fiecărei note în parte, scandând măsura prin bătaie. De aci venea indicaţia accidentelor, a diezurilor şi a bemolurilor la cutare sau cutare notă de cutare sau cutare măsură, apoi tonul şi în sfârşit titlul, pe care ea se încăpăţâna de a nu-l spune decât după ce totul era isprăvit...”

„Din cele patrusprezece melodii dictate astfel de aceea mescioară, reproducem aci una intitulată *Cântul Mării*;

„Oricine va recunoaşte că această bucată nu e urâtă; dar cine oare a compus-o?

Cei trei care şedeau lângă masă nu erau muzicanţi.

Singurul muzicant, Bureau, nu şedea lângă masă.

„Cei trei cunoşteau notele muzicale numai întrucât trebuie să cunoască cineva alfabetul, pentru ca să poată scrie mecanic după dictarea altuia.

„Cum că cineva a dictat este învederat; dar cine anume?

Melodia de mai sus este rezultatul unei sugestii. Cei trei cu mescioara împreună, care le servea drept creion, sunt toţi trei la un loc medium. Fără a dormi în sensul propriu al cuvântului, fără a-şi fi pierdut conştiinţa lor personală, ei au fost cu desăvârşire *inconştienţi* în privinţa bucăţii muzicale ce li se împărtăşea, şi *inconştient* în această privinţă era şi Bureau. Agentul care sugestionează trebuie neapărat să fie foarte *conştient* anume de cuprinsul sugestiei, căci altfel nu reuşeşte. Prin urmare, în cazul de faţă acel agent n-a fost nici cei trei, nici Bureau, adică nici unul din cei patru întrupaţi care se aflau în odaie.

(Sunetele mesei au fost transmise telepatic de persoanele care au învăţat semnificaţia lor muzicală. Mesajele telepate se transmit prin rezonanță, adică sunt reproduse aşa cum sunt receptate. Deci, nu spiritul a produs sunetele mesei, ci sugestionatorul le-a halucunat).

„Să lăsăm la o parte melodia cea dictată prin bătăile mescioarei – o melodie mult mai frumoasă va fi publicată mai departe în cursul acestor cercetări – şi să trecem la un alt caz: el este de tot simplu, putincios cel mai simplu, şi totuşi, oricât de simplu, nu se poate explica prin nici una din câte şi mai câte, despre care astăzi numai vorbeşte nimeni, deşi altădată le susţinea cu curiozitate bărbaţi ca Faraday, Chevreul, Reichenbach, Thury, Roggers, Jobert de Lamballe, Chevillard...

(Am reţinut, din experimentul spiritist descris mai sus, că la masă erau 3 mediumi cu cunoştinţe medii muzicale. Am mai reţinut că spiritologul, situat la distanţă de masă era muzicolog renumit. Deci, spiritologul a transmis prin telepatie mediumilor halucinaţi mişcările corespunzătoare fiecărei note muzical. In concluzie, în cameră nu era nici un spirit).

„În primul capitol eu am spus: „mărturisesc în cuget curat că nu am învârtit niciodată o masă, şi nu simt nicio poftă de a o învârti vreodată”.

„Faptul este că nici mesele nu fac haz de mine. În tinereţe, de câte ori mi s-a întâmplat în societate a fi silit de a pune şi eu mâinile pe o mescioară între cei ce o învârteau, ea nu se mai mişca şi pace!

„Cată să recunosc, în adevăr, că învârtirea mesei îmi făcea totdeauna aceeaşi impresie comică, pe care am simţit-o la Viena, văzând figura lui Napoleon cel mare cu şervetul de chelner la umăr. Credeam cu tărie în spirite, dar nu aş fi evocat în ruptul capului pe vreunul din morţii mei printr-un mijloc care mi se părea a fi prea înjositor. Mă gândeam uneori în mine însumi: când voi muri şi eu, să-l ferească Dumnezeu pe cine o să încerce de a mă chema prin piciorul unei mese, căci îi voi trânti masa în cap cu toate picioarele ei. Nu aveam dreptate, o ştiu, dar aşa credeam eu; şi dispreţuind mesele, nici mesele nu mă iubeau. Cu toate astea, fără a lua parte la învârtire, nu o dată am privit-o şezând la distanţă.

„Un caz mi-a rămas întipărit în memorie şi l-am găsit scris de pe atunci pe un petec de hârtie. La 1881 petreceam într-o seară în familie la profesorul Pană Constantinescu. Casnicii şi amicii învârteau o masă, care răspundea foarte lămurit la mai multe întrebări de natură cifrică.

-D-ta nu vrei să întrebi nimic? îmi zice unul.

-Ba da; întrebaţi-o câţi lei am eu în buzunar? Dar mai înainte să-mi spuneţi fiecare din d-voastră, cam cât credeţi că voi fi având.

„Erau patru lângă masă. *N* mi-a spus râzând: „N-ai nicio para". *P*: „Ai un napoleon". *M*: „ Ai zece lei". *T*: „Ai cinci lei".

Să adaug că eu însumi ştiam că am bani mărunţi, dar nu ştiam – nu ştiam de loc – câţi anume.

Fiind întrebată, mescioara a răspuns prin 23 de bătăi de picior şi s-a oprit.

Am scos toţi banii din buzunar: erau tocmai 23 lei.

Şi aci sugestia e învederată: şi aci inconştientul celor patru era un medium; dar cine oare a fost agent sau hipnotizorul cel conştient? Un hipnotizor inconştient, care nu ştie adică ceea ce sugestionează, fiind o absurditate, agent dar nu a fost nici unul din cei cinci întrupaţi, şi numai cinci întrupaţi erau în odaie; ba mai era şi o pisică, însă pe aceea nu o bănuieşte deocamdată nici chiar Hartmann.

(O explicaţie ştiinţifică este că Haşdeu şi-a amintit între timp câţi bani are şi a comunicat telepatic mediumilor să execute 23 bătăi).

„De la bătăile de picior ale mescioarei până la un paner sau coşuleţ, de piciorul căruia se agaţă un creion, era un pas. Aşezându-se sub coşuleţ, hârtia albă, creionul cel agăţat scrie cuvinte şi fraze întregi. S-a băgat apoi de seamă numărul persoanelor, care se aşezau lângă orice fel de mescioară, era uneori indiferent, precum nici contactul mâinilor între ele sau cu mescioara nu era totdeauna trebuincioas, un singur medium ajungând să învârtească prin ţinerea mâinilor chiar la o depărtare oarecare. În acest chip, ceea ce trebuia neapărat pentru învârtire, era un medium pus la o distanţă mică, aşa că mescioara sau altă unealtă analoagă să se afle oarecum sub înrâurirea atmosferei lui, sau – cum zic alţii – sub puterea lui fluidică; mai lămurit: lucru cel neînsufleţit să nu înceteze a fi un fel de apendice al pacientului celui inconştient, pe care-l sugestionează agentul conştient cel nevăzut. De aci iaraşi numai era decât un pas până la încercarea de scrisoare directă, asupra căreia ne vom opri o clipă.

„Atingem în treacăt faimoasele experimente ale baronului de Guldenstubbe, a cărui Pneumatologie pozitive, publicată în prima ediţie la 1857 şi reprodusă apoi la 1889, cuprinde o mulţime de specimene facsimilate de

scrisori, iscălituri şi semne, căpătate de-a dreptul de la spiritele răposaţilor, fără contactul vreunui medium, ci numai fiind de faţă Guldenstubbe, pe când creionul se mişca singur pe hârtie. Aşa, de exmplu, la 20 noiembre 1887, dinaintea generalului de Brewern, a principelui Schachowskoz şi a mai multor diplomaţi, se primi de la spiritul celebrului poet Puşkin următorul autograf, care însemnează ruseşte:

Credinţă.

Speranţă.

Iubire,

Puşkin,

scris întocmai cum scria poetul.

Nimeni nu s-a îndoit de onorabilitatea şi de buna credinţă a baronului de Guldenstubbe, a surorii sale care era, de asemenea, medium, şi a amicilor care luau parte la experimente; din nenorocire însă, ei toţi erau diletanţi, nu oameni de ştiinţă, astfel că nici operaţiunea, nici descrierea nu s-a făcut într-un chip cât de puţin metodic.

Altceva este doctorul Paul Gibier.

Foarte slab în istorie şi în filologie, în care se lasă a fi jucăria unui Jacolliot (v. Marillier în *Rev. Philos*. 1887, No. 4, p. 419), el este foarte tare în metodele de experimentare, în care se numără printre eleviii cei mai de frunte ai lui Pasteur. Puţin ne pasă, dar, că dr. Gibier nu ştie sanscrita, despre care vorbeşte alandala; lucru de căpetenie este că el ştie să experimenteze, ştie să opereze şi să descrie operaţiunea. Din acest punct de vedere, a treiea parte din *Le spiritisme*, anume *Partie expérimentale*, şi mai ales paragraful IV: *Ecriture spontanée*, este un document de o netăgăduită valoare ştiinţifică.

Dr. Gibier experimenta cu celebrul medium american Slade.

Din cele zece şedinţe descrise, să reproducem aci numai pe cea dintâi:

„La 29 aprilie 1886, la orele 11 dimineaţa, eu şi amicul meu A. Ne ducem la Slade. Eu luai cu mine mai multe plăci (ardoises), pe care le-am iscălit cu creionul albastru. Am inspectat odaia, am examinat masa şi mânecile lui Slade, l-am căutat sub haine, l-am descălţat. Apoi, după cererea lui Slade, am

scos din ghiozdanul pe care nu-l lăsasem o clipă, două plăci încadrate, din fabrica lui Faber, şi le-am pus, fiecare îndeosebi, pe masă. Slade ia un beţişor de scris pe placă, lung de 8-10 milimetri, îl rupe cu dinţii în două şi-l aşază pe una din plăci, la capătul opus iscăliturii mele. Apoi acoperă placa cu cealaltă, cu cu iscălitura înlăuntru; ia amândouă plăcile astfel unite şi le pune vertical pe antebraţul meu stâng. N-am pierdut din vedere niciuna din mişcările sale, precum nici plăcile mele. În momentul când Slade pleca plăcile ca să le pună vertical, s-a auzit înlăuntru alunecarea beţişorului în spaţiul dintre cele două suprafeţe încadrate. Odaia era bine luminată. Câte trei noi aveam mâinile pe masa goală: d. A. la dreapta mea, iar Slade la stânga mea. Eu urmăream cu ochii mâinile lui Sladeşi picioarele lui. Pe care el nu le ţinea sub masă. Văd foarte lămurit pe antebraţul meu stâng cele două plăci lipite una de alta şi ţinute cu mâna stângă a lui Slade. După 20 sau 30 de secunde, simt plăcile apăsându-mi cu putere antebraţul. Slade zice atunci că curentul trece prin braţul lui, şi se plânge că-l doare puţin. Câteva lovituri surde au răsunat în plăcile mele, şi mâna lui Slade a devenit ţeapănă. Deodată s-a auzit foarte lămurit scrierea. Mâna lui Slade era nemişcată, nu se mişca un singur deget. Ascult plăcile: nu putea fi nicio îndoială; înlăuntrul plăcilor scârţâia; auzul meu nu mă înşela: scriere, punctuaţie, de patru ori o liniuţă trasă. Scrierea era dintâi înceată, apoi după prima liniuţă a devenit mai repede, iar după a doua liniuţă din nou înceată."

Plăcile s-au dezlipit, şi pe una din ele s-a înfăţişat următoarea scrisoare, sau mai bine scrisori, englezeşte, nemţeşte şi franţuzeşte:

„Many spirits are present and will say few words to you. I am truly W. Clark. (Mai multe spirite sunt de faţă şi vor să vă spună câteva cuvinte. Sunt cu sinceritate W. Clark.)"

Mein theurer Her. Empfangen sie, mein Herr, mein herzlichsten Grüsse, John Stephens. (Scumpul meu domn, primeşte urările mele cordiale, John Stephens.)"

„En effet, votre idée est très bonne. Votre bien dévoué serviteur L. De M. (Într-adevăr, ideea d-tale e foarte bună. Al d-tale devotat serv L. De M.)".

„Dear sir, we all join in the above. (Scumpe domnule, noi toţi ne unim în cele de mai sus.)"

(Este nejustificată pledoria lui Haşdeu pentru autentificarea evenimentelor atribuite spiretelor. In ipostaza că manipularea plăcilor nu a fost

trucată, întreg acest experiment poate fi reprodus cu subiecţi hipotizaţi şi cu mesaje telepate).

„În acest experiment sunt două probe despre inconştienţa lui Slade:

1. S-a constatat cu siguranță că el nu știe deloc nemțește și franțuzește;
2. Comunicarea cea franţuzească: „votre idée est très bonne" răspundea la o cugetare a lui dr. Gibier, care, la începutul şedinţei, se gândise în sine: „dacă vom reuşi, voi scrie despre aceasta o carte." – ceva pe care el n-a spus-o nimănui şi pe care nu putea s-o ştie Slade.

Slade fiind inconştient, sugestia, dar, nu venea de la dânsul. Cu atât şi mai puţin de la dr.

Gibier, care în tot timpul operaţiunii nu se gândea decât la mâinile şi la picioarele lui Slade, dorind să descopere vreun truc din partea americanului, iar orice dare de conştiinţă aţintată anume asupra ideii care trebuie să fie sugerată. Cât priveşte pe d. A, el a luat parte abia la două din cele zece experimente, ş-apoi nu putea să cunoască nici dânsul cugetarea nerostită a lui dr. Gibier.

Deci, sugestia nu venea de la nici unul din cei trei întrupaţi.

(Nu era nevoie de un spirit pentru ca –o idee nerostită- să fie gândită telepatic simultan).

„O altă scrisoare între plăci, căpătată prin medium Egalinton în nişte împrejurări de control tot aşa de bine chibzuite, se poate vedea în facsimile la baronul du Prel (*Experimentalpsych*, 204), nemţeşte şi englezeşte, cu două feluri de slove de mână deosebită.

Pe plăcile lui Slade au scris trei agenţi: un englez, un neamţ şi un francez; adică trei conştiinţe străine se strecurară în intervalul operaţiunii prin Slade, care, în acelaşi timp, nu era adormit păstrându-şi conştiinţa sa personală şi dându-şi bine seama de curentul ce zicea că-i trece prin braţ. Câte conştiinţe dar avea Slade? Una singură conştiinţă a sa, căci celelalte trei nu erau ale lui, şi nici nu erau trei, ci închipuiau câte trei în supraorganismul lui Slade ceva inconştient unul, neatârnat de creierul cel trupesc, creier uni-conştient cu ambele sale emisfere, uni-conştient până şi atunci când una din emisfere ar fi inconştientă, căci uniconştienţa emisferei celei conştiente şi inconştienţa celeilalte ar face împreună 1+0=1. Chiar creierul întreg poate să devină inconştient, şi devine adesea, de câte ori pacientul adoarme pe deplin, dar bi-conştient sau tri-conştient el nu poate fi niciodată, ci numai uni-conştient.

Dr. Gibier n-a încercat o variantă a experimentelor sale. Dacă între plăci în loc de un beţişor s-ar fi pus două, e cu putinţă ca amândouă beţişoarele să fi scris în acelaşi timp, fiecare la un alt capăt al plăcii, după cum medium Mansfield (Aksakow, *Animismus*, 469) scria în acelaşi timp altceva cu mâna stângă şi altceva cu cea dreaptă. Dar şi-n acest caz, Slade ar fi avut tot una singură conştiinţă a sa, iar celelalte conştiinţe, conştiinţe ale agenţilor nevăzuţi, ori câte ar fi fost, nici erau ale lui, nici erau pentru el conştiinţe, nici erau numărate două-trei, ci alcătuiau un singur inconştient.

Starea de veghere, în care se afla Slade, nedormind, având o deplină conştiinţă a sa de cele ce se petreceau împrejur, şi totuşi fiind inconştient de aceea ce se scria prin mijlocirea lui pe placă, este o stare de veghere hipnotică, bine cunoascută şcolii de la Nancy. Iată cum o descrie dr. Liégeois (*De la sugestion hypnotique*, 60): „Pacientul nu înfăţişează nici cel mai mic semn de dormire. El are ochii deschişi, mişcări slobode, vorbeşte, umblă, se poartă ca toată lumea, ia parte la convorbire, răspunde la întâmpinări, discută, se arată adesea isteţ în ceea ce spune, pare a fi într-o stare cu totul obişnuită, afară de un singur punct."

(Deosebirile de comportament se datoresc faptului că sugestiile hipnotizorului sunt executate de subiect în stare somnambulica , stare în care subiectul are ochii deschişi, răspunde la întrebări...).

„În acest punct, hipnotizantul dr. Liégeois, ca şi Slade, este inconştient, rămânând foarte conştienţi amândoi în toate celelalte puncte.

Dar pe Slade îl hipnotizase nu dr. Liégeois, ci trei hipnotizori fără carne, fără oase, fără trup.

Trei hipnotizori, întocmai ca la săraca normandă de la Havre, pe care o hipnotizau pe rând în aceeaşi şedinţă dr. Gibert, Pierre Janet şi dr. Ochorowicy, învoiţi între dânşii de a lucra în înţelegere.

Cazul lui Slade intră dară de-a-ntregul în fenomenologia hipnotismului, cu unica deosebire că agenţii, factorii cei conştienţi, sunt aici nişte fiinţe despământenite: spirite.

Comunicările pe placă sunt tot ce poate fi mai *apla*, mai „terre à terre". Agenţii care le-au sugerat au fost, fără doar şi poate, nişte fiinţe foarte de rând. Dar ce să le facem! Şi printre cei destrupaţi cată să fie mulţi proşti, de vreme ce printre cei întrupaţi ei întocmesc o mare majoritate, ai cărei membri,

destrupându-se mâine-poimâine, prin această ieşire din trup nu vor deveni cu mult mai deştepţi.

Spiritele cele înalte n-au vrut să se împărtăşească lui Slade, şi nici dr. Gibier. De ce? – e treaba lor.

Un medium este mic sau confident al unui spirit, una din două; şi e lesne de înţeles că spiritele, ca şi noi cei întrupaţi, nu se împrietenesc cu toată lumea şi nu se încred în oricine.

Mediumitatea se întemeiază nu numai pe o însuşire fizică deosebită a pacientului, pe hipnotizabilitatea lui, dar şi pe iubire, pe simpatie, pe afinitate electivă între el şi între agent. O asemenea afinitate electivă între el şi între agent, „passion somnembulique", e cunoscută şi în hipnotism.

Pentru ca să-ţi vorbească un Leibnitz sau un Spinoza, trebuie să fii drag lui Spinoza sau lui Leibnitz, nu numai dumneata, care-i întrebi, dar şi medium, prin care primeşti răspunsul. Între agent şi între pacient cată să se înfiinţeze un raport, după cum magnetizorii, şi înfiinţarea unui asemenea „raport" nu e tocmai lesne.

Cu toate acestea, chiar printre comunicările cele anomice sau pseudomice, căpătate de către Eugène Nus şi de către baronul de Guldenstubbe, unele sunt departe de a fi proaste.

Iată două-trei specimene:

„Dorul mai mult sau mai puţin viu este drumul de fier care duce spiritele prin cugetare la ceea ce le sunt dragi, iar cugetarea unui spirit este el însuşi" (Guldenstubbe, 187)

„Credinţa în nemurire este o aurora, care în lumea aceasta precede soarelui din lumea cealaltă" (ibidem. 285).

„Dumnezeu este iubire; cum, dară, omule, vei putea tu să-l defineşti?" (ibidem, 269).

„Imitaţia este o punte aruncată de la cunoscut spre necunoscut, de la finit spre infinit" .

,,Şi să nu uităm că un spirit, când el spune acestea, le spune ex-prompt, fără pregătire, fără a face literatură, fără a ciopli fraza, aşa cum un Schopenhauer şi moraliştii francezi îşi ciopleau aforismele şi maximele, aşa cum eu însumi mă silesc a-mi stiliza ceea ce scriu acuma: ba mai ştergând, ba mai

adăugând, totdeauna nesigur de voi fi brodit cuvântul cel mai potrivit pentru a-mi înveşmânta cugetarea.

Dar încă o dată, nu este vorba de spiritul spiritului care ni se înfăţişează prin masă sau printre plăci, ci este vorba de realitatea lui. Când spiritul lui Hartmann – căci şi Hartmann o să devină spirit într-o zi – îmi va spune prin masă sau printre plăci una singură din năzdrăvăniile de care e plină cartea sa *Die Geisterhypothese des Spiritismus*; când îmi va spune de pildă (op.cit., p. 39), că este cu putinţă ca un om în momentul când moare, înainte de a-şi da sufletul, să trimită o lungă cugetare a sa în depărtare la un medium nehipnotizat, „non intrancé", care cugetare să stea nesimţită cinci ceasuri în creierul cel conştient al lui medium după ce murise deja trimiţătorul, şi apoi peste cinci ceasuri medium s-o scrie automatic, adică: „une longue suggestion mentale à grande distance et à echéance fixe à la fois sur un sujet en parfait état de veille", ceea ce nici un hipnotizor şi nici un magnetizor n-a cutezat măcar să viseze până acuma; când îmi va spune una din acestea numai şi numai din tristul amor propriu de a nu veni să recunoască nemurirea după ce o tăgăduise odată, atunci eu voi zice: „ce deşănţate mai sunt unele spirite!", dar până şi deşănţarea va dovedi că spiritul lui Hartmann n-a murit, de vreme ce deşănţează şi după moarte".

(Faptul că spritele comunică numai cu hipnotizori şi mediumii somnambulizaţi ne îndreptăţesc să credem că nu există spirite, ci fenomene hipnozice spiritiste).

Fenomenele spiritiste prin masă, prin scrisoare directă ca la Guldenstubbe, prin plăci ca la dr. Gibier, se deosebesc de fenomenele hipnotice cele obişnuite într-un singur lucru: aci, ca şi acolo, este o sugestie; aci că şi acolo, agent conştient – agent întrupat în hipnotism şi destrupat în spiritism; aci, ca şi acolo este un medium inconştient; dar în hipnotism sugestia se opreşte asupra unui medium, pe când în fenomenele spiritiste, ca cele de mai sus, ea se prelungeşte sau poate prelungi prin medium asupra unor obiecte neînsufleţite puse la o depărtare oarecare: masă, hârtie, placă... Însă nici această trăsătură de deosebire nu este streină unor forme ale somnambulismului provocat.

Horace Pelletier urmăreşte de un şir de ani nişte experimente magnetice, care – fiind date aceleaşi condiţii în care operează el- sunt verificate de către oricine, anume fenomenul: cum un agent conştient, adică magnetizorul, prin mijlocul unui medium, adică al unei fiinţe puse în stare de inconştienţă, poate să transmită unui lucru neînsufleţit, fără a-l atinge trupeşte o însufleţire momentană, o aparenţă perfectă de ceva viu.

Un exemplu:

Se ştie că şarpele când priveşte de jos de la rădăcina unui arbore, la o vrabie, care şade deasupra-i pe o creangă, păsărica începe a ameţi, îşi pierde cumpătul şi cade în gura şarpelui.

Pelletier reproduce aproape întocmai această scenă printr-o pseudo-şarpe şi o pseudo-vrabie, adică: pe de o parte un şarpe făcut din cilindre umplute cu măduvă de soc şi prin care e petrecută o aţă, cilindrele fiind din ce în ce mai mici acolo unde se închipuieşte coada, iar la capătul opus se agaţă un fel de cap de şarpe cu gura deschisă; pe de altă parte, o păpuşică de vrabie, din carton bunăoară. Vrăbioara e aşezată pe o mescioară la o depărtare de cinci centimentri de şarpe. Un medium, un „sensitiv", cum îi zice Pelletier, un om în stare de somnambulism sau inconştient, ţine o mână întinsă deasupra şarpelui şi a vrabiei. Pelletier dictează atunci sugestia, care se şi îndeplineşte treptat: „vrabia se mişcă, pare a se feri de punctul de unde se află şarpele, se pleacă spre dreapta, apoi spre stânga, se vede o sfială, în sfârşit înaintează doi centimetri spre şarpele care o aşteaptă nemişcat, încă un centimetru, doi, şi cade în gura şarpelui, adică o atinge cu ciocul" (*Révue Spirite*, 1889, p. 183).

Între vrabia cea de carton şi între mâna inconştietului nu este o atingere, după cum poate să nu fie între baronul de Guldenstubbe şi între hârtia pe care creionul scrie din partea lui Puşkin, după cum nu este între degetele lui Slade şi între beţişorul care zgârie o placă acoperită. Nu este un contact direct, ci numai o apropiere foarte mare, o acţiune dinamică extraperiferică care ajunge pentru ca acea vrabie, acel creion, acel beţişor să fie înrâurite de medium, iar acesta, la rândul său, se supune orbeşte sugestiei. Sugestia însă pleacă totdeauna de la un conştient, numai de la un conştient poate să plece, de la un inconştient niciodată – niciodată. Orice sugestie este o sumă de idei, un număr concret, adică 3; pentru ca sugestia adică 3, să treacă în medium, trebuie ca la un medium, în locul unde trece ea, să afle atunci un zero de idei, adică o desăvârşită inconştientă, căci dindată ce nu va fi zero ci 2, se va face 5, nu 3, prin urmare sugestia nu se va împlini. În cazul de faţă sugestionează Pelletier, care ştie limpede cuvânt cu cuvânt tot ce dictează, adică 3, pe când somnambulul care-i serveşte drept medium nu ştie nimic, adică zero. În lui Slade, în cazul lui Guldenstubbe, sugestionează un agent, de asemenea, conştient, poate şi mai conştient, dar, destrupat, care iarăşi îşi dă bine seamă de 3, pe când conştiinţa lui Guldenstubbe şi a lui Slade e scăzută la zero faţă cu sugestia.

Învârtirea mesei şi scrierea între plăci – despre experimentele lui Guldenstubbe numai vorbim, ele având nevoie de o verificare metodică – sunt nişte mijloace inferioare de comunicările spiritiste, miljoace care aţâţă curiozitatea şi stârnesc mirarea celor gură-cască, mijloace aşa zicând de bâlci, până la care spiritele cele înalte nu se prea pogoară şi prin care nici mintea celor întrupaţi nu se prea luminează, nici inima lor nu se prea încălzeşte. Mijloacele spiritiste cele adevărat superioare sunt:

1. Inspiraţia propriu-zisă;
2. Scrisoarea automatică.

Fiică-mea vorbind într-un loc la a treia persoană despre sine însăşi, zice (*Bourgeons d'Avril*, p. XXV); „... sa plume trottait, trottait sur le papler. Elle avait l'inspiration ardente et vive. Elle n'écrivait que lorsque l'inspiraţion lui venait, l'àme pleine de son sujet, en proie du dieu, disait-elle... (condeiul ei tropăia, tropăia pe hârtie. Ea avea o inspiraţie aprinsă şi vie. Ea scria numai atunci când îi venea inspiraţie, cu inima plină de subiectul ei, pradă a zeului – zicea dânsa...)".

Locuţiunea „en proie au dieu". „pradă a zeului", eu am căutat-o în zadar prin dicţionare. Se poate ca Littré s-o fi scăpat din vedere. Se poate iarăşi ca fiica-mea să o fi croit ea însăşi pentru a exprima cu energie ceea ce înţelegea Socrate prin „demon", „o Δαίμων", adică un spirit care, nevăzut pentru ochii trupului, ne iubeşte, ne ajută şi ne povăţuieşte în lucrările noastre. Vechii greci ziceau în acest înţeles 'ένθεος, „cu zeul în lăuntru".

Inspiraţia este treapta cea mai înaltă a comunicărilor spiritiste, dar tocmai de aceea e cea mai puţin fenomenală.

Oricine poate să o tăgăduiască.

Cel inspirat crede adesea din inimă curată că el lucrează prin propriul său geniu, fără nici un prinos din afară, căci nu află nici o dovadă de un asemenea prinos. Chiar însă dacă simte şi ştie bine el însuşi că opera i se datorează în mare parte unui amic din altă lume, chiar dacă o dată o mărturiseşte pe faţă ca Socrate, alţii nu vor ei să-l creadă, şi-i răspund râzând că şi-o închipuieşte, căci – încă o dată – lipseşte o dovadă. Edison, foarte spiritist, spune fără sfială că spiritele i-au inspirat sublimele sale invenţii; dar cine îl crede?

Louis Figuier (*Le lendemain de la mort*, 1889, p. 196) are o idee de tot nouă, care merită a fi urmărită şi prin care se va completa odată criticismul

biografic-literar al lui Taine şi al lui Brendes: „S-a băgat de seamă - zice el – că artiştii, scriitorii, cugetătorii, după ce pierd o fiinţă iubită, îşi simţesc mărindu-se facultăţile lor, inspiraţiile, talentele. S-ar părea că aplecările intelectuale ale celui pierdut vin de a se adăuga la propriele lor aplecări şi sporesc geniul lor."

În această privinţă, eu unul sunt de a putea da o probă chiar fenomenală, care la început precum veţi vedea, are aerul de a fi o simplă încredinţare a mea, şi apoi deodată capătă pe neaşteptate o întărire curat experimentală.

Măcar că din copilărie îmi plăcea a învăţa multe limbi, o făceam însă mai cu seamă pentru a putea citi în texte originale fântânile istorice, căci nu lingvistica mă preocupa în specie, ci istoria, şi anume istoria într-o direcţie mai mult arheologică.

Cele dintâi scrieri ale mele: *Analise literare*, *Luca Stroici*, *Portretul lui Ţepeş*, *Ion cel Cumplit*, *Istoria Toleranţei*, *Archiva istorică*, *Istoria critică* primele 2 făscioare din prima ediţie, tot ce am scris înainte de 1873, afară de politică şi de literatură, sunt lucrări istorice.

La 9 noiembrie 1872 moare, în Hotin, tatăl meu Alexandru[3], care ştia temeinic peste 10 limbi şi, pe lângă o întinsă cultură filosofică în şcoala lui Schelling şi Görres, căpătase în şcoala lui Grimm o nespusă iubire anume pentru lingvistică.

Visul său de aur era de a vedea odată un mare dicţionar ştiinţific al limbii române.

Cu trei ani înainte de moarte, deja foarte suferind, el atrăsese atenţia Academiei Române asupra vechilor dicţionare slavo-româneşti, care se găsesc în Rusia (*Analele Acad. Rom*., t. I, p. 203, şedinţa din 2 august 1869).

Prima ediţie din a mea *Istorie critică* se reproducea în făscioare după textul publicat mai întâi periodic în *Columna lui Traian*. Iau, dar, *Columna lui Traian* pe 1 decembrie 1872, adică pentru întreaga lună noiembrie, în cursul căreia murise tatăl meu; şi ce văd?

---

[3] În notiţa biografică publicată în *Chevalerie par Julie Hasdeu*, p. 259, s-a pus din greşeală dată „1874". Moartea lui tatăl-meu a fost anunţată în *Columna lui Traian*, 1873, no.3 (1 februarie).

Istoria critică ajunsese atunci până la p. 221 (§ 32) după a doua ediţie.

Tot restul s-a scris în urmă, deja după moartea lui tată-meu.

Ei bine, să-şi arunce ochii oricine asupra *Istoriei critice*, şi se va încredinţa că până la pag. 221 ea este prea puţin lingvistică, aproape nicidecum, mărginindu-se în istoria din punctul de vedere arheologic, pe când de la pag. 224 se începe lingvistică, în sfârşit numai lingvistică.

Apoi, deodată, nu ştiu ce mă împinge a părăsi cu desăvârşire studiile curat istorice şi a mă da numai celor lingvistice.

Astfel, la 1875, eu deschid la Universitatea din Bucureşti un curs de Filologie comparativă. De aici înainte până la *Cuvente den bătrâni*, până *Etymologicum magnum*, lingvistica mă înghite.

Fost-a aceasta un îndemn postum de la tată-meu, al cărui spirit dorea să-şi realizeze planul unui mare dicţionar al limbii române?

Eu nu o ştiam deloc atunci şi nici măcar nu o bănuiam, dar totuşi simţeam un *ce* pe care nu îl simţisem în timpul studiilor mele istorice.

Şi aci chem martori pe profesorii I. Bianu şi Lazăr Şăineanu, care – interesându-se mult de mersul *Etymologicului* – de câteori mă întrebau: cum de am găsit eu o etimologie cutare sau cutare foarte grea a unui cuvânt, le-am răspuns sistematic, nu o dată, ci de zeci de ori, şi această înainte de reposarea şi chiar de boala fiicei mele: „nu ştiu, n-am găsit-o eu, e cineva nevăzut care mă ajută."

Până aci însă existenţa acelui „cineva nevăzut" nu este dovedită, şi cu atât mai puţin e dovedită, identitatea lui cu tată-meu. Este o încredinţare a mea, o simplă afirmaţie. Oricine poate să-mi răspundă că între încetarea din viaţă a părintelui meu şi între trecerea mea la lingvistică este o coincidenţă, o întâmplare, un hazard.

Hazard o asemenea schimbare a firii mele într-o altă fire în cursul lui noiembrie 1872 între paginele 221-224 din *Istoria critică*!

Dar iată că sosim la probă, dobândită în nişte astfel de împrejurări, încât orice minte nepărtinitoare va recunoaşte că este o probă decisivă, mai decisivă, decât chiar acelea pe care Societatea psihică engleză din London şi excelenţă Revistă psichică a dr. Dariex din Paris le publică despre cazuri de telepatie.

Aveam o şedinţă spiritistă la 13 noiembrie 1890, nu seara, nici noaptea, ci pe la 10 ore dimineaţa.

Erau faţă dr. D. Steiner, profesor Bonifaciu Florescu şi profesorul Th. Speranţă, iar ca medium servea V.Cosmovici. Dacă nu mă înşel, tocmai la acea şedinţă, dr. Steiner adusese pe consulu l general austro-ungar, dr. Steiner adusese pe consulul general austro-maghiar, dl. Cavaler de Suzzara.

Menţionez numele proprii întregi, căci maniera dr. Gibier de a pune numai iniţialele mi se pare a fi insultătoare pentru martori: un om cinstit nu se sfieşte niciodată a fi zis pe nume, iar cu oamenii necinstiţi nu trebuie să avem a face.

În acea şedinţă dar eu primesc deodată de la tatăl meu următoarea comunicare în ruseşte pe care o dau în facsimile:

Adică:

„În calitate de ultim descendinte al familiei, tu eşti dator a continua tezaurul limbii moldoveneşti: Etimologicum, etc.”

Acum următoare observaţii:

1. Afară de mine şi de medium, asistau la şedinţă alte patru persoane, între care un doctor în
filosofie, un licenţiat în litere, un doctor în medicină şi un diplomat. Apoi a doua zi, originalul scrisorii a fost arătat profesorului I. Bianu şi d-lui Zamfir Arbore, acesta din urmă scriind ruseşte.

(Era de aşteptat ca Haşdeu să ne spună dacă asistenţii, oameni de ştiinţă, erau tipuri sugestibile, hipnotizabile sau hipnotizori).

„Comunicarea se începea franţuzeşte din partea fiicei mele şi cu slova ei: „Attends. Il arrive. Le voilà.” Urma apoi, printr-o neîntreruptă schimbare de limbă şi de litere, textul cel rusesc. După aceea, mai departe, scrie iaraşi franţuzeşte fie-mea, schimbându-se din nou literele şi limba, fără ca mişcarea mâinii lui medium să se fi întrerupt o singură dată.

(Medium scria dar mişcările mâinii erau halucinate de Haşdeu şi transmise telepatic. Uneori intervine direct să schimbe rândul... – observaţie ce exclude existenţa spiritului).

„În zilele precedente, eu mă gândisem adesea la tată-meu, dar pentru ceva cu totul neliterar, şi anume: cum aş putea face să-mi vând mai

curând moşia părintească din Basarabia, - ceea ce, negreşit nu are nici o legătură cu dicţionarul limbii române.
În octombrie şi în noiembrie, eu nu am lucrat aproape deloc la *Etymologicum*, şi mă pregăteam chiar a renunţa la această publicaţiune, ceea ce însă o ştiam numai eu, nici unul din cei de faţă la şedinţă, şi ceea ce chiar în cugetarea mea nu avea a face întru nimic tatăl meu.

2. Ca basarabenii, în genere, întrucât sunt crescuţi în şcolile ruseşti, tatăl meu, cât timp era în viaţă, îmi scria totdeauna ruseşte, ceea ce nu ştia şi nu putea să ştie nici medium Cosmovici, nici ceilalţi, căci eu nu am spus-o niciodată nimănui.

3. Iarăşi ca basarabenii, în genere, tatăl meu nu zicea niciodată „limba românească", ci numai „limba *moldovenească*", „ştiu *moldoveneşte*", „vorbesc *moldoveneşte*", ceea ce uitasem eu însumi şi mi-am adus-o aminte numai la citirea comunicării de mai sus.

4. Comunicarea e scrisă cu o cursivă rusească foarte iute, în care literele nu seamănă cu cele de tipar şi se deosebesc de scrisoarea cea obişnuită a lui tată-meu mai mult numai prin aceea că sunt mari şi neîngrijite, pe când tatăl meu scria foarte mărunt şi încet; dar prima literă capitală В, apoi minusculele к, ъ, я, л, р,т etc., sunt tocmai cum le făcea tată-meu, din manuscriptele căruia reproduc aci un specimen ruseşte şi româneşte cu cirilică, mărit prin fotografie:

5. Să luaţi pe cineva care nu cunoaşte un alfabet, bunăoară cel rusesc sau cel grecesc, şi să vă încercaţi a scrie greceşte sau ruseşte cu mâna lui, conducându-o înşivă. Dacă mâna e mlădioasă şi se lasă uşor a fi condusă, scrisoarea va înfăţişa în întregul ei trăsurile proprii conducătorului, dar o mână străină, fiind tot străină, fiind vie prin sineşi, ş-apoi mai fiind şi nedeprinsă cu combinaţiile grafice ale acelui alfabet, e peste putinţă ca pe ici, pe colea vreo liniuţă să nu iasă ceva mai lungă, alta ceva mai scurtă, iar literele cele complicate să nu se încurce. Tocmai aceasta, însă, dovedeşte că mâna scriitorului e condusă de altcineva, iar nu scrie ea însăşi de la sine litere învăţate.

(Acel altcineva nu e spiritul... ci sugestiile telepate transmise de Haşdeu).

6. „ Tatăl meu ţinea foarte mult la genealogia, la stema nobilitară, la vechimea boierească a neamului Haşdeu, şi aceasta nu din deşertăciune, ci numai din principul: „Noblesse oblige". De aici el îmi impune a merge înainte cu *Etymologicul*, nu ca o lucrare personală din parte-mi, ci ca o datorie „a

ultimului descedinte al familiei". Această împrejurare, la care eu unul, trăind într-un mijloc unde boierii – cei mai mulţi – nu sunt deloc boieri, încetasem de ani îndelungaţi de a mă gândi, nu putea fi cunoscută nimănui dintre cei de faţă.

7. Admiratorul lui *Thesaurus linguae graecae* de Henricus Stephanus, tatăl meu numea totdeauna un mare dicţionar „Tezaur", şi a tradus această idee prin o vorbă pe care eu o uitasem.

8. Cosmovici, român neaoş din Moldova, a cărui familie şi-a agăţat un *vici* în loc de „Cosma", nu numai că nu ştie nici cuvânt ruseşte, dar nu cunoaşte nici măcar chirilica românească, pe când comunicarea de mai sus este scrisă într-o rusească literară perfectă, cum scria tatăl meu.

9. În timpul comunicării, după cum o vedeau cel de faţă, eu mă ţineam tăcut la spatele lui Cosmovici şi-i mutam mâna când vedeam că scrisul ajunge la marginea hârtiei, din care cauză unele silabe şi litere finale sunt rupte în două, căci mâna lui medium nu înceta de a mişca nervos creionul chiar în aer în clipa mutării.

10. Însuşi Cosmovici era de tot adormit când scria, cu ochii închişi, stând în picioare, cu capul întors sus spre stânga de la hârtie, primind sugestia în modul cel mai inconştient, dar o sugestie nu de la vreunul din cei întrupaţi. Dr. Steiner, care de ani întregi se ocupă în specie cu hipnotismul, constatase că medium era în stare de catalepsie.
(Noi considerăm scrierea automatizată o dovadă că scrisoarea a fost dictată de hipnotizor care, de regulă, scrie fără să urmărească atent cum trasează fiecare literă)
11. „Când scrisul s-a oprit, noi am deşteptat pe Cosmovici, care se simţea foarte obosit, se plângea de durere de cap, avea ochii congestionaţi, şi apoi s-a speriat el însuşi că a scris ruseşte.
Spiritul tatălui meu demonstra, dară, de astădată prin fenomenul cel pipăit al scrisorii automatice, cum că dânsul anume a fost acela care la 1873 mă făcuse, prin inspiraţie, a părăsi istoria şi a mă apuca de lingvistică.

Inspiraţia era ceva nedovedit; scrisoarea automatică este o dovadă, şi o dovadă care, fiind dată în cele patrusprezece condiţii de mai sus, rezista oricărei răstălmăciri nespiritiste.

Asemenea probe, neapărat, sunt foarte rare. Îndeobşte limba comunicării este cunoscută mediumului, cunoscută mai mult sau mai puţin, şi totodată împrejurările comunicării îi pot fi mai mult sau mai puţin cunoscute;

dar, oricum ar fi, din dată ce medium e inconştient, este o sugestie la mijloc, şi din dată ce această sugestie nu poate veni de la nici unul din cei întrupaţi, ea vine de la conştiinţa unui agent destrupat, rămânând numai a se controla individualitatea agentului, adică: când iscălitura sună „Platone", să fie oare în adevăr Platone?

Într-o zi, lui Allan Kardec îi vine pofta de a vorbi cu Apostolul Pavel.

Aceasta este un punct foarte însemnat, poate cel mai însemnat în scrisoarea automatică.

Ce are a face Apostolul Pavel cu Allan Kardec?

Iubitu-s-au ei vreodată? Cunoscutu-s-au cel puţin? Este vreun temei de a crede într-o simpatie reciprocă?

Înţelegem ca un spirit superior să se comunice unui pământean care şi-a jertfit cu râvnă şi cu patimă o parte a vieţii studiului operelor acelui spirit superior.

Spiritul lui Shakespeare, de exemplu, nu poate să nu iubească pe August Schlegel.

Dar, atunci apostolul Pavel s-ar fi împărtăşit lui Baur, lui Godeau, lui Lange, lui Parson, lui Usteri, atâtor alţi „paulişti", care ştiu totodată ştiau şi evreieşte, iar nicidecum lui Allan Kardec.

Poate să fie cineva foarte spiritist, şi totuşi să râdă de asemenea evocări; iar când nu este spiritist, atunci ele îl împiedică de a deveni, îl alungă, îl resping aşa-zicând de la uşă prin lipsa lor de seriozitate.

Allan Kardec evocă, dară, pe Apostolul Pavel şi primeşte o scrisoare automatică în franţuzeşte, în care se spun în stil evanghelic nişte lucruri destul de frumoase despre iertarea celor păcătoşi, şi apoi iscălitura: „Paul Apôtre" (*Livre des Esprits*, ed. 32, p. 436).

Comunicarea este de la un spirit; poate chiar de la un spirit superior; dar nu şi iscălitura.

Comunicarea şi iscălitura sunt ambele sugerate, însă sugerate pe căi deosebite.

Cum aşa?

Când un medium evocă pe Apostolul Pavel, el mai întâi se gândeşte conştient la Apostolul Pavel, astfel că numele „apostol" este pentru dânsul o

autosugestie, făcută –ca orice sugestie - într-un mod conştient. După aceea, ca medium, el primeşte inconştient o sugestie de la un spirit, de la spiritul X, scriind-o automatic întreagă, şi apoi la sfârşit, executând inconştient propria sa sugestie cea conştientă, iscăleşte „Paul Apôtre”.

Aici nu conştiinţa spiritului celui destrupat minte, ci minte foarte nevinovat conştiinţa lui medium, care evocând anume pe Apostolul Pavel, s-a sugestionat el însuşi prin aceasta, şi nu poate să zică că n-a evocat pe apostolul Pavel.

Autosugestia cea conştientă era: „voi primi acum o comunicare iscălită de Apostolul Pavel”. Autosugestia fiind făcută, iscălitura nu putea să lipsească la locul său obişnuit, adică la sfârşitul scrisorii după tipicul modern, măcar că cei vechi iscăleau în capul scrisorii.

(Faptul că iscălitura este dictată, nu de un spirit, ci de hipnotizorul care conduce telepatic mâna mediumului, dovedeşte că şi textul scrisorilor, limba, ortografia scrisului, automatizarea scrierii... sunt opera hipnotizorului).

Victorien Sardou este nu numai un renumit scriitor dramatic, dar şi un minunat medium desenator. Într-o zi el se gândeşte conştient la Bernard, Palissy, ş-apoi mâna-i desenează inconştient o faţadă de toată frumuseţea.

Desenul este transmis de un spirit X; iscălitura însă rezultă inconştient din autosugestia cea conştientă a lui însuşi Victorien Sardou.

Când pentru întâia dată, pe la începutul anului trecut, eu pusei mâna pe cărţile lui Allan Kardec, două lucruri m-au izbit într-un mod neplăcut:

1. Comunicări iscălite tam-nesam de Platon, de Sf. Augustin, de Jeanne d’Arc, de Pascal, de Napoleon, mai ales de regele Ludovic IX, subscris totdeauna „Saint Louis”, mai în sfârşit de o mulţime de spirite cu care Allan Kardec, până la probă contrară, nu avea a face nici în clin, nici în mânecă.

2. Oare acest om nu avusese un tată? O mamă? Un prieten? O amică? Cum de nu i-a scris nimic nici unul tocmai din aceştia? Cum de nu i-a scris nimic măcar celebrul pedagog Pestalozzi, de la care învăţase carte şi care se zice că-l iubise foarte mult? Părinţii lui Allan Kardec puteau să fi fost oameni inculţi; ei, iubirea omului celui mai incult, destul să fie iubire, vorbeşte totdeauna mai frumos decât gura unui geniu care nu te bagă în seamă.

Dacă se mărginea a publica comunicări de la Pestalozzi, iscălite sau neiscălite, dar în

Limba lui Pestalozzi, cu ideile lui Pestalozzi, cu particularităţi individuale caracteristice lui Pestalozzi, toate acestea necunoscute lui medium prin care s-a dobândit scrisoarea cea automatică, Allan Kardec de demult ar fi înlăturat singura parte adevărat ridicolă a spiritismului, mai corect a kardecismului: corespondenţa celui dintâi venit cu toate ilustraţiile istoriei universale, cu acele ilustraţii de la care omul se aşteaptă de a auzi numai lucruri sublime, deşi în faptă – fie zis între noi – de nouzeci şi nouă de ori dintr-o sută vorbeau şi ei ca toată lumea.

Încă o dată, iscălitura se datoreşte totdeauna sau aproape totdeauna autosugestiei lui medium, afară numai de cazul când ea reproduce întocmai modul cum subscria răposatul, şi atunci pe de o parte se constată identitatea caracterelor, iar pe de alta se cercetează dacă medium cunoştea mai dinainte de undeva acea subscriere, sau numai în treacăt va fi avut prilej de a o vedea, sau n-o cunoştea nicidecum, - puncturi de control în studiul oricărui fenomen, nestricăcioase chiar atunci când sunt de prisos.

Un spiritist serios nu va căuta, dar, niciodată, fie el însuşi, fie printr-un medium, de a primi împărtăşiri decât numai de la ai săi, mari sau mici, cum vor fi fost şi ei. Dacă însă vreun alt spirit, afară din cercul celor iubiţi, va vrea de la sine să i se comunice atunci îi va da în acelaşi timp şi dovezi de identitate, dovezi nu prin iscălitura alde „Paul Apôtre”. Scrisoarea cea rusească a lui tată-meu nu este iscălită; dar rugăm pe Hartmann, pe Pierre Jannet, pe Lombroso, pe Preyer, pe toţi protivnicii nemuririi individuale s-o înţeleagă altfel decât prin spiritism.

Să ne întrebăm acuma: inspiraţia de a scrie ceva anume şi scrisoarea automatică există ele şi în hipnotism?

Inspiraţia, care se deosebeşte de sugestie mai ales prin lipsa de caracter poruncitor, nu e străină hipnotismului. Profesorul Gurney a experimentat-o într-un mod foarte ingenios. Punând pe un subiect în stare somnambulică, el îşi povestea o istorie, apoi îl deştepta. Deşteptându-se, hipnotizatul nu ştia nimic din istoria cea povestită, cu desăvârşire nimic; dar dacă se apucă a scrie, el o scria acea istorie întreagă, şi citind-o apoi, era sigur că este din capul lui.

Mai obişnuită însă în hipnotism este dictarea verbală, sugestia de a scrie aşa şi aşa, care corespunde scrisorii automatice din spiritism. Hipnotizatul este atât de inconştient de ceea ce scrie, încât e în puterea hipnotizorului de a-l face să se compromită el însuşi cu propria sa mână. Această chestiune a fost cercetată cu tot dinadinsul de dr. Liégeois în memoriul său din 1884. Un singur

exemplu de acolo. Dr. Liégeois hipnotizează o domnişoară, apoi îi zice: ,, -Ştii că ţi-am împrumutat 500 de franci; să-mi faci o chitanţă. – Dar, d-le, eu nu-ţi datorez nimic. –D-şoară, ţi-am dat banii chiar aici, în suluri de câte 20 franci..." Domnişoara stă pe gânduri, caută să-şi aducă aminte, se încredinţează prin lucrarea sugestiei că aşa este şi scrie chitanţa. Deşteptându-se, ea citeşte, vede că-i scris de dânsa, dar de ce şi când şi cum – habar n-are.

În hipnotism, însă, toate acestea se petrec prin sugestie orală, nu prin sugestia mentală ca în spiritism, şi tocmai în această împrejurare se cuprinde una din dovezile cele mai zdrobitoare contra antispiritiştilor, cărora n-avem decât a le zice: dacă d-voastră credeţi că e cu putinţă ca vreunul din cei întrupaţi să fi sugerat mental lui medium o scrisoare automatică, luaţi atunci pe cei mai vestiţi hipnotizori şi magnetizori, şi încercaţi de vor fi ei în stare printr-o sugestie mentală, nu orală, să facă pe un hipnotizat sau magnetizat a scrie numai zece cuvinte. Zic „numai zece cuvinte", pe când în spiritism scrisorile automatice sunt uneori de zece pagini.

(Explicaţia lui Haşdeu e adevărată în privinţa limitelor sugestiilor orale hipnozice. Ele se deplasează prin onde bio-electrice prin firele nervoase din corp. In afara corpului se deplasează sugestiile cu mesaje telepate, purtate de onde electro-magnetice. Ele conduc mâna mediumului care scrie).

„Nu vor scrie. E peste putinţă. Nici vor scrie, nici măcar nu vor desemna prin sugestie mentală decât cel mult vreo figură foarte simplă, câteva linii informe, mai adesea şi acelea ghicite d-abia pe jumătate (*Phantásms of the living*, I 39-48).

Până acum cea mai bună lucrare asupra sugestiei mentale este fără îndoială cartea dr. Ochorowicz; cea mai bună ca adunare de fapte, căci altfel ca teorie este mai mult o încurcătură, pe care însuşi autorul (ed. 2, p. 527) o încheie prin nostima mărturisire că a vorbit numai doară ca să tacă: „ on fait ce qu'on peut, pour ne pas avoir l'air bête devant un phénomène qui renverse toutes les notions phsyiologiques.". Ca adunare de fapte însă, ca o condică de experimente vechi şi noi, ceva mai bun nu se găseşte deocamdată. Ei bine, la dr. Ochorowicz nu ne întâmpină nici un singur caz de scrisoare automatică sugerată mental. În hipnotism sau în magnetism pacientul poate să scrie numai şi numai când îi spui din gură: scrie aşa şi aşa, adică prin sugestie orală, nu prin cea mentală: cugetată fără a fi spusă.

(Atât sugestiile comunicate oral, cât şi cele –mentale- sunt recepţionate de medium când e halucinat hipnozic, dar întrucâtva diferit. Prin

telepatie se transmit mai ales mişcările şi trăirile afective care sunt dificil de verbalizat).

„Baronul du Prel a făcut în această privinţă o minunată încercare (*Experimentalpsychologie*, 11). Având la îndemână o pacientă foarte senzitivă, numită Lina, şi pe un hipnotizor puternic, dr. De Notzing, el a operat în următorul chip. Dintâi a formulat în scris într-o altă odaie sugestia că Lina trebuie să scrie cu creionul roşu cuvintele „Bună seara" (Guten Abend) şi să iscălească apoi cu creionul albastru. De aici, reintrând în salonul unde se aflau Lina şi dr. de Notzing, el a dat acestuia notiţa. Hipnotizorul a citit-o şi, prin concentrare mentală, fără vorbi, a transmis Linei sugestia. Ce a făcut atunci Lina? După multă nedumerire, ea scrise cu creionul roşu „Bună noapte" (Gute Nacht) şi a iscălit cu creionul albastru „Lina". Prin urmare, în hipnotism, când adică agentul este o fiinţă întrupată, sugestia mentală nu izbutise să facă pe pacient a scrie nu numai pagini întregi fără nici o şovăire, dar nici măcar două cuvinte, căci în loc de „Guten Abend", Lina a scris „Gute Nacht". Ea a înţeles într-un mod apropiat d-abia ideea celor două cuvinte, şi erau numai două cuvinte în joc!

(Insuccesul în comunicarea sugestiilor verbale e cauzat de faptul că mesajele hipnozice se deosebesc energetic de mesajele telepate).

„Scrisoarea automatică prin sugestie mentală nu este, dară, cu putinţă decât atunci când sugerează o fiinţă nepipăită. Cei pipăiţi, fie dr. Ochorowicz, fie dr. de Notzing, fie Donato, fie orişicine, se vor poticni totdeauna pe această cale, dobândind maximum un „Gute Nacht" când se aşteaptă la un „Guten Abend".

(Tocmai această concluzie finală evidenţiază eroarea interpretării dificultăţilor în transmiterea sugestiilor neverbale. Descrierea trasării literelor unui cuvânt este dificilă când persoanele respective şi-au automatizat aşa de mult scrisul, încât mişcările mâinii sunt automatizate).

VI.2. APRECIERI FINALE DESPRE VIZIUNEA SPIRITISTA A LUI HASDEU

Titlul lucrării „Hipnotism în spiritism" e semnificativ pentru cercetarea ştiinţifică a spiritismului pe baza sugestiilor hipnozice şi mesajelor telepate. De fapt, B.P. Haşdeu este recunoscut, pe plan mondial, prin contribuţia adusă la explicarea ştiinţifică a fenomenelor spiritiste. Desigur, insuficienţa faptelor despre manifestările spiritelor nu este o piedică în fundamentarea spiritologiei ca ştiinţă. Si cosmologia este într-o situaţie similară (44). Se bazează pe postulate care se impun ca adevăruri absolute fără

confirmări directe. De exemplu, toată lumea recunoaşte că spaţiul cosmic e nemărginit - că se întinde la infinit în toate direcţiile. La fel se impune de la sine postulatul că viaţa e eternă (42) când trece din corp în sămânţă care naşte alt corp... Astfel de continuitate, din sămânţă în corp şi din corp în sămânţă, datează de 3 miliarde de ani pe Pământ. Deci, privind retrospectiv, în fiecare individ viu astăzi există ceva permanent, un „supraorganism" spune Haşdeu, o spirală genetică - afirmă biologii, nenumărabile spirite cred spiritologii... care trebuie luate în seamă de către cercetătorii ştiinţifici.

Din păcate, ideea continuităţii psiho-fizice a vieţii e ignorată de psihologi care consideră spiritismul o teorie ocultă şi o activitate practicată neştiințific. Sperăm că într-un viitor apropiat vor fi apreciate pozitiv observaţiile geniale ale lui Haşdeu despre implicarea hipnotismului şi telepatiei în cunoaşterea trecului bio-psihic al fiecărui individ. De asemenea vor căpăta în viitor o importanţă mai mare întocmirea arborelui genealogic corelat cu istoricul evenimentelor semnificative care au marcat dezvoltarea şi sănătatea părinţilor, bunicilor, străbunicilor... fiecărui nou născut. Se va ajunge astfel la descoperirea cauzelor naşterii copiilor cu malformaţii, oligofrenie, epilepsie, autism... şi a celor predispuşi la schizofrenie, cancer...

Partea a şaptea

VII.MECANISMUL HIPNOTIZĂRII

„În fenomenul sugestiei, pacien-
tul este întotdeauna inconştient”.
.B.P. Haşdeu (7, p. 153)

VII.1. METODE SI PROCEDEE DE HIPNOTIZARE

Pentru a înţelege mecanismul hipnotizării trebuie să pornim de la stările de înţepenire produse de noi experimental la animale şi oameni care de fapt sunt hipnoze parţiale. Mai mult, este important să luăm în consideraţie terapiile realizate pe baza acupuncturii (21, pag. 48).

Hipnoza este un fenomen psihic de penetrare în subconştient a sugestiei formulate de hipnotizator şi traducerea lor în idei, imagini, afecte şi reacţii halucinante. Elementul halucinant, deci „inconştienţa”, anunţă prezenţa hipnozei. Această idee a formulat-o, pentru prima oară, B. P. Haşdeu care afirmă că „în fenomenul sugestiei pacientul este întotdeauna inconştient”. De exemplu, sugestiile : „Braţul ţi-a înţepenit…”; „Simţi miros de…”; „Auzi un cântec…”; etc. – provoacă subiectului o stare de hipnoză parţială în care el simte (aude…) halucinant înţepenirea (mirosul, gustul…) sugerată şi îşi aminteşte ulterior de stările respective.

În toate aceste forme de hipnoză parţială, conştientul rămâne dominant. Numai halucinarea stimulului sugerat aparţine hipnozei. De reţinut că subiectul nu poate face distincţie între halucinaţia provocată de sugestie şi situaţia reală. El nu-şi dă seama că halucinează. Este convins că stimulul semnalat de hipnotizator acţionează în realitate asupra receptorilor săi senzoriali. Asemenea unui schizofren care vorbeşte cu persoana halucinată şi este ferm convins că ea există în realitate, hipnotizatul consideră halucinaţia sa o percepţie autentică.

Aşa cum s-a spus, halucinaţiile schizofrenului sunt cauzate de modificări organice, fiziologice stabilizate dar şi modificări în informaţia

genetică transmisă de părinţi la copii prin intermediul „sămânţei”. În acest sens e întemeiată propunerea lui Sedman de a se atribui halucinaţiei schizofrenului un statut aparte. Psihologic însă, între halucinaţiile din vis, din hipnoză şi cele ale crizei de schizofrenie nu există deosebiri esenţiale. La fel stau lucrurile şi când subiectul e sugestionat că a adormit. El reproduce simptomele somnului natural, mai ales atunci când ele sunt sugerate în mod special. Invers, hipnotizatorul poate să elimine din starea hipnozică unele elemente ale somnului. De exemplu, îi cere subiectului să deschidă ochii fără să se trezească din hipnoză, să vorbească, să răspundă la întrebări etc. - ducându-l într-o stare de somnambulism.

Penetrabilitatea graniţei dintre conştient şi subconştient se manifestă diferenţiat – ca şi în cazul celorlalte calităţi sufleteşti. Deosebirile individuale se înscriu în curba lui Gauss. La cca. 5-10 % dintre indivizi, pragul ce desparte conştientul de subconştient este facil de străbătut. Dintre aceştia se recrutează mediumii hipnotizabili şi persoanele sugestibile – manipulate adesea de liderii bandelor de infractori şi de către conducătorii unor secte. La extrema opusă a curbei lui Gauss se situează nesugestibilii – greu de hipnotizat. Indivizii cuprinşi între cele două extreme sunt apţi pentru anumite faze ale hipnozei, numai dacă se utilizează metode adecvate.

Prin repetarea şedinţelor de hipnoză şi în gerenal, a sugestiilor care provoacă subiecţiilor halucinaţii, se dezvoltă „penetrabilitatea mentală”. În toate tratatele de hipnotism sunt descrise hipnotizări realizate aproape spontan: la întoarcerea filei unui album, sau la pronunţia unui anumit cuvânt spus chiar şi la telefon. (Noi am continuat tratamentul unui bolnav de enurezis plecat din localitate, hipnotizându-l prin telefon. Copilul, în vârstă de 11 ani, era aşezat pe scaun, cu coatele sprijinite pe masă, iar mama îi ţinea receptorul telefonului la ureche tot timpul cât durau sugestiile terapeutice). Se explică, astfel, de ce unii predicatori şi conducători politici, înzestraţi cu capacitatea de a hipnotiza, au adepţi fanatici recrutaţi şi subordonaţi prin predici, discursuri, îndemnuri... repetate. Motivaţia atitudinii lor este halucinată, deci**,** imposibil de combătut prin argumente raţionale. Ei sunt partizani politici imposibil de convertit fiindcă atitudinea lor e motivată halucinat şi monitorizată de un nou eu somnambulic... Într-adevăr, ideile, odată pătrunse în subconştient sunt evaluate de subiect ca produse ale cunoaşterii proprii.

Mai trebuie reţinut că penetrabilitatea conştient-subconştient este determinată de factori predispoziţionali, mai ales în ceea ce priveşte fazele performante ale hipnozei. Ca şi în cazul pictorilor, muzicienilor etc.,

numărul mediumilor cu calităţi excepţionale, cum a fost Pitia în Antichitate, este foarte mic. Calităţile şi anomaliile genetice se înscriu în curba lui Gauss. Unii cercetători au interpretat facilizarea intrării în hipnoză ca un efect al forţei mintale a hipnotizatorului. De fapt, aptitudinile hipnotizatorului se probează, cu adevărat, la producerea primei hipnoze. Hipnozele ulterioare se instalează din ce în ce mai uşor, aceasta şi fiindcă hipnotizatorul le pregăteşte în şedinţe după procedee pe care nu le descriem aici... Această subordonare e o încălcare a libertăţii individului şi ar trebui combătută de legi speciale. In mod natural, unii sugestibili se apără de hipnotizorii dominatori (lideri, camarazi, soţi...) prin stări de negativism halucinant autohipnozic. Intr-o carte intitulată „Negativismul la copii", noi am dovedit că negativistul nu percepe înţelesul solicitărilor, le respinge halucinat, ca reacţie automată instinctivă de apărare. Subiectul nu le înţelege semnificaţia fiindcă se găseşte în hipnoză parţială.

În mod natural, trecerea de la conştient la subconştient se produce în momentul adormirii. Intrarea în somn e marcată de stoparea imaginilor şi ideilor stării de veghe conjugată cu reactualizarea şi derularea ideilor onirice halucinate, fără corespondenţă veridică cu realitatea.

În hipnoză starea de somn este halucinată de sugestiile hipnotizatorului care vizează imobilizarea, înţepenirea corpului, închiderea ochilor, stoparea percepţiei auditive etc.

Aceste observaţii sunt foarte bine ilustrate de formula tipică a hipnotizării...

În condiţii de laborator, când se lucrează cu subiecţi mai puţin sugestibili şi care nu s-au obişnuit cu intrarea în hipnoză, hipnotizatorul foloseşte metode de hipnotizare bazate pe angajarea supraliminară a neuronilor ce recepţionează stimulii senzoriali.

O primă categorie de metode de acest fel constă în creşterea intensităţii stimulilor şi prelungirea acţiunii lor în acelaşi loc. Se ştie ca acţiunea stimulului asupra receptorului senzorial declanşează eliberarea unui impuls bio-electric a cărui capacitate este mult mai mare decât energia primită. Într-adevăr, receptorii nu transmit la scoarţă numai energia stimulilor externi, ci şi pe aceea acumulată de propriul organism. (Spre pildă, un neuron retinian trimite la creier un impuls a cărui energie este de 200.000 de ori mai mare decât energia fotonului stimulant). În consecinţă, celula nervoasă are nevoie de un timp pentru a-şi reface substanţa consumată în momentul excitaţiei. Acest fenomen este cel mai vechi din punct de vedere genetic. Excitaţia este urmată de inhibiţie,

dezasimilaţia alternează cu asimilaţia automat, necesar, legic. (Situaţia poate fi ilustrată prin flacăra unei lumânări. Lumina nu poate fi menţinută decât aprinzând altă lumânare, înainte de a se consuma ceara din prima). O abatere de la această lege echivalează cu oprirea vieţii şi a psihicului, adică moartea. Aşa cum s-a spus, esenţa vieţii este refacerea a ceea ce s-a consumat. Dacă pentru cinci minute sângele nu aduce la creier oxigenul, implicat în întreţinerea arderilor din celulele nervoase, individul moare. Atleţii care se droghează îşi riscă viaţa datorită scoaterii din funcţie a mecanismelor de semnalizare instinctuală a oboselii şi de stopare a activităţii musculare . Organismul a învăţat, de-a lungul evoluţiei, să stopeze excitaţia, adică dezasimilaţia, în momentul când rezervele de substanţă energetică sunt pe cale să se epuizeze. Acest reflex înnăscut, inconştient, numit de fiziologi inhibiție de protecţie, stă la baza instalării hipnozei. Când cocoşul din experienţa lui Kircher este antrenat să privească, un timp supraliminar, linia trasată cu creta pe duşumea, începând de la cioc, mobilitatea actelor psihice nu este stopată, ea continuă să se deruleze oniric, în subconştient. Fenomenul se manifestă asemănător şi în hipnoza umană. Hipnotizatorul priveşte între ochi subiectul, în acelaşi punct, fără să clipească, creind, astfel, un focar de excitaţie a cărui durată devine, după câteva momente, supraliminară. Ritmul derulării actelor psihice conştiente este întrerupt. Organismul subiectului este obligat, astfel, să menţină „flacăra” psihică utilizând energia neuronilor din stratul consacrat activităţii psihice subconştiente, onirică.

Refuzul subiectului de a privi în ochii hipnotizorului, concentrarea atenţiei în altă parte, mişcarea voluntară a degetelor..., analiza critică a vorbirii etc, fac imposibilă hipnotizarea.

Mobilitatea atenţiei, deci, este cauzată de dinamica proceselor fiziologice de excitaţie şi inhibiţie. Atenţia îşi schimbă continuu obiectul. Mereu, alţi stimuli sunt recepţionaţi, alte imagini şi idei sunt proiectate în conştient sau subconştient. Se poate, deci, afirma, pe bună dreptate, că hipnoza se instalează în momentul în care ritmul trecerii focarului de excitaţie de la unii neuroni la alţi neuroni, respectiv de la un obiect la altul, este stopat de un stimul care durează, mai mult decât permit rezervele de substanţă excitabilă.

Totodată, suprasolicitarea neuronilor se produce şi prin creşterea intensităţii focarului de excitaţie – determinată de amplificarea forţei stimulului şi de creşterea tonusului emoţional. Sunt cunoscute cazurile de imobilitate şi incapacitate de a ţipa, a se apăra... întâlnite la unele persoane

emotive, în momente de spaimă. Emoţia lor este atât de intensă, încât schimbările organice ce o însoţesc ar putea deveni fatale, dacă reflectarea în conştient a situaţiei nu ar fi stopată prin intrarea ei în lumea halucinantă din subconştient. Volgesye (1) descrie numeroase înţepeniri de spaimă, întâlnite la animale. Şi la metoda noastră de hipnotizare a păsărilor, spaima, respectiv intensificarea focarului de excitaţie, determină înţepenirea hipnozică. Apucarea cocoşului între mâini, încercările sale zadarnice de a se elibera, întoarcerea pe spate şi privirea fixă intensifică şi stabilizează focarul de excitaţie, cauzând mutarea activităţii psihice în subconştient.

Creşterea intensităţii focarului de excitaţie mai poate fi ocazionată şi de energia stimulilor senzoriali. Se ştie, din observaţiile relatate de pe frontul de luptă, că soldaţii îşi pierd cunoştinţa în momentul când sunt împuşcaţi, chiar dacă glontele nu a perforat decât piciorul sau braţul. Intensitatea focarului de excitaţie este, în acest caz, generată de numărul mare de receptori stimulaţi simultan. Şi în cazul unor lovituri, când numărul receptorilor stimulaţi este mare, subiectul nu simte durerea, fiindcă receptarea lor se face în afară conştiinţei, în subconştient.

5. Mecanismul instalării hipnozei, relatat mai sus, se confirmă şi în cazul metodelor de hipnotizare bazate pe stimuli slabi, monotoni, repetaţi ritmic. Intră aici metoda paselor, ce constă din ducerea mâinilor, cu degetele întinse, la distanţă de 3-5 cm de piele, începând de la creştetul capului şi până la plex. Ele se repetă ritmic, 10-15 minute şi finalizează cu instalarea somnului hipnozic - desigur, dacă experimentatorul intervine şi cu sugestii adecvate.

Aceleaşi efecte se obţin şi cu ajutorul unor stimuli auditivi slabi şi monotoni. Faptul că ei revin în acelaşi loc obligă neuronii angajaţi să refacă de prea multe ori substanţa excitabilă, într-o unitate de timp relativ scurtă. Pentru a se evita traumatizarea prin supraangajarea inhibiţiei de protecţie, activitatea conştientă respectivă este stopată şi psihicul îşi continuă existenţa în subconştient.

6. Aşa cum s-a spus, hipnoza nu este un somn, deşi unele faze ale ei reproduc anumite elemente ale somnului natural.

Hipnoza este un fenomen psihic halucinat, instalat ca urmare a stopării activităţii conştiente şi continuarea ei în subconştient. De exemplu, dacă se spune subiectului că picioarele, corpul, pleoapele sunt grele, că îi este somn... el imită starea de somn, închizând ochii, menţinându-se într-o poziţie imobilă, încetinind ritmul respiraţiei... Toate aceste semne dispar

dacă i se dau sugestii adecvate: deschide ochii, vorbeşte, aşează-te pe scaun... Subiectul execută, halucinat, sugestiile date: se ridică de pe scaun, se aşează la masă, răspunde la întrebări etc. În această stare somnambulică, i se pot sugera subiectului stări emoţionale. De exemplu, i se poate sugera că se apropie de el un animal periculos şi îi este frică. Subiectul trăieşte sentimentul fricii, ca şi cum obiectul spaimei ar exista în realitate. Dimpotrivă, dacă i se sugerează că este puternic şi curajos, el se comportă ca atare. Pornind de la aceste observaţii, noi am tratat cu succes stări de anxietate întreţinute de vise înspăimântătoare. Pacienţii, în stare de hipnoză, faza somnambulică, erau puşi să combată obiectul anxietăţii (să lovească cu băţul câinele, până ce acesta fugea…) programând pentru perioada somnului o nouă personalitate, caracterizată prin curaj şi încredere în forţele proprii.

Pe baza aceluiaşi principiu, am obţinut succes în combaterea încăpăţânării şi negativismului.

În concluzie, instalarea hipnozei e un fenomen psihic complex, la care participă toate componentele sale: conştientul, subconştientul şi inconştientul.

Hipnoza e un fenomen psihic subconştient, deoarece cea mai simplă formă de hipnoză e legitimată prin idei halucinate de natură onirică.

Hipnoza este şi un fenomen psihic inconştient, întrucât penetrabilitatea graniţei dintre conştient şi subconştient se declanşează automat, pe baza unor mecanisme bio-psihice elaborate în filogeneză, comune omului şi animalelor. Ea îşi are geneza în trecerea reflexă de la excitaţie la inhibiţie, de la dezasimilare la asimilare.

Hipnoza e un fenomen pregătit conştient: în sensul că subiectul acceptă propunerea de a fi hipnotizat şi poate în anumite condiții să se opună hipnotizării.

Pentru a evita hipnoza sunt utile câteva reguli: să nu priveşti hipnotizorul în ochi când îţi vorbeşte; să analizezi critic propunerile sale; să te gândeşti în altă parte când te sugestionează; să mişti voluntar degetele în timpul vorbirii hipnotizorului; etc.

VII.2. RELAXAREA – METODA DE AUTOHIPNOZA SI DE DEPERSONALIZARE YOGINA

In concepția cea mai generală, prin relaxare se înțelege starea de calm, imobilitatea corporală şi destinderea musculară, provocată intenționat.

„Relaxarea – afirmă Paul ....Popescu Neveanu - are ca obiectiv realizarea unei deconectări musculare şi psihice” (10 p. 616). In masura în care unii indivizi sugestibili îşi provoacă: izolarea de lumea externă, stoparea legăturii conştiinţei cu zona musculară (chinestezomotorie), concentrarea atenţiei la imagini şi idei halucinate, sugerarea senzației de greutate..., se facilitează instalarea stării de hipnoză.De fapt, autohalucinarea senzaţiei de greutate marchează instalarea stării de autohipnoză.Cu alte cuvinte, „greutatea” pe care o simţim în faza premergătoare hipnozei nu e o senzaţie. Astfel, ideea de greutate e o halucinaţie ce se substituie senzaţiilor chinestezo-motorii. Ea marchează trecerea de la conştient la subconştient.

Cu toate denumirile sale multiple („relaxare progresivă” – J.E. Jacobson; „autodeconectare concentrativă” – J.H. Schultz etc), relaxarea a fost considerată, pe bună dreptate, o autohipnoză provocată prin „modificări voluntare ale stării de tonus muscular şi prin folosirea concentrării mintale şi a imaginaţiei, pentru a avea anumite chinestezii cu ajutorul unor formule de evocare condiţionate”. Paul Popescu-Neveanu diferenţiază două forme de relaxare: „a) analitică (E. Jacobson), ce se bazează pe realizarea unei decontracţii progresive, începând cu un membru şi terminând cu întregul corp: b) sintetică (antrenamentul autogen a lui J.H. Schultz), cuprinde tehnici ce au ca scop utilizarea unei decontracţii totale a organismului, prin realizarea de către subiect a unor senzaţii de greutate corporală şi căldură, prin control respirator, cardiac şi al organelor abdominale. Intr-o fază mai avansată, cuprinde şi tehnici de concentrare inspirate din sistemul yoga”. (10 p. 616).

VIII.2. Intre „Trainingul autogen” („Psihoterapie relaxantă”) şi metodele de hipnotizare există similitudini. Ca şi în hipnoză, în relaxare se foloseşte poziția şezând sau culcat. Atât hipnoza, cât şi relaxarea, încep cu sugerarea senzaţiilor de greutate. De exemplu, în relaxare, subiectul spune în gând: „braţul meu este foarte greu”, „braţele se înţepenesc...” (cf. V. Chiceanu), iar în hipnoză, hipnotizatorul spune: „mâinile îţi sunt grele”, „capul îţi este greu”, „pleoapele sunt grele...”.

Este deosebit de semnificativă recomandarea din metodologia relaxologică: „subiecţii care nu realizează în primele zile halucinarea stării de greutate şi linişte să fie abandonaţi” (cf. V. Chiceanu). Deci, cercurile yogine de relaxare sunt centre de descoperire a persoanelor hipnotizabile, de dezvoltare a sugestibilităţii şi de recutare a lor ca adepţi ai sectelor.... Pentru aceasta ele trebuie evitate prin prevederi legale speciale. Intr-adevăr, întrarea în hipnoză este marcată de halucinarea înţepenirii care de fapt stopează senzaţiile conştiente şi determină intrarea în subconştientul hipnozic. Cine nu-şi poate

crea astfel de halucinaţii nu se poate autohipnotiza. Aceşti indivizi sunt excluşi din cercurile yogine.

De asemenea, este important de reţinut, din practica terapeutului relaxolog, că în spital se repetă numai primele patru exerciţii, cele referitoare la halucinarea liniştii şi a greutăţii. După două luni, persoanele care pot intra în astfel de stări de hipnoză senzorială, continuă tratamentul timp de 3-6 luni la domiciliu sub controlul medicului relaxolog.

Desigur, nu e întâmplătoare trecerea sub tăcere a caracterului de hipnoză al relaxării deconectatoare. S-a ţinut astfel ascunsă influienţa relaxologului terapeut în luarea deciziei subiectului de a accepta o terapie costisitoare, ce durează 1-2 luni de spitalizare şi 3-6 luni la domiciliu.

Aşa cum s-a spus(45), sugestiile hipnozice pot schimba personalitatea subiectului, influienţează motivaţia sa şi îi dirijează conduita halucinată. Ne referim la fixarea în subconştient a unor idei memorate în şedintele anterioare. Treptat eul somnambulic devine hotărâtor în viaţa de fiecare zi.

VIII.3. Cât priveşte aportul relaxării în combaterea oboselii, amintim că, în ultimul timp, s-au studiat sistematic atât metodele de odihnă individuală – durata somnului şi a timpului liber etc. - cât şi pe cele sociale – cercetări educaţionale, medicale şi de protecţie a muncii. Astăzi, sunt preocupări ştiințifice pentru studierea condițiilor optime de evitare a stresului.

Este adevărat că, în condiţiile dezvoltării sociale intensive, apar nepotriviri între cerinţele şcolii, producţiei etc. şi programul de muncă (odihnă) existent la un moment dat, fapt ce justifică sensibilizarea preocupărilor legate de combaterea oboselii.

In afară de aceasta, mai trebuie avut în vedere că datorită împrăştierii deosebirilor individuale, unii dispun de forţe mai mari decât cele solicitate de şcoală sau producţie, fapt ce justifică desfăşurarea de activităţi suplimentare extraşcolare şi productive, ştiinţifice şi tehnice, cultural-artistice şi sportive. Alţii, situaţi la cealaltă extremă a curbei diferenţierilori individuale, sunt, în condiţiile programului comun de lucru, supraangajaţi şi au nevoie de momente de odihnă suplimentare. Dar în acest caz, sunt gratuite afirmaţiile, cum este cea publicată în „Science et vie”, că „cinci minute de relaxare yogină dau aceeaşi senzaţie ca după mai multe ore de somn”. Se pierde aici din vedere că, în condiţiile normale de muncă numai tipurile debile sau cele nevrotice obsedate de ideea halucinată a oboselii, au nevoie de relaxare hipnozică. Ne referim la faptul că istericul are momente când trăieşte halucinat suferinţa respectivă. Aceştia au nevoie de hipnoză relaxată, dar nu ca să se reconforteze, ci pentru a înlocui o halucinaţie cu alta. Relaxarea hipnozică e dăunătoare şi sportivului care dacă aleargă halucinat (drogat) îşi pierde capacitatea instinctivă de a nu depăşi limita fatală a efortului care adesea cauzează decesul

atleţior... De fapt, yogismul nu s-a înfiinţat pentru a ajuta oamenii în muncă, ci pentru a recruta adepţi şi a-i stoarce de bani.

In concluzie, relaxarea yogină e periculoasă pentru că generează un comportment halucinat. Analiza obiectivă a mecanismului relaxării a dovedit că reconfortarea yogină constă esenţial din halucinarea ideii de odihnă. Deci, de terapia prin relaxare beneficiază unii nevrotici obsedaţi de ideea de oboseală.

VIII.4. Deci, cel de al treilea plan de utilizare a relaxării priveşte combaterea bolilor nervoase. Incă de la începutul constituirii psihologiei şi psihiatriei, metoda relaxării a atras atenţia specialiştilor interesaţi în amplificarea sugestibilităţii şi în combaterea ideilor negative subconştiente. Intr-adevăr, starea de relaxare profundă se înscrie în sfera formelor de hipnoză ce favorizează fixarea în subconştient a sugestiilor terapeutului.

Aceleaşi efecte se obţin şi prin autosugestii repetate de subiect seara, înainte de a adormi, şi dimineaţa, la trezire. Totuşi, datorită slăbirii voinţei paralel cu instalarea bolii, bolnavul nu mai este în stare să respecte programul de autosugestii, fapt ce face indispensabilă intervenţia terapeutului psiholog.

Limitele întâlnite aici, legate de gravitatea bolii nervoase şi diversitatea factorilor care le-au generat, ne explică de ce vindecările nu au un caracter general. Unii beneficiază mai mult de autosugestii, alții mai puțin sau deloc.

VIII.5. Nu trebuie pierdut din vedere nici aspectul etic al problemei. Se ştie că influienţa sugestiilor fixate în stare de hipnoză ridică problema răspunderii sugestionatorului, legat de competenţa sa şi de profilul său moral. De exemplu, din caracterul halucinant al hipnozei rezultă posibilitatea programării unei motivaţii nerealiste ce poate contribui indirect la cultivarea unor atitudini dăunătoare. De exemplu, sugestionatorul poate programa atitudini ce dau conduitelor subiectului o nouă direcţie, nu numai pozitivă, ci şi negativă. Astfel spus, sugestionatul îşi pierde autonomia, devine dependent de sugestionator, de ideile sugerate şi fixate în subconştient.

Fenomenul e posibil datorită faptului, demonstrat experimental, că sugestiile posthipnozice sunt îndeplinite prin reintrarea subiectului în hipnoză. Deci, în momentul când sugestia fixată în subconştient se reactualizează, ea se impune halucinat, eul somnambulic elimină eul conştient anihilând voinţa subiectului. Intr-adevăr, relaţiile dintre conştient şi subconştient nu sunt contradictorii: dacă un anumit proces penetrează în subconştient el este eliminat din conştient şi invers. Ideea halucinată reactualizată nu poate fi analizată critic de conştient. Ea se prezintă ca o cunoaştere certă, deja verificată, chiar şi atunci când e eronată. De fapt, aceasta e situaţia tuturor

halcinaţiilor. Schizofrenul în criză care aude sunete... crede că ele vin de la obiecte reale pe care le percepe momentan.

Situaţia poate fi comparată cu autonomia conduitei adepţilor sectei... Ei îndeplinesc obligaţiile şi sarcinile ce le sunt trasate, cu convingerea că acţionează, din proprie iniţiativă. Aceştia nu-şi dau seama că acţionează sub autoritatea liderului care i-a sugestionat în cadrul predicilor şi al altor forme de activitate yogină. Chiar dacă sarcinile şi obligaţiile sunt umilitoare şi dăunătoare ele sunt îndeplinite cu adeziune, cu convingerea că sunt valoroase. Orice halucinaţie are, pentru subiect, un caracter veridic şi necesar. Noi vedem aici explicația masacrului sectei „Templul poporului” şi motivaţia aderării la unele organizaţii teroriste.

In concluzie, răspunderea morală a terapeutului relaxolog este aceeaşi cu a Gurului hipnotizator.... Ambii pot fixa în subconştientul subiectului imagini şi idei greşite dăunătoare sănătății.

Partea a opta

VIII. SUGESTIE HIPNOZICA

”Sugestia hipnozică este un vis provocat,

o halucinaţie artificială şi provocată”.

Şt. Odobleja (2)

1. În primele capitole ale lucrării, am definit hipnoza negativ, demonstrând că ea nu este o forţă supranaturală şi nici un câmp magnetic sau o inhibiţie de somn. A urmat un capitol privitor la implicarea proceselor psihice în mecanismul hipnozei. În continuare, capitolul de faţă, îl consacrăm caracterizării pozitive a hipnozei, prin arătarea trăsăturilor esenţiale şi definirea ei ca noţiune ştiinţifică.

Aşa cum se ştie, nu s-a ajuns la o unitate de vederi în definirea hipnozei. Semnalând această idee, V. Ghiorghiu citează pe Evans şi Winkelman care afirmă „că nu se ştie nimic despre natura sugestiei şi a hipnozei” (11, p. 17). Wundt (17) este şi mai explicit, când precizează că „lacunele ştiinţei despre hipnoză se raportează mai mult la fenomenele fundamentale decât la explicaţiunea psihologică şi fiziologică”. Se explică, astfel, de ce definiţiile hipnozei şi ale sugestiei variază cu fiecare cercetător. De exemplu, hipnoza este definită de Dauven „o stare particulară a sistemului nervos. Marcuse spune că ”hipnoza este o stare modificată a organismului”, iar Weitzennoffer o consideră „o stare a sistemului nervos”. Platonov (36), reprezentant al teoriei pavloviste, defineşte hipnoza „un somn parţial”.

Traian Tandin (34), semnalează multitudinea definiţiilor date hipnozei de unii oameni de ştiinţă: „Energii psiho-fizice şi necunoscute explică faptele extraordinare care se petrec în prezenţa unui medium” – Lombrozo. „Formarea unei conştiinţe secundare, luând provizoriu locul conştiinţei normale” – Janet. „Un reflex condiţionat depinzând de sugestie”

– Pavlov. „Acte ale instinctului primordial, întărite prin fenomene de transmiterea gândirii” – Disertori. „O adeziune mentală bazată pe dragostea oarbă care-i uneşte pe copii de părinţi” – Ferenczi. „Un somn între starea de veghe şi somnul fiziologic provocând o stare de sugestibilitate exagerată” – Bernheim. „O nouă dinamică a vigilenţei creierului”.

Nici autorii români n-au ajuns la un punct de vedere comun în precizarea acestei noţiuni. P. Popescu-Neveanu defineşte hipnoza „o stare indusă artificial, asemănătoare somnului, provocată prin sugestie sau pe alte căi” (10, p. 312). „Hipnoza - spune M. Florian - este o stare psihică specială, provocată prin sugestie, în timpul căreia subiectul adormit este supus voinţei hipnotizatorului”. „Hipnoza - afirmă Percek - este o stare indusă, artificială, asemănătoare somnului”. V. Ghiorghiu defineşte hipnoza „o stare particulară de conştiinţă .....modificată” (11). „Hipnoza - afirmă Şt. Odobleja - nu e decât o rezonanţă interindividuală, prin intermediul vorbirii” (2, p. 300).

2. Pentru definirea ştiinţifică a hipnozei trebuie să pornim de la următoarele cerinţe: recunoaşterea caracterului de proces psihic subconştient şi includerea lui în clasa halucinaţiilor, alături de vise, crizele de somnambulism şi isterie.

În lucrarea intitulată „Hipnotism şi sugestie” Wundt afirmă ca „Hipnoza nu poate fi tăgăduită, întocmai ca şi existenţa visului şi a somnambulismului” (17. p. 11). „Şt. Odobleja merge mai departe, afirmând că sugestia hipnozică este un vis provocat, o halucinaţie artificială şi provocată, o iluzie determinată de vorbire” (2. p. 300.

Pe bună dreptate, Wundt respinge teoriile care exclud hipnoza din sfera fenomenelor psihice, atribuindu-i o natură aparte, metapsihică. Cu alte cuvinte, Wundt consideră hipnoza „un fenomen psihic ca oricare altul”, clasificând-o alături de vis şi somnambulism (17).

Suntem îndreptăţiţi, deci, să includem în sfera noţiunii „hipnoză” toate halucinaţiile provocate prin sugestie şi autosugestie. Ilustrăm caracterul halucinatoriu al acestui fenomen, cu exemple date de Wundt şi confirmate de A. Binet (4).

Referindu-se la fazele hipnozice, Wundt afirmă că: „Treptele inferioare ale hipnozei, prezintă cea mai mare analogie cu starea de somnolenţă care se observă câteodată în stadiul de tranziţie între veghe şi somnul normal. În această stare, hipnotizorul poate, prin ordinele sale, să

dea naştere sau să împiedice mişcări sau să menţină membrele în poziţiuni anormale; el poate să producă o nesimţire parţială a epidermei; foarte adesea, el este în stare să trezească persoana adormită, printr-un simplu ordin.

„În treptele superioare ale hipnozei, în aşa-zisul somnambulism provocat: se prezintă, în primul rând, trei grupe de fenomene: „ascultare automatică de ordine, halucinaţiile sugerate, insensibilitatea epidermei dureroase sau de altă natură, de exemplu, înţepăturile cu acul, insensibilitate existând deja prin sine şi pentru sine sau provocată prin sugestie, şi la care se alipesc halucinările, zise negative, ale văzului. Acestea constă, pentru hipnozic, în acea neputinţă, care urmează sugestiei, de a vedea obiectele prezente. Trebuie să adăugăm efectele posthipnozice proprii mai ales perioadei somnambulismului, oricăror efecte fiziologice produse prin intervenirea nervilor vasomotori şi secretori.

„Cea de a doua grupă de manifestări constă în îndeplinirea ordinelor date şi în imitarea mişcărilor executate. Se porunceşte, de pildă, hipnotizatului să îngenuncheze; el se supune. I se spune apoi că-i este cu neputinţă să se ridice deodată; în realitate, el face câteva sforţări fără succes. Sau i se arată pumnul şi el face acelaşi lucru. Se întoarce capul, se deschide gura, el repetă toate aceste mişcări.

„... Hipnotizatul mănâcă o ceapă pentru o pară, bea apă pentru şampanie, apa pe care, un minut mai târziu o ia drept cerneală. Somnambulul se retrage, cu toate semnele fricii când i s-a sugerat că un câine turbat vine întru întâmpinare. El aspiră mirosul unei flori închipuite, când i se spune că o ţine în mână. Se sugerează, de pildă, hipnoticului că, pe peretele alb din faţa sa, este o cruce roşie; el pretinde că o zăreşte; de i se porunceşte, în urmă, să întoarcă privirile sale spre pământ, el declară că vede imaginea acestei cruci, vopsită în verde. Sugestiunea poate să scadă sau să suprime cu desăvârşire sensibilitatea la impresiuni reale. Înţepăturile de ac nu sunt percepute decât ca simple atingeri sau nu sunt percepute defel. Un obiect exterior în realitatea de faţă şi privit de hipnotizator, nu este văzut de acesta când este oprit de a-l vedea. Hipnotizatul declară, de pildă, că nu zăreşte persoane sau obiecte care sunt în cameră când i s-a spus că nu se află acolo. Aceste fenomene fac, fireşte, presupunere că există simultan halucinaţiuni pozitive care umplu, în câmpul vizual, locul obiectelor nevăzute, potrivit acelora care le înconjoară” (17. p. 25).

Wundt consideră că subiectul somnambul reintră parţial sau total în hipnoză în momentul hipnotizării. „De pildă, s-a spus unui somnambul:

„mâine dimineaţă la şapte ceasuri tocmai, să vii la mine în cameră şi să-mi dai un pahar cu apă” sau „peste o lună, pe 6 iulie, îmi vei face o vizită, vei zări obrazul meu înnegrit şi-ţi vei râde de mine” - amândouă sugestiunile se îndepliniră.

Este posibilă şi întoarcerea unei hipnoze nouă la o epocă hotărâtă. Se zice de pildă hipnotizatului: „mâine, la cutare ceas, tu vei recădea în somn” şi somnul, într-adevăr, vine, cu toate că individul nu şi-a amintit de sugestiune în această vreme” (17. p. 28).

Referindu-se la influienţa halucinaţiilor hipnozice asupra centrilor viscerali, Wundt relatează că s-a ajuns să „se pricinuiască ivirea unor vezicule, prin simpla aplicare a unei hârtii unse cu gumă sau a oricărui alt obiect, numai să se fi sugerat subiectului ideea că hârtia aplicată era o vezicătoare. A fost cu putinţă, în unele împrejurări, să se pricinuiască scurgeri de sânge din nas, hemoragii cutanate, aşa-zise stigmate cu deosebire în cazul când se apăsase întâi foarte tare pe partea ţintită a epidermei” (17. p. 29).

Observăm că, în toate aceste manifestări hipnozice, imaginile, ideile şi mişcările sunt halucinate prin sugestie. Putem concluziona, deci, că hipnoza este un proces psihic subconştient de halucinare a unor imagini, idei şi mişcări sugerate. Desigur, subiectul şi-a dezvoltat o nouă personalitate. Prin hipnoze repetate s-a format un alt Eu somnambulic diferit de Eul conştient.

3. SUGESTIA este cea de a doua noţiune pe care ne-am propus s-o precizăm în acest capitol, definită de William McDougall „un proces ce rezultă din acceptarea, cu convingere, a ideilor transmise, în absenţa bazei logice adecvate”. Aşa cum s-a văzut în manifestările hipnozice descrise de Wundt, constatate şi de noi cu prilejul experimentelor efectuate în calitate de psiholog la cabinetul de neuropsihiatrie infantilă, halucinaţiile hipnozice sunt determinate de sugestii. „Se pot sugera, spune Odobleja, imagini sau idei, cunoştinţe sau sentimente, proiecte sau impulsuri reactive. Sugestiile proiectelor urmează să se execute mai târziu, pe când impulsurile sugerate se execută imediat. Putem sugera atenţia sau distribuţia, abstracţia (sugestia de a nu vedea ceva) sau apercepţia (care permite ca un lucru sau o idee să fie sesizată într-un mod foarte selectiv)” (2. p.300).

De reţinut că sugestia este factorul declanşator al hipnozei. Sugestia stopează ideile, imaginile conştientului şi creează halucinaţii în subconştient. Pavlov numeşte sugestia „un reflex condiţionat simplificat,

extrem de tipic la om". (12, p. 357). Kretschmer consideră sugestia un „factor al relaţiilor umane". Sugestia, spune P. Janet, constă în a provoca, în mod artificial, sub forma unor impulsuri, funcţionarea unei tendinţe, pe care subiectul n-o poate obţine prin controlul voinţei personale. Autorii moderni consideră sugestia ca o „conduită obţinută printr-un stimul aplicat, în absenţa unei informaţii specifice, asupra răspunsului aşteptat" (R.M. Dorcus). De asemena, şi Weitzenhoffer (1953) afirmă că „toate sugestiile sunt stimuli".

„Autorii români – afirmă V. Predescu - lărgesc sfera noţiunii de sugestie, acordându-i o dublă accepţiune: ca proces psihic constând dintr-o dublă influienţă exercitată de o persoană asupra psihicului, uneia sau mai multor persoane, transmiterea unor sentimente, idei, atitudini comportamentale şi ca metodă de psihoterapie. În această a doua ipostază, se imprimă bolnavului psihic convingeri optimiste pentru a putea lupta împotriva apariţiei unor fenomene patologice, bolnavul putând fi în stare de veghe, somn narcotic sau hipnozic. Prin sugestie, se facilitează detenta emoţională (catharsis) sau se permite o priză de conştiinţă". „Sugestia – spune P. Popescu-Neveanu – este unul din modelele de bază ale interacţiunii umane, şi priveşte nu numai indivizii luaţi izolaţi (sugestia individuală), ci şi grupele mici (sugestia de grup) şi cele mari (sugestia de masă). În principal, este vorba despre putinţa, pe care un individ o are, de a impune, prin forţa afirmaţiei sale o idee sau o emoţie uneia sau mai multor persoane. Reuşita sugestiei depinde de jocul dinamic al unor forţe care se găsesc atât în cel care sugestionează, cât şi în cel care este sugestionat. În acest sens, sugestia poate fi definită atât ca acţiune persuasivă, prin care un individ impune altuia o idee, o credinţă sau o tendinţă, cât şi ca fenomen de supunere faţă de o idee, o credinţă sau o tendinţă, cu origine într-o acţiune exterioară şi care comportă o strangulare a puterii şi a libertăţii de voinţă a celui sugestionat. Sugestia depinde de motivaţia celui care sugestionează şi a celui care este sugestionat, de factorii de ambiguitate ai situaţiei respective, cât şi de particularităţile constituţionale ale celor două persoane" (10, p. 695).

Într-adevăr, sugestibilitatea depinde de calităţile sugestionatorului, de felul cum este apreciat, „cât şi de încrederea cu care este întâmpinat de subiect". Logica argumentelor sale este mai convingătoare când mimica, timbrul vocii, încărcătura afectivă şi voliţională sunt adecvate. „Mentalul" sugestionatorului depinde de elemente numeroase: fascinaţia privirii, vibraţia sonoră, încărcătura emoţională,

forţa voinţei. Fiecare dintre aceste elemente acţionează sugestiv, în modalităţi şi pe căi proprii, specifice.

Pavlovismul a privit unilateral problema sugestiei, mistificând rolul cuvântului. După părerea noastră, grafemele şi fonemele vorbirii îndeplinesc numai funcţia de intermediar în transmiterea mesajului, adică a ideilor, afectelor şi voliţiunilor sugestionatorului. Adesea, mimica, lumina privirii, pantomimica, câmpul magnetic corporal, condiţiile din mediul ambiant etc. pot să amplifice sau să diminueze efectele sugestionării. Mai trebuie luată în seamă şi atitudinea subiectului faţă de sugestionare. Unii sugestibili consideră uşurinţa cu care aderă la solicitările altora, o trăsătură de caracter negativă şi se străduiesc să o corecteze: evitând să ia hotărârile importante în prezenţa persoanelor interesate, îşi aleg cu grijă prietenii şi partenerii de afaceri etc.

Dar, schimbarea personalităţii sugestibilului este limitată de însuşirile bio-psihice programate ereditar ce facilitează dezvoltarea anumitor calităţi ale imaginaţiei, atenţiei, afectivităţii şi voinţei. De exemplu, sugestibilul percepe solicitarea cu imagini şi afecte atât de aprinse, încât ele absorb integral energia nervoasă de care dispune focarul de excitaţie din momentul respectiv. Paralel cu concentrarea atenţiei, se diminuează analiza critică şi se inhibă reactualizarea eventualelor angajamente luate anterior. De exemplu, copilul sugestibil, trimis după cumpărături, nu se gândeşte la promisiunea făcută părinţilor săi de a se înapoia repede. El se lasă antrenat la joacă de prietenii întâlniţi în drum, fiindcă propunerile lor îl cuceresc efectiv. După un timp, când îşi aminteşte de obligaţia luată, intră în panică şi trăieşte, cu teamă exagerată, consecinţele purtării sale.

4. Cea de a doua formă de sugestibilitate, subconştientă, este marcată de intrarea subiectului în hipnoză, atât în momentul recepţionării sugestiei, cât şi în acela al executării actului sugerat.

Aşa cum se ştie, în hipnoză, perdeaua ce desparte conştientul de subconştient e percutată de sugestiile hipnotizatorului. Penetrabilitatea acestei perdele constituie, de fapt, semnalul distinctiv al persoanelor cu predispoziţii pentru sugestibilitatea subconştientă. De reţinut că sugestibilitatea se dezvoltă prin repetarea şedinţelor de hipnoză, a predicilor ţinute de conducătorii unor secte care şi-au recrutat adepţii dintre persoanele hipnotizabile...

După părerea noastră, sugestionarea cuprinde patru faze: a) comunicarea sugestiei, exprimată prin vorbirea, mimica, privirea, hipnotizatorului; b) receptarea semnalelor de către hipnotizat; c) traducerea şi fixarea în subconştient a semnalelor sugerate; d) realizarea semnificaţiei sugestiei, prin halucinarea conţinutului ei. Cercetătorii care au tratat, în lucrările publicate, problema hipnozei şi a sugestiei, s-au oprit cu analiza la prima fază a sugestionării – rostirea sugestiei. Or, între elementele sugestiei sunt relaţii ce nu pot fi anulate.

Spre deosebire de sugestia conştientă, la care deplasarea informaţiei sugerate se efectuează pe un drum deschis, caracterizat prin solicitare, preluare, realizare, evaluarea rezultatelor, la sugestia hipnozică, circuitul informaţiei e închis. El cuprinde trei elemnte: sugestionare, recepţionare, halucinarea conţinutului. Subiectul nu mai efectuează, bunăoară, acţiunea solicitată. Şi-o imaginează spontan că e îndeplinită. Receptarea semnalului sugerat şi a conţinutului halucinat coincid.

Acest circuit închis, din care conştiinţa e exclusă, face posibilă profilarea unei noi personalităţi. Situaţia e similară cu comportamentul somnambulului alcoolic. Individul certat repetat în stare de ebrietate, reia cearta, din proprie iniţiativă, în momentul în care a reintrat în starea de somnambulism. De asemenea, în vis individul are o personalitate aparte. De exemplu, copilul cu pavor nocturn trăieşte momente de groază şi face eforturi disperate în încercarea nereuşită de a se apăra de animalele, demonii... ce-l atacă, de fiecare dată când visul se repetă. Când este trezit, ţipetele şi gesturile de apărare încetează brusc, deoarece bolnavul nu-şi aminteşte ce a visat.

Sunt, de asemenea, semnificative rezultatele obţinute în combaterea tulburărilor nevrotice, cu ajutorul sugestiei în stare de hipnoză. De exemplu, o isterică, impresionată de suferinţa unui bolnav, poate să trăiască durerea acestuia cu o intensitate atât de mare, încât suferința respectivă este proiectată direct în subconştient, creindu-se, astfel, o stare de autohipnoză. Ea va retrăi obsedant durerea respectivă, fără să-şi dea seama că, în realitate, nu boala e cauza suferinţei, ci ideea autosugestionată fixată în subconştient.

D. Tandin, atribuie sugestiei o natură paranormală şi consideră „hipnoza un caz particular al sugestiei”. „Prin sugestie se pot calma dureri sau stări depresive. Sugestia poate influienţa comportamentul cuiva sau chiar mobiliza grupuri de oameni; îi poate vindeca pe cei suferinzi... sau îi poate înbolnăvi pe cei obsedați de blesteme. Deochiul, descântecele şi

blestemele... pot produce boli, paralizii sau chiar decese cu condiţia ca cel căruia îi este destinat să conştientizeze şi bineânţeles să creadă" (39, p. 194). Trebuie adăugat că astfel de fenomene sunt foarte rare. Ele se întâlnesc la bolnavii isterici, care şi le pot provoca prin autosugestie. Aşa cum se observă, Tandin, atribuie sugestiei calităţi misterioase, oculte. În realitate, nu sugestia în sine produce efectele semnalate, ci halucinaţiile pe care hipnoza sau autohipnoza le generează la unele persoane hipnotizabile.

5. Multitudinea definiţiilor date sugestiei se explică prin lipsa de unitate în explicarea naturii hipnozei. Unii o consideră entitate paranormală, ocultă, spirituală... Cei mai mulţi o declară proces psihic dar nu apreciază corect statutul ei de stare subconştientă, halucinată, somnambulică...

Un alt factor care a contribuit la insuccesele definirii sugestiei este echivalarea sugestibilităţii ca trăsătură de caracter cu sugestia ca mesaj care pleacă din subconştientul hipnozitorului şi pătrunde în subconştientul hipnotizatului. Reţinem că termenul psihologic „sugestibil" denumeşte persoana cu labilitate afectivă... care aderă facil la propunerile interlocutorului.

A treia explicaţie, cea mai importantă, rezultă din faptul ignorat până acum, că sugestia are în conţinut un mesaj telepatic. Noi am constatat experimental că hipnotizorul emite sugestia în stare de autohipnoză parţială. In această situaţie el nu emite numai idei verbale formulate conştient încărcate energetic cu bio-electricitate senzorială, ci şi afecte energizate electro-magnetic(care transportă idei, afecte, voliţiuni recepţionate prin rezonanţă de hipnotizat). Aşa se explică de ce sugestia hipnotizantă clasică („Dormi...") de instalare a hipnozei poate să fie înlocuită cu un simplu semnal senzorial. In consecinţă, nu orice persoană care învaţă tehnica hipnotizării poate hipnotiza. Totodată, ne explicăm de ce devin hipnotizori puternici cei programaţi genetic conform legilor statisticii. De exemplu, geniile din diferite domenii se nasc la intervale de un secol sau un mileniu, conform legii împrăştierii deosebirilor individuale.

Mai trebuie reţinut că e un paralelism între sugestie şi hipnoză. Nu există hipnoză fără un element halucinat deplasat de la hipnotizor şi recepţionat prin rezonanţă de către subiect.

În vorbirea comună numim sugestibil individul care aderă facil la ideile altuia şi îi îndeplineşte solicitările fără să le analizeze critic.

Prin cuvântul sugestibilitate se înțelege calitatea de a fi receptiv la sugestii, de a trece la executarea lor cu uşurinţă. Sensul acestei noţiuni se diferenţiază cu formele sale: normală – conştientă; somnambulică – subconştientă.

In ştiinţa hipnozei avem termenii: sugestie, sugestinator, hipnotizare, hipnotizator. Deci, trebuie să delimităm precis cele două planuri de analiză a acestor termeni după criteriul menţionat mai sus. De exemplu, în stare de sugestibilitate hipnozică e halucinat atât subiectul, cât şi hipnotizatorul în momentul emisiei şi recepţiei mesajului. Alt exemplu, la „ghicitul în ghioc" şi „în palmă", la „jocul alba-neagra"..., când infractorul spune: „Dă-mi !... Mai dă... „ subiectul dă toţi banii fiindcă e halucinat sonambulic. Eul lui e subordonat eului hipnotizorului. (Acest adevăr ar trebui luat în seamă la redactarea legilor care combat înşelătoriile de acest fel).

Partea a noua

IX.UTILITATEA HIPNOZEI

„In 1780 magnetismul vindeca totul.
In 1830 hipnotismul vindeca totul. In
1960 hipnotismul nu mai vindeca totul”.
J. Dauven

1. Din cele mai îndepărtate timpuri, hipnoza a fost utilizată, cu prioritate, ca metodă de combatere a unor maladii. Insă aria ei de aplicaţie, a rămas astăzi, ca şi în trecut, foarte restrânsă, datorită numărului mic de hipnotizatori, restricţiilor în practicarea medicinei de către amatori şi procentajului redus de bolnavi ce pot fi vindecaţi prin sugestie. (Pentru acestă ultimă consideraţie noi ne vom limita în acest capitol la prezentarea de cazuri de boli care pot fi vindecate efectiv numai prin sugestii hipnozice).

Intr-un anumit sens, şi insuficienţa explicării ştiinţifice a naturii hipnozei şi a mecanismului hipnotizării a frânat extinderea aplicaţiilor practice. Intr-adevăr, în timp ce teoriile fiziologiste ale continuatorilor pavlovismului au ignorat existenţa psihicului, insistând asupra reflexelor condiţionate în explicarea vieţii sufleteşti, concepţiile metafizice ale parapsihologilor contemporani, au eliminat psihicul din sfera realităţii clasificând hipnoza în grupa fenomenelor „miraculoase” incognoscibile.

Deosebit de gravă este şi tendinţa unor autori de a-şi impresiona cititorii şi spectatorii, pretinzând că hipnotizatorii posedă calităţi „paranormale”, iar fenomenele hipnozice aparţin unei lumi situate dincolo de realitatea cognoscibilă ştiinţific.

2. Rezultă că în explicarea mecanismului terapiei prin hipnoză, trebuie să se pornească de la premisa că hipnoza e un fenomen psihic natural, guvernat de legi obiective.

Aşa cum s-a spus, în Univers nu se petrece nimic în afara legităţii. In general religiile resping vrăjitoriile, magia, minunile fachirilor etc. Dumnezeu nu

încalcă legile naturii deoarece ele fac parte din atotputernicia sa. Dacă le-ar încălca, ar însemna că se neagă pe sine. In acest sens trebuie interpretată afirmaţia din Biblie: „La început era cuvântul", adică informaţiile, legile sădite în particulele elementare. „Si cuvântul era Dumnezeu" – deci legile, informaţiile cuprinse în natura particulelor elementare sunt divine. Este edificator faptul că vindecarea unor bolnavi s-a realizat prin puterea credinței (,,Credința ta te-a vindecat").

3. Vindecările bolnavilor cu ajutorul hipnozei, magnetismului, descântecului etc. sunt numai aparent miraculoase. In realitate, atât îmbolnăvirile determinate de autosugestie la isterici, bunăoară, cât şi vindecările persoanelor hipnotizabile, se înscriu în sfera realităţii, sunt guvernate de legile psihicului. In consecinţă, înțelegerea mecanismului hipnozo-terapiei necesită cunoaşterea relaţiilor dintre laturile psihicului – conştientul, subconştientul şi inconştientul; şi dintre elementele naturii umane – intelect, afectivitate şi voință.

4. Activitatea psihică conştientă influienţează activitatea aparatelor şi organelor coordonate inconştient. Ne referim la bolile contractate în urma unor spaime (bâlbâiala nevrotică, pavor nocturn, somnambulism etc.) ; supărări (icter), inervări (gastrită)...

De asemenea, sunt edificatoare demonstraţiile efectuate de unii hipnotizori indieni care, prin concentrarea atenţiei modifică activitatea unor organe. Astfel, este accelerat sau încetinit ritmul bătăilor inimii, creşte sau scade temperatura şi tensiunea arterială etc. Vandebergh a demonstrat experimental că în perioada tulburării emoționale, provocate prin hipnoză, descreşte nivelul glucozei în sânge, concomitent cu o descreştere a acizilor graşi liberi în plasmă (24, p.382).

La fel de semnificative sunt relaţiile dintre conştient şi fenomenele bio-psihice inconştiente ce au loc la nivelul celulei. Avem în vedere cazurile: de stopare sau accelerare a evoluţiei cancerului şi a altor boli genetice...

5. La rândul lui, subconştientul influienţează activitatea conştientă şi inconştientă. Spre pildă, în crizele de pavor nocturn, copilul trăieşte emoţii de spaimă însoţite de schimbări organice evidente. El se trezeşte în ţipete, este transpirat şi congestionat, are pulsul accelerat etc. Un alt exemplu, accelerarea bătăilor inimii la bolnavii cu tahicardie nervoasă, în timpul viselor anxioase.

Se poate afirma, pe bună dreptate, că între ideile subconştiente şi centrii viscerali ce coordonează activitatea inconştientă există relaţii cauzale. De exemplu, ideile halucinate din vis pot să deregleze sau să echilibreze atât

activitatea aparatelor şi organelor corpului, cât şi a metabolismului celulelor organismului. Desigur, ,,influienţa viselor, tenicitatea lor depinde de conţinutul subiectiv şi de profunzimea lui. (Tart T.C. – 25, p. 377).

In hipnoză, de asemenea, ideile sugerate, halucinate în subconştient, influienţează activităţile viscerale. Astfel, dacă se sugerează subiectului că în cameră creşte mereu temperatura, acesta simte halucinat căldura, începe să transpire etc. Invers, dacă e sugestionat că s-a făcut frig, subiectul halucinează senzaţii de frig şi suferă schimbări organice corespunzătoare. Vasilev relatează, într-o lucrare de popularizare (26), că s-a obţinut, la un subiect foarte sensibil, vezicarea pielii prin sugerarea că este atins pe spate de un obiect fierbinte.

Si activitatea aparatelor circulator şi digestiv poate fi amplificată sau diminuată şi chiar dereglată prin intermediul sugestiilor recepţionate halucinant în subconştient. De exemplu, Vandenbergh, a diminuat concentrarea glucozei din sânge, prin sugestii hipnozice, provocând subiectului halucinarea unor stări emoționale acute. (24. p.382). De exemplu, în momentul când se sugerează subiectului că mânâncă un anumit aliment, saliva şi sucurile stomacale intră în activitate, adecvat.

Rezultă de aici că între halucinaţiile hipnozice şi cele onirice nu există deosebiri esenţiale, în privinţa relaţiilor cu inconştientul. La unele persoane, influienţa halucinaţiilor onirice asupra activităţii coordonate de inconştient este mai accentuată (bolnavii cu pavor nocturn). La alţii, intervin cu mai mare autoritate halucinaţiile hipnozice (istericii). Totuşi, aceste particularități se înscriu în curba lui Gauss. La majoritatea indivizilor, perdelele ce separă conştientul de subconştient şi inconştient sunt greu penetrabile. Aceştia nu-şi construiesc singuri bolile şi nici nu pot fi vindecaţi de boli organice, prin idei halucinate.

Astfel, terapia hipnozică este relativă. Beneficiază de ea persoanele sensibile-nevrotice. Situația este similară rugăciunii, atingerii raclei cu moaştele sfinților unde autohipnoza este dependentă de sugestibilitatea pelerinilor.

Credința că Dumnezeu intervine direct în viaţa omului este evaluată greşit. Bolnavul care se vindecă prin credință („Credința ta te-a vindecat”) şi-a provocat o stare de autohipnoză care a inhibat ideea că e bolnav şi simte starea de sănătate care adesea provoacă o vindecare definitivă. Aceleaşi efecte pot fi provocate de rugăciunea preotului înzestrat cu aptitudini hipnozice. Preotul care se roagă pentru sănătatea unui bolnav trebuie să creadă sincer că acesta se va însănătoşi.

Dealtfel, sugestia creează stări hipnozice. In acest sens ştiinţa hipnozei, pe care noi o fundamentăm prin lucrarea de faţă ar trebui să fie studiată în facultăţile de teologie.

6. Mai trebuie spus aici că utilizarea hipnozoterapiei are un caracter cazuistic. Nu pot fi vindecaţi cu acelaşi tratament toți bolnavii unei anumite boli. Datorită legii împrăştierii deosebirilor individuale, un anumit tratament duce la rezultate optime la o minoritate de indivizi, finalizează cu vindecări parțiale la majoritatea şi e dăunătoar pentru cealaltă minoritate înscrisă în curba lui Gauss. Observația se confirmă şi în cazul hipnozoterapiei. Unele persoane nu pot fi hipnotizate, cei mai mulți intră în forme parțiale de hipnotism. Aşa se explică de ce vindecările miraculoase, sunt rare, iar mediumii excepționali şi hipnotizorii talentați sunt descoperiți la intervale mari de timp. De exemplu hipnotizorul Parmenides şi prezicătoarea Pitia n-au fost egalați în ultimii 2000 de ani. Totodată, numărul bolnavilor cu isterie vindecabili prin hipnoză este redus pentru că legea împrăştierii deosebirilor individuale se aplică şi în cazul lor.

In consecință, vorbind de foloasele hipnozei nu vom descrie boli şi tratamente, ci cazuri individuale la care noi am avut succes. Situația se potriveşte pentru toate felurile de hipnotism, ştiințific şi empiric.

Experienţa acumulată în ultimele decenii a dovedit că anumite tulburări în geneza cărora e implicat subconştientul (adică în care boala e cauzată de o dereglare a relaţiilor dintre conştient şi subconştient) nu pot fi vindecate efectiv decât prin hipnoză, autohipnoză, rugăciune, descântec.

7. Mai trebuie spus aici că nu toate persoanele bolnave au şanse egale de vindecare. Utilizarea hipnozoterapiei are un caracter limitat. In general, orice boală depinde de starea sufletească a bolnavului. Forţa mentalului acționată personal sau cu ajutorul hipnotizatorului, este diferenţiată de la o persoană la alta. Intâlnim, deci, vindecări miraculoase, adică unicate, pentru toate categoriile de boli, cum sunt cele comunicate de : Hamilton (exeme), Bramwell (constipaţie), Eliotson (impedigo psoriasis), Cullerre (incontinenţa de urină) (16), şi vindecări în serie, aproape a tuturor bolnavilor trataţi de o anumită boală. In ultimul caz, ne referim la bolile cauzate de: halucinaţiile onirice (pavor nocturn, somnambulism, enurezis nervos, tahicardie nervoasă, lapsus etc.) şi de halucinaţii fixate prin autosugestie (isterie, tulburări nevrotice).

Vom puncta în continuare observaţiile rezultate din experiența acumulată de noi în tratarea acestor maladii.

8. PAVORUL NOCTURN este o tulburare de somn caracterizată prin ţipete, gesturi de apărare, mimică etc. manifestate în timpul somnului adânc. După câteva minute, copilul reintră în somnul normal. Dimineața nu-şi aminteşte ce s-a întâmplat cu el. Nici dacă e trezit în timpul crizei, subiectul nu

ştie ce a visat. Noi am obţinut succes în combaterea pavorului nocturn la toţi subiecţii hipnotizaţi folosind următoarele sugestii: „Să nu mai visezi urât. Vei visa numai vise frumoase... Nu-ţi este teamă. Eşti curajos...”. Dacă subiectul adus în stare de somnambulism hipnozic, mărturiseşte obiectul viselor înspăimântătoare, sugestiile vor viza schimbarea personalităţii onirice, prin halucinarea unor noi atitudini faţă de obiectul spaimei. De exemplu, un subiect care visa că este muşcat de un câine a fost sugestionat că are în mână un băţ cu care loveşte puternic câinele, iar acesta schelălăie, fuge. Totodată, am anchetat familia pentru a descoperi şi ameliora condiţiile care au favorizat instalarea şi persistenţa tulburării de somn.

9. ENUREZISUL NERVOS, este o tulburare de somn în care subiectul visează că urinează normal la toaletă, iar în realitate, el se scapă cu udul în pat. Astfel, halucinarea onirică a urinării activează muşchii vezicii, inhibaţi în somnul normal. Deci, la enuretic, perdeaua ce desparte conştientul „adormit” de subconştientul activ s-a defectat.

Enureza onirică e întâlnită frecvent la copii şi mai rar la tineri şi adulţi.

La stabilizarea obişnuinței de a urina în somn contribuie şi părinţii care scoală copilul şi-l duc la W.C fără a-l trezi din somn.

O altă greşeală pe care o comit unii părinți este încercarea de-a vindeca copilul prin porunci autoritare, pedepse... Părinții pierd din vedere că enureticul nu-şi controlează conduita în timpul somnului. Ei nu ştiu că ideile gândite şi hotărârile luate în stare de veghe nu acționează în somn. Dimpotrivă, în somn, sensul ideilor care totuşi pătrund în subconştient, este inversat. De exemplu, dacă ne-a întristat moartea unei persoane visăm că ea trăieşte şi ne mirăm cum am crezut că ea a murit.

Si mai grav este faptul că atmosfera conflictuală din familie, întreținută prin repetarea crizelor, creează copilului suferințe care accentuează tulburarea intervenită în relaţiile dintre conştient şi subconştient, responsabilă de instalarea enurezisului.

In concluzie, vindecarea enureticului nu constă numai în a-l sugestiona în hipnoză („N-ai să mai urinezi noaptea...), ci şi în descoperirea cauzelor care au generat îmbolnăvirea şi eliminarea factorilor implicați.

10. SOMNAMBULISMUL este o tulburare în care bolnavul vorbeşte prin somn sau se scoală, face anumite lucruri, revine după câteva minute la pat sau se culcă în altă parte, iar dimineaţa nu-şi aminteşte nimic.

Referindu-se la caracterul oniric al somnambulismului, I. Popescu – Sibiu spune că „în vis suntem nu numai spectatori, dar şi acţionăm într-un anumit fel... Toate acţiunile, însă, sunt pe loc deoarece în vis sunt angajate numai

zonele cerebrale vizuale. Când tensiunea e prea mare (sau individul prea sensibil), procesul oniric cuprinzând şi zonele motorii ale limbajului, individul vorbeşte în vis. Iar dacă sunt angajate şi zonele motorii ale membrelor, atunci visătorul se agită, se ridică din pat şi umblă sau acţionează în sensul ... celor dorite". (27, p.205).

Spre deosebire de vorbirea prin somn, întâlnită la copiii cu temperatură şi la adulţii adormiţi în stare de ebrietate, care de regulă sunt incoerenți, vorbirea somnambulului capătă formă de dialog. Această vorbire somnambulică nu este numai onirică, limitată la conținutul visului ea se derulează şi cu persoanele în stare de veghe. Astfel se acumulează un fond de cunoştințe care duc la formarea unei noi personalități.

In combaterea acestei tulburări de somn sunt implicaţi, în primul rând, părinţii şi colegii de cameră din internat, adică persoanele care asistă la crize. Incă de la început, manifestările somnambulice trebuie să fie stopate printr-o atitudine activă ce constă din formularea următoarelor sugestii: „Nu mai vorbi prin somn. Dormi liniştit, fără să vorbeşti. N-ai voie să vorbeşti prin somn..."

Tratamentul hipnozic al somnambulismului va consta din fixarea în subconştientul subiectului a unor porunci destinate stopării vorbirii prin somn.

In primul caz, al fixării în memoria onirică a ideilor curative, noi am folosit următoarele sugestii: „Eşti sănătos. Vei adormi liniştit, fără vise urâte... N-ai să mai vorbeşti prin somn. Eşti stăpân pe tine. Poţi să nu răspunzi la întrebări când dormi..."

Ilustrăm combaterea somnambulismului prin cazul L.M. – o tânără de 21 de ani, cu crize zilnice de somnambulism nocturn, declanşate în urma unei spaime. S-a trezit din somn şi a văzut la fereastră un individ care încerca s-o deschidă. Când a venit soţul acasă – lucra în schimbul trei – a vorbit cu el, i-a servit mâncarea ca de obicei... dimineaţa a rămas foarte mirată fiindcă nu ştia când a venit acasă şi nu-şi amintea că a vorbit cu el. A doua noapte s-au repetat discuţiile somnambulice, iar dimineața nu şi le-a amintit. Crizele de somnambulism s-au repetat timp de două săptămâni şi au încetat după prima şedinţă de hipnoză. I s-a sugerat în hipnoză să nu mai vorbească prin somn şi să se trezească la venirea soţului... De asemenea, s-a combătut efectul spaimei, sugerând pacientei că la fereastră se joacă un copil... Tratamentul a constat din 5 şedinţe de sugestie hipnozică derulate la distanţe mărite progresiv. Tulburarea de somn n-a mai revenit.

In concluzie, astfel de tulburări nu pot fi vindecate cu medicamente... - de unde şi necesitatea constituirii ştiinţei hipnozei şi înființarea de cabinete cu psihologi hipnotizori....

SOMNAMBULISMUL ISTERIC – numit de Gh. Marinescu „automatism ambulatoriu” – se caracterizează prin dedublarea personalităţii. Paralel cu repetarea crizelor şi creşterea duratei lor, se acumulează ideile halucinate, plăsmuind nucleul unui alt eu. „Conţinutul de conştiinţă al somnambulului, spune Lovenfeld, se îmbogăţeşte treptat, prin integrarea noilor discuţii, reprezentări, acţiuni, ajungându-se la adevărate dedublări ale conştiinţei, caracterizate prin capacitatea de a se orienta în mediu aproape la fel de adecvat ca în stare de veghe. Lovenfeld descrie cazul unei fetiţe la care accesele de somnambulism isteric, apărute la 13, ani şi-au prelungit treptat durata. Când a ajuns la 36 de ani, acestea durau aproape 3 luni. In perioada secundară somnambulică, bolnava ţinea minte ambele stări (conştientă şi subconştientă). In perioada normală, nu reţinea ceea ce făcea în stare de somnambulism. In perioada normală, era melancolică, închisă în sine. In perioada somnambulică, era veselă, deschisă” (28).

Savantul român Gh. Marinescu a prezentat cazul unui somnambul care a vagabondat o săptămână, iar când şi-a revenit la normal, nu şi-a amintit ce a făcut în această perioadă. Si Binet relatează un caz la care smnambulismul a durat 6 ani . In acest timp bolnavul a învăţat să scrie şi să citească (4). „Este foarte dificil - spune psihologul francez - de determinat natura psihică a acestor transformări ale personalităţii. Noi considerăm că aceste fenomene sunt mult mai complicate decât halucinaţiile, ele constituind adevărate... deliruri” (4, p. 60).

In literatură, stările de somnambulism au fost descrise de Dolstoievski, în romanele: „Eternul soţ”, „Dublura”, „Fraţii Karamazov”. A. Debay descrie cazul unui farmacist care se scula noaptea şi pregătea, în stare somnambulică, reţetele, cu foarte mare corectitudine. (32).

Deşi, cazurile de somnambulism sunt rare şi nu s-a acumulat o experienţă în utilizarea hipnozei ca mijloc de tratament, ne permitem să formulăm câteva recomandări: fixarea în starea normală a eului de sugestii hipnozice negative de interzicere a crizelor de somnambulism; provocarea prin hipnoză de crize de somnambulism şi corectarea, prin sugestie a eventualelor trăsături negative ale personalităţii somnambulice; eliminarea factorilor traumatizanţi din viaţa bolnavului; fortificarea fizică şi echilibrarea nervoasă.

SOMNAMBULISMUL ALCOOLIC este o dedublare a personalităţii, intervenită în urma depăşirii cantităţilor de alcool consumate şi prelungirii duratei beţiei peste limita rezistenţei organismului. In astfel de situaţii, celulele nervoase ce constituie suportul conştientului, sunt suprasolicitate, iar viața se apără mutând activitatea psihică din conştient în subconştient. Aici, eul somnambulic monitorizează întreaga activitate: vizuală, auditivă, chinestezo-motorie... Acumulând treptat experiența unei noi personalități, individul

acționează diferit de starea de veghe. Dacă e certat de soţie... devine certăreţ, dacă e ameninţat ameninţă şi el... După un timp, subiectul cade într-un somn letargic din care se trezeşte după câteva ore şi nu-şi aminteşte nimic. Ca şi în cazul somnambulismului isteric, subiectul acumulează, de la o criză la alta, anumite forme de conduită şi îşi structurează o nouă personalitate.

Unii SOMNAMBULI ALCOOLICI sunt agresivi, alţii veseli şi îngăduitori. Noi am cunoscut un somnambul care îşi bătea soţia seara când venea beat, iar dimineaţa nu-şi amintea nimic...

Crizele de somnambulism alcoolic pot fi evitate prin raționalizarea consumului de alcool în sensul reducerii cantităţii şi duratei. Persoanele care au crize de somnambulism alcoolic trebuie luate în evidență de către medicul de familie şi psiholog pentru prevenirea crizelor de somnambulism care dezvoltă personalităţi halucinate agresive şi criminale. Conducerea vehiculelor în stare de somnambulism trebuie pedepsită sever.

11. TULBURARILE NEVROTICE sunt boli simptomatice „cu caracter funcţional". Nevroticul este atât de impresionabil, încât adesea înţelege suferinţele altora, trăind chiar el simptomele bolnavilor contactați. Desigur, nu toate simptomele bolnavilor cunoscuți le generează stări emoționale maladive. Altfel, ar însemna ca nevroticul să-şi schimbe felul bolii de la o zi la alta. Trebuie să existe o motivaţie gândită obsedant şi fixată în prealabil în subconştient, pentru ca nevroticul să halucineze simptomul respectiv.

Tulburările nevrotice se manifestă sub formă de halucinaţii senzoriale: auditive (Levinson – 28, p. 19), vizuale (Brady, J.P. – 29, p. 351), tactile (Sternberg E.I. – 30, p. 567) etc. şi cu efecte fiziologice (Barher T.X. – 31, p. 416), şi, mai rar întâlnite sunt cazurile de mutism, orbire (Forrest, W.D. – 35, p. 147).

Predispoziţional, nevrotismul se caracterizează prin trecerea facilă a stimulilor din conştient în subconştient şi reactualizarea lor halucinată în starea de veghe. Graniţa ce desparte conştientul de subconştient este penetrabilă la nevrotic. Pentru aceasta nevroticii sunt foarte uşor de hipnotizat.

O altă caracteristică predispozițională a nevroticului este forţa mare de angajare a centrilor nervoşi viscerali de către ideile halucinate în subconştient. Se explică astfel de ce unele tulburări nevrotice ajung cu timpul să determine tulburări organice. De exemplu, durerile gastrice halucinate de nevrotic pot, cu timpul, să deregleze secreţiile stomacului în sensul contractării unei gastrite normale...

Tratamentul hipnozic aplicat bolnavilor cu tulburări nevrotice nu diferă esenţial de la o formă de boală la alta. Totuşi, precizarea factorilor care au determinat crizele nevrotice este dificilă datorită deosebirilor individuale.

Se ştie că frecvenţa şi intensitatea crizelor se diferenţiză cu tipul de temperament, dar şi cu condiţiile de mediu ce pot favoriza repetarea crizelor şi fixarea ideii halucinate.

De aici rezultă necesitatea întâmpinării subiectului cu încredere şi eliminarea atitudinii suspicioase şi grijulii faţă de starea sănătăţii sale.

In forma gravă, nevrotismul prezintă simptomatologia unei boli organice care, însă nu poate fi vindecată prin medicație specifică. Tulburările nevrotice, fiind forme de autohipnoză nu pot fi combătute efectiv decât prin sugestii hipnozice.

Ilustrăm metodologia combaterii nevrotismului, prin cazul S.M., cu paralizia brațului drept. Tratamentul hipnozic a început la 4 zile după internarea în Secţia de Neurologie a spitalului județean. In timpul primei şedinţe de hipnoză, bolnava a fost sugestionată: „Eşti sănătoasă... Te-ai vindecat... Mâna ta nu mai este paralizată... Poți s-o mişti... Nu-ți este teamă... Te-ai vindecat pentru totdeauna...”. Deşi la încheierea hipnozei nu ştia ce tratament i s-a aplicat, la o oră după şedință a observat că poate mişca mâna paralizată. După 3 şedințe de hipnoză efectuate... pacienta a părăsit spitalul vindecată.

Din păcate, factorul principal ce determină apariția şi menținerea crizelor nevrotice este constituțional, depinde de particularitățile bio-fizice şi psihice ale individului. In consecință, persoanele cu tulburări nevrotice beneficiază de asistență permanentă efectuată de hipnozoterapeut.

Partea a zecea

X. STIINTA TELEPATIEI

TELEPATIA - OBIECT DE CERCETARE STIINTIFICA.

“Fiecare cuvânt are vibrație şi mesaj”.

Pitagora

X.1. PRECIZAREA NOTIUNII

Existența telepatiei a fost fie negată, fie explicată eronat prin invocarea forțelor supranaturale, oculte. Cel mai adesea comunicările telepate erau demonstrate trucat în spectacole publice. Unul dintre aceşti maeştri magiceni mi-a mărturisit metoda utilizată la demonstrarea comunicării telepatică a numărului buletinului de identitate al spectatorilor. De exemplu, dacă primele două cifre ale buletinului erau 1 şi 3 întrebarea adresată mediumului începea cu literele A.C (Acum…).

In vorbirea comună prin telepatie se înțelege deplasarea, de la un anumit viețuitor - emitent - la un alt viețuitor - receptor - a unor mesaje psihice inconştiente – deplasare realizată sub formă de onde electromagnetice.

Intr-un anumit sens, şi în interiorul corpului au loc deplasări de mesaje, de la o celulă la celelalte celule ale organismului viețuitorului. In această ipostază vorbim despre două feluri de telepatii, internă din corp, şi externă, între indivizii ce trăiesc în spațiul Terrei.

X. 2. LEGILE TELEPATIEI

Ca obiect al cercetării ştiințifice, telepatia manifestată la plante, animale şi oameni se legitimează prin legi obiective. Contribuția noastră modestă la formularea legilor telepatiei e caracteristică tuturor întreprinderilor de pionierat. Psihologii care au explicat natura fenomenelor inconştiente, au fost, de cele mai multe ori lipsiți de experiență practică directă hipnozică, telepatică, spiritistă. Deci, inventarierea noastră a legilor fenomenelor

telepatiei rămâne deschisă cercetătorilor care consideră psihicul o realitate obiectivă.

Menționăm, mai întâi, legea IMPRASTIERII DEOSEBIRILOR INDIVIDUALE - în privința aptitudinilor telepate (demonstrată de noi într-un alt capitol). In conformitate cu cerințele acestei legi este firesc să vorbim despre numărul redus de indivizi supradotați telepați, hipnotizori, prezicători… In ultimile două milenii au rămas neegalați: vindecătorul hipnotizor–telepat Parmenides; prezicătoarea Pitia; magnetizorul-hipnotizor Mesmer; vrăjitorul-hipnotizor-telepat Rasputin; spiritologul-telepat Haşdeu …

A doua lege am intitulat-o LEGEA REMANENTEI ondelor electromagnetice telepate. Aşa cum s-a spus (44), datorită rotației Terrei mentalul emis prin onde electromagnetice de indivizii ce trăiesc pe Pământ nu dispare depărtându-se pe trasee rectilinii în spațiul înconjurător nemărginit. El continuă să se rotească în jurul axei Pământului. Astfel, atât mentalul subconştient al persoanelor în viață, cât şi sufletul persoanelor care au decedat coexistă în mediul ambiant terestru.

Este semnificativă tradiția creştină a pomenirii decedatului în ziua înmormântării, repetată la 3 şi la 40 de zile... Aceste practici sunt legate de credința că sufletul decedatului continuă să stea în locul în care a trăit. In realitate, mentalul subconştient emis prin onde electromagnetice nu dispare în clipa decesului deoarece continuă să existe în subconştientul persoanelor care l-au cunoscut, în obiectele pe care le-a contactat... Această viziune a determinat faraonii egipteni să construiască piramide în care să se păstreze sarcofagele cu trupurile şi lucrurile purtate de ei.

Tot aici intră şi explicația vindecării de boli incurabile la atingerea raclei cu moaştele sfinților şi sărutarea icoanelor sfințite etc. Faptul că numai unii indivizi se vindecă prin ritualuri religioase, pelerinaje… dovedeşte rolul jucat de sugestibilitatea telepatică şi autohipnoza credinței religioase în apărarea sănătății...

Se poate chiar conchide că mentalul telepatic: subconştient; şi cel genetic inconştient (transmis filial) - existente la un moment dat pe Terra - constituie o lume paralelă ce se conjugă cu mentalul conştient al stării de veghe. Astfel, se explică de ce populațiile, liderii lor politici, culturali, religioşi… se influiențează reciproc telepatic constituind profilul psihic al fiecărui popor. Am putea chiar descrie mecanismul dezvoltării optimismului sau depresiei populației sub influiența condițiilor conviețuirii. De exemplu, faptul că în

ultimul timp, buletinele de ştiri ale posturilor TV… descriu dramatic: creşteri de taxe, reduceri de locuri de muncă, toate sinuciderile, crimele, nerealizările, accidentele soldate cu morți şi răniți… a influiențat deja negativ mentalul afectiv al populației. De exemplu, în Ungaria, după unii cercetători, s-a accentuat mentalul depresiv manifestat prin creşterea numărului de sinucideri... Din fericire, în România, audierea posturilor de ştiri este redusă datorită, atât negativismului față de politică, cât şi numărului mare de agricultori preocupați mai mult cu rezolvarea treburilor gospodăreşti şi mai puțin cu audierea buletinelor de ştiri. Se adaugă aici reducerea şomajului prin plecarea la muncă în străinătate a cca. 3 milioane de români.

In prezent, autorii lucrărilor de psihologie socială şi numeroşi istorici au caracterizat pozitiv poporul român prin: încredere în forțele proprii şi în ajutorul Divinității; combativitate; adaptibilitate; vitalitate… Nu întâmplător nici un mare imperiu nu a putut continua expansiunea dincolo de granițele țării noastre. Ne referim la perşi, greci şi romani în Antichitate, la turci, tătari. polonezi, austrieci în Evul Mediu şi la ruşi, nemți şi sovietici în Epoca Modernă.

După părerea noastră, românii sunt muncitori inteligenți, inventivi, diplomați, religioşi, patrioți, toleranți.

Patriotismul şi vitejia poporului român a fost dovedită de Mircea cel Mare la Rovine şi Posada, de Stefan cel Mare la Vaslui, de Vlad Tepeş la Rovine, de Mihai Viteazu la Călugăreni, de Al.I. Cuza Unirea Principatelor, de Carol la Plevna, de Ferdinand la Mărăşeşti, de regele Mihai la eliberarea Basarabiei, Ardealului şi Cehoslovaciei . Exemple de patriotism : Ecaterina Teodoroiu, Horia, Cloşca şi Crişan,Tudor Vladimirescu, Avram Iancu, Carmen Silva…

Optimismul românului se bazează pe credința că Dumnezeu îl milostiveşte fiindcă îndeplineşte cu sfințenie ritualurile religioase. România ocupă primul loc între popoarele Europei în următoarele manifestări ale religiozității: se închină în biserică, acasă şi pe stradă (Când trece prin fața bisericii românul face cruce şi spune în gând “Doamne ajută”); ține posturile, respectă sărbătorile, se cunună religios, îşi botează copiii, îşi îngroapă cu preot morții; îşi cinsteşte conducătorii credincioşi (Stefan cel Mare şi Sfânt, Constantin Brâncoveanu, Neagoe Basarab…); îşi venerează geniile (Dimitrie Cantemir, Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Petrache Poenaru, Mircea Eliade, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, I.L. Caragiale, Spiru Haret, Nicolae Mărgineanu, C. Rădulescu Motru, Petre Andrei, Mircea Florian, B.P. Hajdeu, Stefan Odobleja, Dimitrie Gusti, Anton Dimitriu, Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, Vasile Conta, P.P. Negulescu, Eliade Rădulescu, Constantin Brâncuşi, George

Enescu, Nicolae Grigorescu, Ilie Năstase, Ion Tiriac, Gheorghe Hagi, Henri Coandă, Aurel Vlaicu, Anghel Saligni, George Costinescu, Augustin Maior, Gheorghe Vrânceanu, Neculaie Teclu, Alexandru Lahovari, Grigore Antipa, Emil Racoviță, Emil Palade, Ana Aslan, Nicolae Păulescu, Ioan Cantacuzino, Gheorghe Marinescu, Victor Babeş, Ion Tanase.

Nu putem trece cu vedere legătura puternică a românului cu pământul strămoşesc. Suntem țara cu cele mai numeroase şi grave răscoale țărăneşti (11000 morți în 1907) şi cel mai mare procentaj de populație rurală proprietară de gospodării familiare. Chiar şi în condițiile falimentării întreprinderilor industriale un procentaj mic de țărani au migrat definitiv în alte țări. Majoritatea românilor au plecat temporar la muncă în străinătate. Situația e incomparabilă cu statele europene dezvoltate. Douăzeci de milioane de francezi au emigrat în Canada, zeci de milioane de englezi, spanioli, portughezi… s-au mutat definitiv cu famliile lor în Australia, America…

A treia lege a telepatiei, denumită LEGEA REZONANTEI, se referă la recepția mentalului telepatic prin reproducerea ondelor electromagnetice emise de telepat.

Mecanismul rezonanței se derulează inconştient. Subiectul proiectează mintal informația recepționată fără să conştientizeze că ea este expediată de altă persoană, că reprezintă mentalul altei persoane.

Rezonanța telepată are valoarea unui recul. Ea retransmite ondele electromagnetice recepționate. Astfel se generează o comunicare în lanț care poate fi recepționată şi reprodusă de către alți subiecți – dotați cu acelaşi sistem de rezonanță. In felul acesta se prelungeşte durata şi se măreşte intensitatea mesajului. Oricum, telepatia este forma primară de comunicare. Ea a contribuit la conservarea speciei (semnalarea duşmanului, hranei, împerecherii sexuale…).

Si în societatea modernă telepatia joacă un rol adaptiv. Este implicată în dezvoltarea relațiilor dintre oameni. De exemplu, dacă doi indivizi s-au certat şi primul regretă jignirile adresate, atunci al doilea retrăieşte, în momentul respectiv, aceleaşi afecte conciliatoare. Situația se repetă şi în cazul afectelor negative. Când emitentul telepat reconstituie mintal agresivitatea suferită şi proiectează felul cum se va răzbuna, subiectul trăieşte mintal concomitent aceleaşi afecte agresive şi conflictul se accentuiează.

In concluzie, legea rezonanței mesajelor telepate, este confirmată de practică. De exemplu morala creştină situiează iubirea şi iertarea la baza relațiilor interumane.

LEGEA CORELARII INSUSIRILOR BIO-PSIHICE ALE TELEPATILOR**.** Aşa cum s-a spus, comunicările telepate se diferențiază cu fiecare specie de viețuitoare şI cu particularitățile individuale. In cazul speciei umane dezvoltarea însuşirilor genetice se întinde pe toată aria deosebirilor individuale --exprimată statistic prin curba lui Gauss. Intr-adevăr, unii indivizi, o minoritate, sunt mediumi buni, iar altă minoritate sunt lipsiți aproape total de aptitudini telepate. In consecință, apar diferențieri telepate între rase, popoare şi membrii familiilor. De exemplu, în India locuiesc populații cu un procentaj mare de fachiri, vrăjitori talentați, născuți cu aptitudini hipnozice şi telepatice.

In acest sens este întemeiată propunerea de a se experimenta fenomenele de hipnoză empirică cu subiecți recrutați dintre membrii aceleiaşi familii, frați gemeni, etc.

Deosebit de importantă ar fi analiza ondelor elecromagnetice emise în timpul comunicării mesajelor. Din păcate, ele sunt foarte dificil de studiat datorită faptului că sunt fugitive, se deplasează continuu cu viteza absolută (300.000 km/s).

Mai trebuie luat în seamă faptul că informațiile comunicate telepatic se referă la activitatea inconştientă instinctuală care se diferențiază genetic la toate nivelurile: plăcerea sexuală; semnalarea gustului alimentelor; avertizarea pericolelor; prevenirea degradării sănătății…

Această lege este confirmată şi în telepatia empirică practicată de vrăjitoare şi ghicitoare infractoare. De exemplu, pentru ca o femeie să-l facă pe un anumit bărbat s-o iubească, să se îndrăgostească de ea, trebuie să-l cunoască mai întâi, să stabilească anumite relații cu el. Deci, nu vrăjitoarea influiențează viitorul iubit al clientei, chiar dacă operează cu fotografia lui. Clienta care îi cere vrăjitoarei să-i facă vrăji de dragoste bărbatului dorit cheltuie banii degeaba fiindcă telepatia se manifestă prin trăiri echivalente, rezonante.

Din nenorocire, dacă vrăjitoarea infractoare e şi hipnotizoare ea profită de starea de halucinație hipnozică în care se găseşte pacienta în timpul descântecului şi-i porunceşte: “Plăteşte… Mai dă… Dă-mi inelul…”. Pacienta nu se poate opune fiindcă în halucinația hipnozică subiectul nu se poate opune poruncilor sugestionate de hipnotizor.

Corelarea acționează pe ambele laturi. Dragostea pe care o trăieşti pentru prietena ta cultivă în sufletul ei acelaşi sentiment. Trăirea afectelor negative față de fostul iubit sunt responsabile de despărțirea cuplurilor de căsătoriți.

In concluzie, faptul că te gândeşti la iubit, că proiectezi mintal imaginea lui, îl determină să se gândească şi el la tine, să trăiască aceleaşi sentimente.

Revenind la exemplul cu vrăjitoarea reținem că nu descântecul formulat de ea generează iubirea, sau afectele negatve în cazul magiei negre, ci mentalul subconştient al subiectului hipnotizat.

Avantajele etice ale telepatiei sunt relevate şi în Biblie prin cerința de a înlocui ura cu iubirea, duşmănia cu iertarea … Dacă persoana agresată îl iartă pe agresor, ea va cultiva în sufletul acestuia un sentiment similar de reconciliere şi relațiile pot fi redresate. In acest fel pot fi prevenite divorțurile şi înstrăinarea relațiilor de prietenie.

Si în viața socială acționează legea corelării. Liderii cei mai populari sunt prietenoşi şi umanişti, adică cei care trăiesc sentimente de dragoste față de oameni… Un conducător egoist, preocupat de satisfacerea intereselor egoiste şi obsedat de dorința paranoică de a învinge în luptele pentru acapararea puterii şi bogăției, sacrificând pe cei cu adevărat merituoşi, nu e iubit şi nici ajutat atunci când întâmpină dificultăți.

Incheiem lista calităților telepatiei cu legea INERTIEI DINAMICII PSIHICULUI manifestată prin treceri de la conştient la subconştient fără opriri.

Aşa cum s-a spus, psihicul e fugitiv. Intre activitatea conştientă şi cea subconştientă nu există momente goale, lipsite de mental intelectual, afectiv, volițional. De exemplu, instalarea somnului hipnozic se produce treptat. Incepe cu stoparea unor activități chinestezomotorii cu senzații de greutate şi înțepeniri - explicate de noi în capitolele consacrate înțepenirilor hipnozice. Ultima care se subconştientizează e gândirea care continuă în hipnoză să înțeleagă vorbirea hipnotizorului. Ea se subconştientizează complet când subiectul intră în somnambulism monitorizat de un Eu specific.

Continuitatea dinamicii psihicului se manifestă şi la nivelul subconştientului oniric. Fenomenul poate fi ilustrat prin durata scurtă a viselor. Ele se manifestă secvențial în sensul că fiecare situație percepută finalizează printr-un deznodământ conjugat adaptiv. Astfel, se trece continuu de la o

secvență la alta fără pauze. Afirmația unor psihologi că visele durează câteva secunde este eronată. In realitate conținutul psihic al visului este fragmentat prin intervențiile adaptive ale afectivității şi voinței. De exemplu, visăm că se apropie un câine, intervine afectivitatea (îmi este frică…) şi voința (ridic nuiaua…). Scena se încheie cu fuga patrupedului fricos şi se trece la un alt vis.

In consecință, dinamica secvențială onirică nu este o fragmentare a acțiunii prin pauze, ci o continuare strategică de integrare adaptivă. Deci, deşi deznodământul visului se schimbă în câteva secunde, el e o activitate contiuă care durează tot timpul somnului.

Această lege ne ajută să înțelegem de ce telepatia se derulează între persoane necunoscute. Un telepat poate recepta un mesaj transmis care să nu aibă repercursiuni dăunătoare. Subiectul poate recepta mintal mesajul , dar în continuarie activitatea sa se derulează în raport cu alte evenimente. Crearea unor afecte permanente, stabile, de durată este posibilă numai între persoane care se cunosc suficient... Astfel, inerția dinamicii integrării informațiilor recepționate telepatic favorizează adaptarea la schimbările mediului mental subconştient. Această calitate este un factor determinant al creşterii autonomiei conduitei individului.

Aceeaşi continuitate inerțială se manifestă şi în procesul recepționării mesajelor telepate. Ele se implică spontan, în reactualizarea ideilor şi trăirea afectelor proprii.

Mai precizăm, în finalul acestui capitol, deosebirile dintre ondele electromagnetice emise de mentalul psihic telepat şi cele emise de corpurile fizice dezagregate prin ardere. Primele transmit cu prioritate mesaje semnificate , ultimile – însuşiri materiale. De exemplu, ondele electromagnetice emise de o lumânare aprinsă emit lumina cu informații despre compoziția cerii, natura fitilului ars, temperatura...

Ondele electromagnetice semnalate prin instincte transmit conştientului informații despre calitățile alimentelor şi valoarea lor nutritivă. De exemplu, conştientul este anunțat prin senzația de plăcere când alimentul înghițit e necesar organismului şi prin greață când este dăunător. Concret, doi gemeni telepați situați la o anumită distanță unul de altul vor simți simultan senzații de greață şi vomă deşi numai unul are în stomac alimente nocive. Dar această comunicare se produce numai atunci când emitentul se gândeşte la fratele său.

Deci, telepatia este implicată selectiv în viața individului, ceea ce permite un comportament autonom.

X.3. PERCEPTIA MESAJELOR TELEPATE INTERNE

In capitolul consacrat noțiunii de telepatie s-a precizat că există două feluri de mesaje telepate: externe între indivizi; şi interne din interiorul organismului. Spre deosebire de activitatea cognitivă conştientă, bazată energetic pe bioelectricitatea senzorială transportată prin fibre nervoase, ondele electromagnetice ale mesajelor subconştiente se deplasează radial fără conductori în întregul organism. Este cazul instinctelor care analizează funcțiile celulelor, organelor, aparatelor corpului. Ele comunică conştientului prin procese afective mesaje despre starea şi trebuințele organismului.

Din păcate, acest aspect al problemei este ignorat de psihologi datorită viziunii lor eronate asupra instinctelor, considerate mecanisme biotice bazate pe legături temporale (Vezi teoria reflexelor pavlovene). In consecință, excluderea instinctelor din viața psihică a contribuit la înțelegerea greşită a percepției mesajelor telepate.

Iniţiativa noastră de a înscrie mesajele telepate în sfera noţiunii de percepţie se întemeiază pe premisa că instinctele sunt o sursă de informaţii implicate în cunoaşterea conştientului şi subconştientului. Mesajele emise de subconştient se conştientizează sub formă de afecte, impulsuri, idei. De exemplu, persoana panicată trăieşte afectul inconştient, coordonează reacțiile de apărare… şi concomitent, percepe senzorial obiectul care a speriat-o. Cele două feluri de mesaje: spaima instinctuală şi stimulii senzoriali coexistă datorită suportului lor energetic conjugat. Excitaţiile senzoriale se deplasează prin impulsurile bioelectrice, iar mesajele instinctuale se distribuie radial prin onde electromagnetice.

Dar, recunoaşterea naturii acestor forme diferite de comunicare, ne obligă să corectăm dictonul lui John Locke: „Nihil est in intellectu, quod non prius fuerit in sensu” - cu precizarea că Eul psihic evaluiează deopotrivă, atât procese senzoriale (intelectuale) ce reflectă însuşiri fizice ale mediului ambiant, cât şi afectele proiectate de către instincte cu informații despre starea organismului.

Deci, se poate conchide că în cercetarea experimentală a percepţiei trebuie să se utilizeze metode (probe) de experimentare diferite, adecvate particularităţilor celor două forme de mesaje: senzoriale conştiente şi instinctuale subconştiente.

Din păcate, cercetările efectuate de către psihologi în ultimul timp au utilizat, la studiul mesajelor telepate, teste verbale, consacrate proceselor psihice senzoriale. Propunem eliminarea acestei erori înlocuind testele utilizate la măsurarea proceselor intelectului (transmiterea de imagini, cuvinte, propoziţii...), cu testele afectivităţii (bazate pe culegerea de informaţii legate de afectele trăite concomitent de telepați).

De fapt, eroarea metodologică semnalată mai sus e principala cauză a eşecului experimentelor consacrate explicării naturii telepatiei.

Mai trebuie ştiut că toate instinctele emit mesaje afective subconştiente .De exemplu, gurmandul respectă cu dificultate regimul recomandat de medic şi hotărârea luată că îl va respecta fiindcă apetitul, intensitatea dorinţei de a mânca inhibă activitatea conştientă.

Mai poate fi dat ca exemplu negativismul faţă de alimente al copilului cu anorexie nervoasă. Dezgustul acestuia faţă de alimente se manifestă halucinat (hipnozic).

Alt exemplu, forţa plăcerii sexuale a pedofilului e foarte puternică. In timpul violării sexuale pedofilul e halucinat, adică dirijat de eul somnambulic (schizoid). Altfel spus, pedofilul nu se controlează raţional fiindcă în subconştient conduita halucinată e monitorizată de un Eu somnambulic.

Si iubirea depăşeşte pragul normalităţii uneorl când ea se conjugă cu nevroza agravată de opoziția părinților… De exemplu, unele tinere care „se sinucid din dragoste” acţionează inconştient. Ele intră într-o stare de autohipnoză instalată prin reacţia negativistă generată de atitudinea opozantă a familiei... {Situaţia e întâlnită şi la animale. O ilustrează Enăchiţă Văcărescu, autorul versurilor : ”Sărmănică turturică/Când rămâne singurică/ Zboară, zboară până pică/De nu mai ştie nimică”).

De reţinut că semnalizarea instinctivă normală este întotdeauna benifică individului deoarece are un caracter adaptiv. Pofta de mâncare, setea... crescute când individul e flămând sau însetat îl ajută să se menţină sănătos şi puternic, să nu devină „leşinat de foame”. De asemenea, sunt normale manifestările instinctuale puternice sau slabe la indivizi cu hiper sau hipoinstinctualitate. Ele se înscriu procentual în curba lui Gauss şi joacă un rol deosebit în conservarea speciei. Intensitatea plăcerii paternerului amplifică prin sugestie plăcerea partenerei.

De asemenea, şi plăcerea puternică a fumătorului, beţivului… de a fuma sau a bea e legată de adaptarea organismului la condiţiile de viaţă care se repetă timp îndelungat. Normalitatea lor constă în faptul că starea de greaţă, ameţeală… la prima ţigară sau primul pahar de alcool se transformă în obişnuinţă prin repetare şi devin plăcute dar chinuitoare când lipsesc.

Situaţia poate fi comparată cu agresivitatea câinelui… turbat. El îşi muşcă stăpânul, fiindcă îl confundă halucinat cu un duşman de care trebuie să se apere ofensiv. Au existat numeroase cazuri de criminali care şi-au omorât copiii sau soţia motivând halucinat că sunt „posedaţi" şi trebuie scos spiritul rău din trupul lor. Intră aici şi criminalul în serie Râmaru din Bucureşti. Acesta locuia normal într-o cameră la căminul de studenţi şi devenea violator agresiv şi criminal la anumite perioade, când intra în criză „schizofrenică instinctuală". In consecinţă, aceşti bolnavi nu trebuie pedepsiţi cu închisoarea pentru a nu face victime şi acolo. Să fie izolaţi în timpul crizei şi internaţi în clinici medicale (cu speranţa că în viitor se vor descoperi metode de vindecare).

Analiza acestor cazuri se înscrie ca exemplu de manifestări telepate de convergenţă anormală între conştient şi subconştient manifestate în relaţiile interindividuale umane.

Mai trebuie reţinut că implicarea afectelor halucinate în activitatea voluntară umană variază cu tipul de temperament fără să constituie pericole sociale. De exemplu, colericii trăiesc mai intens afectele instinctuale şi reacţionează spontan şi energic. La fel, curcanul devine agresiv dacă i se arată un obiect roşu. Taurul care luptă cu toreadorul e, de asemenea, halucinat cromatic. El nu atacă decât mantia roşie fiindcă trupul toreadorului este exclus din câmpul atenţiei sale halucinate. La rândul lor, melancolicii suportă greu afectele intense şi se blochează uşor în situaţii dificile diminuându-şi capacitatea de a se apăra. De exemplu, spaima unor şoareci, iepuri... e atât de puternică încât la vederea duşmanului periculos ei intră în hipnoză motorie şi nu pot fugi pentru a se apăra.

In concluzie, mesajele telepate instinctuale sunt manifestări psihice inconştiente care în condiţii normale reflectă starea organismului la un moment dat. Ele direcţionează calea de urmat favorizând adaptarea la schimbările interne din organism şi cele externe ale mediului ambiant. Pentru aceasta relaţiile dintre indivizii implicaţi în conduite adptive hotărâtoare pentru conservarea speciei se bazează pe comunicările telepate. Tulburările patologice se profilează antisocial datorită incapacităţii conştientului de a monitoriza activitatea subconştientă halucinată.

X.4. TELEPATIA LA PLANTE

Cercetările ştiinţifice, efectuate în ultimul timp, au dovedit existenţa comunicărilor dintre indivizii diferitelor specii de vieţuitoare. Din păcate, experimentele organizate în lumea plantelor au ajuns la rezultate modeste datorită lipsei unor cercetări biopsihice consacrate acestor probleme. Majoritatea cercetătorilor neagă existenţa obiectivă a telepatiei. De altfel, nici un psiholog nu a formulat, chiar şi ipotetic, legile psihicului plantelor. Ori, pentru a înţelege mecanismul deplasării mesajelor telepate de la o plantă la altele este necesar să se studieze legile comunicării informaţiilor la distanță.

Din păcate, deşi s-au adunat numeroase observaţii, obiectivitatea evaluărilor efectuate nu poate fi confirmată astăzi decât logic, prin argumente filosofice. Totuşi, rezultatele unor cercetători de prestigiu, pe care le reproducem din Wikipedia în continuare, sunt suficent de semnificative pentru a formula totuşi, un punct de vedere verosimil.

Citǎm, mai întâi, pe prof. Jack Schultz care afirmă că: „Plantele posedă numeroşi receptori pentru a simţi şi gusta înconjurătorul lor. Chiar şi cele mai neevoluate plante posedă minimum 600 tipuri de receptori diferiţi”.

Alţi cercetătorii au descoperit că plantele au capacitatea de a comunica schimbările vremii. “Bioloaga Aida Gedela a deprins arta de a prevedea vremea observând cum se comportă plantele”. Probabil ele percep telepatic mesaje din mediul înconjurător. De exemplu, arborii recepţionează mesaje despre starea vremii reproducând prin rezonanţă reacţiile determinate de mişcarea frunzelor şi ramurilor lovite de ploaie şi vânt. “Stefano Mancuso, pionier al cercetărilor despre neurobiologia plantelor a descoperit că plantele percep vibraţiile sonore graţie unor receptori senzitivi”.

Deşi, natura acestor receptori e mai puţin cunoscută, tot mai mulţi biologi recunosc existenţa unor mesaje care se deplasează: de la membrană la nucleul celulei; de la receptorii senzitivi exteriori la receptorii senzitivi interiori; de la receptorii senzitivi ai plantei, la receptorii senzitivi ai altor plante.

In concluzie, ipotetic afirmăm că la plante întâlnim ambele forme de comunicare telepatică a mesajelor.

In încheiere recunoaştem că, datorită incapacităţii plantelor de a se deplasa independent, comunicările lor la distanţă au evoluat mai puțin.

X.5. PERCEPTIA MESAJELOR TELEPATE LA ANIMALE

Existenţa telepatiei la animale a fost dovedită mai mult prin observaţii empirice decât prin cercetări experimentale. Din păcate, deşi s-au adunat numeroase informaţii despre comunicările dintre animale ele n-au fost utilizate la explicarea naturii telepatiei. Majoritatea cercetătorilor continuă şi astăzi să nege obiectivitatea telepatiei. Insăşi ideea de comunicare este negată, animalele fiind etichetate "fiinţe necuvântătoare".

După părerea noastră, comunicările din lumea animală sunt legate de activitatea instinctelor. Fiecare specie recepţionează mesaje specifice învăţate de-a lungul evoluţiei şi fixate în codul genetic. Când sunt flămânzi puii piuie într-un anumit fel recunoscut instinctual de adulţii care îi hrănesc.

Aşa cum s-a spus, mesajele emise de la distanţă nu sunt dialogate. Telepatul emite mesaje, iar receptorul nu dă un răspuns, ci le reproduce pe baza legii rezonanţei. De exemplu, apropierea pericolului declanşează frica telepatului , frică pe care receptorul o reproduce prin reacţii spontane instinctuale de apărare.

Caracterul instinctual al comunicărilor telepate la animale mai poate fi ilustrat prin practica dresajului bazată pe recompense emoţionale. După fiecare execuţie dorită de dresor, subiectul primeşte un aliment plăcut, o mângâiere aşteptată. Dresajul se efectuiează şi prin afecte negative. Tăranul care dresează mânzul să tragă la căruţă strigă „hăis" lovind cu biciul în partea dreaptă ca să apuce la stânga şi strigă "ceală" – lovind la stânga ca să apuce la dreapta. Astfel, senzațiile cutanate de durere devin semnificații comportamentale angajate emoțional, demonstrate experimental de I.P. Pavlov (12).

La fel de importantă este şi constatarea noastră că mesajul (porunca dresorului) este perceput de animal direct în subconştient, ca trăire afectivă. In momentul receptării mesajului, animalul respectiv intră în hipnoză parţială şi acţionează halucinat. Noi am dovedit experimental că în cazul hipnozei păsărilor starea de înţepenire se menţine atât timp cât durează elementul care a declanşat-o.

Intr-adevăr, între telepatie şi hipnoză sunt asemănări întâlnite atât la animale, cât şi la oameni. Dacă hipnotizorul nu mai continuă să repete sugestia „Dormi..." subiectul iese din starea de hipnoză.

La fel se explică şi perceperea cutremurelor de către numeroase specii de animale. Ne referim la spaima animalelor situate în zona centrului de producere a cutremurului. Ea e difuzată cu viteza ondelor electromagnetice, deci înaintea vibraţiei pământului. La Tusunami-ul din 2004, animalele au fost observate fugind agitate înainte ca valurile să ajungă pe coasta Asiei.

In concluzie, analiza ştiinței telepatiei ne va ajuta să înţelegem că mesajele telepate sunt informaţii psihice cu conţinut subiectiv halucinat. Deci, telepatia nu e un fenomen fizic şi nici ocult. Ea se înscrie în sfera proceselor psihice subconştiente a căror legi au fost deja demonstrate ştiinţific.

Mesajele telepate sunt purtate de ondele electromagnetice şi recepţionate de organismele vii dotate cu psihic ancestral instinctual. Capacitatea de comunicare telepatică este o calitate a viețuitoarelor care au început să se dezvolte pe Terra acum trei miliarde de ani.

BIBLIOGRAFIE

1. VOLGYESI, Hypnose, Paris, 1937.

2. ODOBLEJA, St., Psihologia consonantistă, E.A.R., București, 1982.

3. MARINESCU, GH., Spiritism și metapsihism. în : ,,Pagini din opera lui Gh. Marinescu'', Editura Academei, București, 1955.

4. BINÉT, A., FÉRÉ, Ch., Le magnetisme animal, Paris, 1899.

5. JAGOT, P.C., Magnetisme, Hipnotisme, Sugestion, Paris, 1899. .

6. HOLODOV, I.A., Magnetismul în biologie, E.D.P., București, 1974.

7. HASDEU, P.B., Sic cogito, E.A.R., Bucureşti, 1990.

8. DESSYLVES, H.L., Cours pratique et Graduel d'influences psychiques, Paris, 1924.

9. LICHTER, C., Probleme de psihiatrie, E.M., București, 1957.

10. POPESCU-NEVEANU, P., Dicționar de psihologie, E.D.P., București, 1978.

11. GHIORGHIU, V., Hipnoza, E.S.E., București, 1977.

12. PAVLOV, I.P., Prelegeri despre activitatea emisferelor cerebrale, E.M., București, 1927.

13. PREDA. GH., Considerații asupra psihoterapiei și în special asupra hipnozei. În : ,,Probleme de psihoterapie'', E.M., București, 1957.

14. FILIMON, L., Psihologie filosofică, E.D.S., Bacău, 1994.

15. GHILIAROVSKI, V.A., Psihiatria, E.M., București, 1956.

17. WUNDT, W., Hipnotism și sugestie, trad. B. Kanner. Colecția Biblioteca pentru toți, nr. 632, E.S.E., București, f.a.

18. RĂIBULEŢ, T., Acupunctura, E.M., București, 1978.

19. BERLING, R., Hypnotische, Berlin, 1929.

20. FILIMON, L., Lapsusul, mecanismul și combaterea lui, Revista de pedagogie, nr. 7-8, E.D.P., Bucureşti, 1964.

21. TANDIN.T., Paranormalul în criminalistică,Ed.,Metropolis Itrade,Bucureşti,2008.

22. GHIORGHIU, V., CIOFU, I., Sugestie și sugestibilitate, E.S.E., București , 1982.

23. HOLDEVICI, I., şi VASILESCU, I.P., Hipnoza și forțele nelimitate ale psihicului, E.S.E., București 1991.

24. VANDENBERGH, R.L., Effects of hypnatically induced acute emotional stress on carbohydrate and lipid metabolism in patients with, Diabetes Mellitus, Psyciosom. Med. nr. 4 partea I, iul-aug. 1965.

25. TART, T.CH., Types of hypnotic dreams and fheir relation hypnotic depth. J. abnora. Psychol, nr. 5, oct., 1966.

26. VASILEV, L.L., Hipnoza și sugestia, E.S.E., București, 1958.

27. POPESCU-SIBIU, I., Concepția psihanalitică, E.A.R., Bucureşti, 1940.

28. LEVINSON, H., Auditory hallucinations in case of hysteria, Br. J. Psichiat, nr. 482, ianuarie, 1966.

29. BRADY, J.J.P., Hypnotically induced visual hallucinations, Psychisom, Med., nr. 4, partea l, iulie-august. 1966.

30. STENBERG, E.I., È.A.R., Clinike galtiutimozov pri sosudistih zaholevaniiah. J. Nevropatol Psihiat , nr. 1, aprilie 1966.

31. BARBER, T.X., Hipnosis, a scientificapproach, New York, Van Nostrand , 1969.

32. DEBAY, A., Les misteres du sommeil, Paris.

33. BELC, S., Masajul tălpilor, București, 1991.

34. PIERON, H., De l'actinie a l'homme, Paris.

35. FORREST, W.D., Racovery of sight in the blind. In : ,,An, J. Psichol., nr. 1, noem. 1965.

36. PLATONOV, C.J., Sugestie și hipnoză, E.S., București, 1953.

37. FILIMON, L., Pedagogia angajării educaționale, E.D.S., Bacău

BIBLIOGRAFIE CONSULTATA

1. BERCARU, C., Magnetism și hipnotism , București, 1887. Bibl. Acad. II – 247709.

2. BRÂNZEI, P., Rolul semnalizării verbale în starea de hipnoză asupra unor reflexe înnăscute, ,,Revista de medicină-chirurgie'', Iași, 1956.

3. CRISTESCU, I., Teoria undelor gândirii, propagarea și captarea lor, București, 1926, Bibl. Acad. II 87107.

4. FILIATRE, J., Hypnotisme et magnétisme, Paris, f.a.

5. FUNDO, Magia modernă, sugestia, autosugestia, București, Bibliot. Acad. - 101058.

6. GYN, I., Considerații asupra telepatiei, sugestiunii magnetismul, hipnotismului. Bibl. Acad., I, 61979, București.

7. LĂPUSNEANU, C., Hipnotism și spiritism Bibl. Acad. II, 142392, București.

8. LOMBROZO, C., Hipnotism și spiritism, Bibl. Acad. I – 64362, București.

9. NICOLAU, C., Ocultismul, Bârlad, 1910.

10. NICOLAU, C., Cincizeci metode de hipnotizare, București, 1939.

11. IANCU, I., Despre hipnotism și sugestie, E.S., București, 1957.

12. MORDEN, O.S., Minunile gândului, 1928, E.A.R., București, 1928,

13. NYKY, C. K., Hipnoza, Ploiești, 1995.

14. PAVLOV. I.P., Despre așa numita hipnoză a animalelor, în : ,,Douăzeci de ani în studiul activităţii nervoase, E.A.R., București, 1953.

15. KELLUS, Magnetismul personal, Biblioteca Acad. Bucureşti, I – 135910.

16. KING,Tratat experimental de magnetism, Bacău, 1922. Bibl. Acad. I – 67179.

17. KIRSCHER, A., Magnes sive de arte magnetica opus tripartitus, 1654, Bibl. Acad. II – 43047.

18. ȘCHIOPU, U.,Caracteristici ale sugestibilității la câteva grupuri de adolescenți școlari, Revista de psihologie, nr. 1, 1972.

19. STĂNCULESCU, C., Fenomene spiritualiste sau metapsihice, București 1923.

20. ȘTEFĂNESCU, I.V., Hipnotism și sugestiune, aplicațiile lor în tratamentul boalelor, București, 1899. Bibl. Acad, I – 392584.

21. SUCIU, V., Hipnotism și spiritism, București, 1906.

22. VALERIU, Gh., Tratat de hipnotism, București, 1933.

23. TIELLMANN, H., Acțiuni psihice parapersonale. București, 1936. Bibl. Acad. I – 231806.

24. ZAHARIA, N.,Tainele sufletești, telepatia, București, 1915.

25. EMINESCU, M., In: ”Antologie filosofică românească” , Ed., Minerva, Bucureşti, 1986

26. CELAN, E., Provocările paranormalului, Ed.,,Teora”, Bucureşti, 1993.

27. ROLAND, C., Dicționar de psihanaliză, Ed.Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2009.

28. HASDEU, B.P., Scrieri filosofice, E.S.E.,Bucureşti, 1985.

29. FECTEAU, D., Telepatia comunicarea supremă, Ed.Biblioterapia, Bucureşti, 2007.

CUPRINSUL

CUVANT INAINTE …3

Partea întâia

I.1. HIPNOZA – NU ESTE UN FENOMEN OCULT …4

I.2. HIPNOZA – NU ESTE O MAGNETIZARE ... 5

I.3. HIPNOZA – NU ESTE O INHIBITIE DE SOMN …9

Partea a doua

II. INTEPENIRI HIPNOZICE LA ANIMALE … 13

Partea a treia

III. INTEPENIRI HIPNOZICE LA OAMENI …19

Partea a patra

IV. HIPNOZA – FENOMEN PSIHIC SUBCONSTIENT HALUCINAT … 23

IV.1. DEFINTIA HIPNOZEI …23

IV.2. HIPNOZA – FENOMEN PSIHIC INCONSTIENT …24

IV.3. HALUCINATIILE HIPNOZICE – FENOMENE PSIHICE OBIECTIVE …25

IV.4. PARADOXUL “LUMILOR PARALELE HALUCINATE” …26

Partea a cincea

V. PROCESE PSIHICE HIPNOZICE … 29

V.1. SENZATII SI PERCEPTII HIPNOZICE …29

V.2. MEMORIA HIPNOZICA … 30

V.3. AFECTIVITATEA HIPNOZICA …34

V.4. VOINTA HIPNOZICA …35

V.5.VULNERABILITATEA TIPULUI SUGESTIBIL …36

V.6. GH. MARINESCU – DESPRE HIPNOTISMUL MEDICO-LEGAL …37

Partea şasea

VI.1. B.P. HASDEU – DESPRE “HIPNOTISM IN SPIRITISM” … 46

VI.2. APRECIERI FINALE DESPRE VIZIUNEA SPIRITISTA A LUI HASDEU… 87

Partea şaptea

VII. MECANISMUL HIPNOTIZARII … 89

VII.1. METODE SI PROCEDEE DE HIPNOTIZARE … 89

VII.2. RELAXAREA – METODA DE AUTOHIPNOZA SI DE DEPERSONALIZARE YOGINA …94

Partea a opta

VIII. SUGESTIE HIPNOZICA … 99

Partea a noua

IX. UTILITATEA HIPNOZEI …108

Partea a zecea

X. STIINTA TELEPATIEI … 117

X.1. PRECIZAREA NOTIUNII … 117

X.2. LEGILE TELEPATIEI … 117

X.3. PERCEPTIA MESAJELOR TELEPATE INTERNE … 124

X.4. TELEPATIA LA PLANTE … 127

X.5. PERCEPTIA MESAJELOR TELEPATE LA ANIMALE … 128

BIBLIOGRAFIE …130

BIBLIOGRAFIE CONSULTATA …132